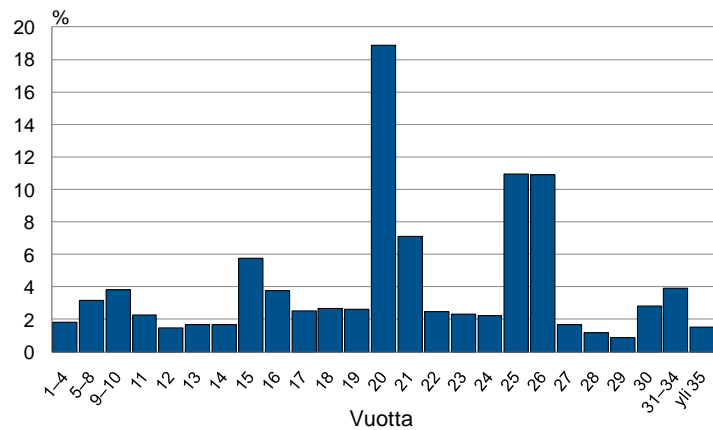

Rahoitustilastot

Vuosikatsaus • 2010

Asuntolainakanta alkuperäisen maturiteetin mukaan, 31.12.2010

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankki

Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto

Tilastoyksikkö

10.2.2011

Sisällys

Yhteenveto	6	
1 Rahalaitosten yhteenlaskettu tase	8	
2 Lainat yleisölle ja arvopaperisaamiset	11	
2.1 Lainat kotitalouksille	12	Päätoimittaja
2.1.1 Asuntolainat	12	Elisabeth Hintikka
2.1.2 Kotitalouksien kulutusluotot ja muut lainat	14	
2.2 Yrityslainat	16	Työryhmä
2.3 Asuntoyhteisöjen lainat	18	Olli Alanko
2.4 Muiden sektoreiden lainat	19	Nina Björklund
2.5 Luottolaitosten arvopaperisaamiset	19	Hanna Häkkinen
3 Talletukset ja muu varainhankinta	21	Terhi Koivula
3.1 Varainhankinta kallistunut kriisin seurauksena	23	Kimmo Koskinen
3.2 Talletukset osana luottolaitosten varainhankintaa	25	Jyrki Lehtinen
3.2.1 Kotitalouksien pitkäaikaiset talletukset kasvussa	26	Johanna Pöyry-
3.2.2 Talletuskorot nousussa myös muissa euromaissa	27	Renholm
3.3 Velkapaperit osana luottolaitosten varainhankintaa	27	Elina Salminen
3.3.1 Joukkovelkakirjalainat	29	Hermanni Teräväinen
3.3.2 Sijoitustodistukset	30	
Kehikko 1. Pitkäaikaissäätämisen suosio kasvoi loppuvuonna	32	ISSN-L
4 Sijoitusrahastot	33	1798-8020
4.1 Sijoitusrahastojen tase	33	
4.2 Sijoitusrahastojen velat	35	ISSN
4.3 Sijoitusrahastojen tuotot	38	1798-8020
4.4 Sijoitusrahastojen saamiset alueittain	39	
4.5 Sijoitusrahastojen saamiset vaateittain ja sektoreittain	42	Tiedustelut
Kehikko 2. Sijoitusrahastojen suurimmat yksittäiset sijoitukset	44	Rahalaitokset
Kehikko 3. Rahastojen rahastot tilastossa	46	Elina Salminen
5 Raporttijoukko ja siinä tapahtuneet muutokset	48	010 831 2343
5.1 Rahalaitokset	48	rahoitustilastot@bof.fi
5.2 Sijoitusrahastot	50	
Kehikko 4. Tilastotietojen keruu rahalaitoksilta uudistui vuonna 2010	54	Sijoitusrahastot
Liite 1. Kuviot	56	Hermanni Teräväinen
		010 831 2172
		sijoitusrahastot@bof.fi

Kuvioluettelo

Kuvio 1. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase	8
Kuvio 2. Maittäiset osuudet euroalueen rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta vuoden 2010 lopussa	9
Kuvio 3. Rahalaitosten saamisten jakauma tase-erittäin Suomessa ja euroalueella	9
Kuvio 4. Suomen yleisön lainakannan vuosikasvu sektoreittain	11
Kuvio 5. Asuntolainojen kanta ja vuosikasvu	12
Kuvio 6. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja eräissä euroalueen maissa	13
Kuvio 7. Uusien asuntolainasopimusten jakauma sovelletun koron mukaan	13
Kuvio 8. Uusien asuntolainasopimusten korot Suomessa ja euroalueella	14
Kuvio 9. Euriborsidonnaisten uusien nostettujen asuntolainojen keskimääräiset marginaalit	14
Kuvio 10. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja vuosikasvu	15
Kuvio 11. Kulutusluottokannan vuosikasvu Suomessa ja eräissä euroalueen maissa	15
Kuvio 12. Yrityslainakanta ja kuukausimuutos Suomessa	16
Kuvio 13. Yrityslainakannan erääntyminen alkuperäisen maturiteetin mukaan vuoden 2010 lopussa	16
Kuvio 14. Yrityslainakannan vuosikasvuja	17
Kuvio 15. Uusien yrityslainasopimusten korot lainan koon mukaan	18
Kuvio 16. Koron kiinnitysajaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen, uusien yli miljoonan euron yrityslainasopimusten korkoja	18
Kuvio 17. Vakuudettoman ja vakuudellisen yrityslainakannan korko	18
Kuvio 18. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja vuosikasvu	19
Kuvio 19. Suomessa toimivien luottolaitosten arvopaperisaamiset vuoden 2010 lopussa vaateen mukaan	20
Kuvio 20. Suomessa toimivien luottolaitosten arvopaperisaamiset vuoden 2010 lopussa liikkeeseen laskijan sektorin mukaan	20
Kuvio 21. Luottolaitosten varainhankinta ja sen sijoittaminen	22
Kuvio 22. Yleisön laina- ja talletuskannan sekä velkapaperikannan vuosimuutos Suomessa	22
Kuvio 23. Kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten keskikorot ja 3 kk:n euribor	24
Kuvio 24. Rahoituksen hinta	24
Kuvio 25. Yleisön talletuskannan vuosikasvu sektoreittain	25
Kuvio 26. Kotitalouksien talletusvaateiden vuosikasvut	26
Kuvio 27. Pankkitalletusten osuus kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta	27
Kuvio 28. Kotitalouksien uusien, enintään 1 vuoden määräaikaistalletusten korot eräissä euromaissa	27
Kuvio 29. Velkapaperikannan kehitys suhteessa laina- ja talletuskantaan	28
Kuvio 30. Velkapaperikanta maturiteetin ja liikkeeseen laskijan sektorin mukaan	28
Kuvio 31. Joukkovelkakirjalainojen alkuperäinen ja jäljellä oleva maturiteetti vuoden 2010 lopussa	29
Kuvio 32. Asuntolainavakuudelliset katetut jouk-kovelkakirjalainat Suomessa	30
Kuvio 33. Sijoitustodistusten kehitys	31
Kuvio 34. Sijoitustodistusten erääntyminen	31
Kuvio 35. PS-varat joulukuun lopussa	32
Kuvio 36. Kotimaiset sijoitusrahastot tyyppiluokittain vuoden 2010 lopussa, yhteensä 510 kpl	34
Kuvio 37. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelka rahastotyypeittäin ja nettomerkinnot yhteensä	35
Kuvio 38. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahastotyyppien kehitys rahasto-osuusvelan suhteilla mitattuna	36

Kuvio 39. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen sektoreittain	36
Kuvio 40. Kotimaisten sijoitusrahastojen painotettu keskimääräinen 12 kuukauden tuotto (%) rahastotyypeittäin, indeksoitu kehitys (31.12.2009 = 100)	38
Kuvio 41. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamisten alueellinen jakautuminen (%)	40
Kuvio 42. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemista joukkovelkakirjalainoista GIIPS-maissa (milj. euroa) ja osuus (%) rahastojen kaikista saamisista	40
Kuvio 43. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamisten jakautuminen instrumenteittain (%)	42
Kuvio 44. Kotimaisten sijoitusrahastojen ETF-saamiset ja muut rahastosaamiset (josta puhdistettu kotimaisten sijoitusrahastojen keskinäiset omistukset), mrd. euroa	43
Kuvio 45. Suomen luottolaitosten lukumäärä	48
Kuvio 46. Rahalaitosten lukumäärä euroalueella vuoden 2010 lopussa	48
Kuvio 47. Sijoitusrahastojen (ml. rahamarkkinarahastot) lukumäärä	50
Kuvio 48. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase	56
Kuvio 49. Rahalaitosten (pl. eurojärjestelmä) yhteenlasketun taseen vuosikasvu euroalueella ja Suomessa	56
Kuvio 50. Yleisön lainakanta sektoreittain	56
Kuvio 51. Asuntolainojen kanta ja keskiporko	56
Kuvio 52. Asuntolainakannan jakauma viitekoron mukaan	56
Kuvio 53. Asuntolainakannan keskiporko viitekoron mukaan	56
Kuvio 54. Uusien nostettujen asuntolainojen määrä ja keskiporko	57
Kuvio 55. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keskiporko	57
Kuvio 56. Opintolainakanta ja keskiporko	57
Kuvio 57. Uudet, yli 1 milj. euron yrityslainasopimukset vuosina 2007–2010	57
Kuvio 58. Koron kiinnitysajaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen uusien yrityslainasopimusten keskiporkot lainan koon mukaan	57
Kuvio 59. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja osuus luottolaitosten yrityslainakannasta	57
Kuvio 60. Yleisön talletukset sektoreittain	58
Kuvio 61. Yleisön talletusten vuosikasvu ja keskiporko	58
Kuvio 62. Yleisön talletuskannan jakauma viitekoron mukaan	58
Kuvio 63. Yleisön talletuskannan keskiporkot viitekoron mukaan	58
Kuvio 64. Kotitalouksien talletusten keskiporkoja Suomessa ja euroalueella	58
Kuvio 65. Suomalaisten yritysten talletuskannan vuosikasvu vaateittain	58

Taulukkuuettelo

Taulukko 1. Rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase ¹ , milj. euroa	10
Taulukko 2. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen jakautuminen saamisiin ja velkoihin alueittain vuoden 2010 lopussa, milj. euroa	34
Taulukko 3. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen maittain	37
Taulukko 4. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen sektoreille rahastotyypeittäin vuoden 2010 lopussa (%) ja nettomerkinät vuonna 2010	37
Taulukko 5. Kotimaisten sijoitusrahastojen 12 kuukauden tuotto (%) rahastotyypeittäin vuoden 2010 lopussa	39
Taulukko 6. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset GIIPS-maista vuoden 2010 lopussa, milj. euroa	41

Postiosoite
PL 160
00101 HELSINKI

Käyntiosoite Snellmanin aukio
Puhelin 010 8311
Faksi (09) 174 872

Sähköposti
etunimi.sukunimi@bof.fi
www.suomenpankki.fi

Swift SPFB FI HH
Y-tunnus 0202248-1
Kotipaikka Helsinki

Taulukko 7. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset maittain (milj. euroa) ja osuus kaikista saamisista (%)	42
Taulukko 8. Kotimaisten sijoitusrahastojen arvopaperisaamiset liikkeeseenlaskijasektoreittain suhteessa saamisten kokonaismäärään (63 818 milj. euroa) vuoden 2010 lopussa, milj. euroa	43
Taulukko 9. Kotimaisten osakerahastojen merkittävimmät sijoitukset ISIN-koodeittain – huomioitu ISIN-koodilliset noteeratut osakkeet, joita omistaa vähintään (3) sijoitusrahastoa	45
Taulukko 10. Rahastojen rahastot tilastossa vuoden 2010 lopussa, milj. euroa	47
Taulukko 11. Vuoden 2010 aikana toimintansa Suomessa aloittaneet rahalaitokset	49
Taulukko 12. Vuoden 2010 aikana Suomen rahalaitossektorista poistuneet yksiköt	49
Taulukko 13. Vuoden 2010 aikana fuusioituneet rahalaitokset (pl. rahamarkkinarahastot)	49
Taulukko 14. Vuoden 2010 aikana toimintansa aloittaneet sijoitusrahastot	51
Taulukko 15. Vuoden 2010 aikana toimintansa lopettaneet sijoitusrahastot	52
Taulukko 16. Vuoden 2010 aikana fuusioituneet sijoitusrahastot (ml. rahamarkkinarahastot)	52
Taulukko 17. Vuoden 2010 aikana tapahtuneet muut sijoitusrahastojen hallinnan siirrot	53

Yhteenveto

Kansainvälinen finanssikriisi ja sen eteneminen valtioiden velkakriisiksi vaikutti Suomessa toimivien rahoituslaitosten ja sijoitusrahastojen toimintaan suhteellisen vähän vuonna 2010. Vuoden aikana lainakannan kasvu nopeutui ja määräaikaistalletusten suosio lisääntyi, mutta sijoitusrahastoihin sijoitettiin nettomääräisesti uutta pääomaa vain vähän.

Vuonna 2010 Suomen rahalaitosten lukumäärä pieneni jonkin verran pääasiassa osuuspankkiryhmässä tapahtuneiden fuusioiden vuoksi. Muutamit uudet toimijat aloittivat ja jotkin vanhat toimijat lopettivat toimintansa. Sijoitusrahastosektorissa muutoksia oli enemmän. Sijoitusrahastojen määrä lisääntyi vuoden aikana tuntuvasti, kun uusia sijoitusrahastoja perustettiin. Toimintansa lopettaneet sijoitusrahastot sulautuivat alalle tyypillisesti pääasiassa toisiin sijoitusrahastoihin.

Rahalaitosten yleisölle myöntämien lainojen vuosikasvu nopeutui vuoden 2010 aikana. Vuosikasvu oli kuitenkin edelleen huomattavasti hitaampaa kuin ennen finanssikriisiä. Kasvun nopeutumista vauhdittivat pitkälti yrityslainojen kasvun elpyminen alkuvuodesta, asuntoyhteisöjen vilkas lainanotto ja kotitalouslainojen tasainen kasvu. Asuntoyhteisöjen lainakanta kasvoi sekä korjaus- että uudisrakentamiseen otettujen lainojen takia.

Kotitalouksien lainat ovat edelleen luottolaitosten lainakannasta merkittävin osa. Ne kattavat yli 60 % yleisön lainakannasta. Taantumasta huolimatta kotitalouksien asuntolainakanta on jatkanut tasaista kasvuun. Kasvu on ollut kuitenkin selvästi hitaampaa kuin huippuvuotena 2005.

Suomessa kotitalouksien asuntolainakannan keski-korko oli vuoden 2010 lopussa matalampi kuin missään muussa euroalueen maassa. Asuntolainakannasta 75 % on sidottu poikkeuksellisen alhaisiksi laskeneisiin euriborkorkoihin. Useimmissa muissa euroalueen maissa asuntolainat ovat kiinteäkorkoisia tai ne sidotaan pitempiaikaisiin korkoihin, jotka ovat laskeneet vähemmän. Suomessa kiinteiden korkojen osuus uusissa asuntolainoissa lisääntyi loppuvuoden aikana, kun odotukset lyhyiden markkinakorkojen noususta kasvoivat.

Lyhytaikaisia yrityslainasopimuksia solmitaan nykyään runsaasti. Yritykset ottavat lainoja tällä hetkellä pääasiassa likviditeetinhallintaan ja vanhojen lainojen uudelleenjärjestelyihin. Myös yrityksille myönnettyjen lainojen korot ovat Suomessa alemmat kuin euroalueella keskimäärin.

Luottolaitosten varainhankinnassa yleisön talletukset ovat säilyneet tärkeimpänä rahoituksen lähteenä. Talletuskannan kasvu nopeutui vuoden 2010 aikana, kun se edellisenä vuonna oli ollut erittäin vaimeata. Kotitalouksien osuus yleisön talletuskannasta on lähes kolme neljänestä.

Kotitalouksien käyttelytileillä olevat talletukset ovat vakaana pysyvä erä. Ne ovat pankeille edullinen rahoituksen lähde muihin talletuksiin ja velkakirjamarkkinoilta hankittavaan rahoitukseen verrattuna. Käyttelytileillä on noin puolet kotitalouksien kaikista talletuksista.

Kotitalouksien määräaikaistalletukset ovat erä, johon finanssikriisi on vaikuttanut selvimmin. Määräaikaistalletukset kasvoivat voimakkaasti vuonna 2008, kun kotitaloudet nostivat varojaan sijoitusrahastoista ja

RAHOITUSTILASTOT

siirsivät ne varmempina pitämiinsä pankkitalletuksiin. Vuonna 2009 markkinoiden rauhoittua ja korkojen laskettua määräaikaistalletukset supistuivat rajusti. Vuoden 2010 aikana määräaikaistalletusten suosio kuitenkin kasvoi jälleen, kun pankit alkoivat maksaa uusille määräaikaistalletuksille korkeampaa korkoa suhteessa lyhyisiin talletuksiin ja lyhyisiin markkina-korkoihin. Vuoden lopussa määräaikaistalletukset kattoivat jo noin neljänneksen kotitalouksien talletuksista. Samalla määräaikaistalletusten juoksuajat pidentyivät. Strukturoidut talletukset, joissa osa tuotosta on sidottu esimerkiksi osakeindeksiin tai -koriin, lisääntyivät myös vuoden 2010 aikana, mutta niiden osuus talletuskannasta on edelleen vähäinen.

Velkakirjat ovat toinen tärkeä rahoituksen lähde luottolaitoksille, vaikka velkakirjoja laskee liikkeeseen vain noin viidennes luottolaitoksista. Velkakirjamarkkinoilta hankittava rahoitus ohjataan usein konsernin tai finanssiryhmän sisällä eri yksiköille.

Luottolaitosten joukkovelkakirjaemissiot ovat jälleen lisääntyneet vuodesta 2009 lähtien finanssikriisin hellittäessä. Vuoden 2010 aikana pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen kannan vuosikasvu nopeutui ja lyhytaikaisten sijoitustodistusten kanta jatkoi supistumistaan. Kiinnitysluottolain muutoksen myötä talletuspankit saivat vuonna 2010 oikeuden laskea liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjoja. Ensimmäinen talletuspankin emissio toteutettiin vuoden loppupuolella.

Vuoden 2010 huhtikuun alussa tuli voimaan laki pitkäaikaissäästämisestä. Pitkäaikaissäästäminen lähti melko vaatimattomasti käyntiin, mutta loppuvuotta kohden sen suosio jonkin verran lisääntyi. Suurin osa pitkäaikaissäästöistä on sijoitettu rahasto-osuuksiin.

Sijoitusrahastojen pääomien kasvu jatkui vuonna 2010. Kasvu johtui pääasiassa sijoitustoiminnan tuotoista. Sijoittajat sijoittivat nettomääräisesti vaatimattomasti uutta pääomaa sijoitusrahastoihin. Rahamark-

kinarahastoista lunastettiin varoja enemmän kuin niihin sijoitettiin. Sen sijaan osake- ja pitkän koron rahastoihin sijoitettiin lunastuksia enemmän. Suomessa rekisteröityihin sijoitusrahastoihin sijoitetaan eniten Suomesta, mutta ruotsalaisten osuus sijoitetusta pääomasta on lisääntynyt parin viime vuoden aikana.

Sijoitusrahastojen sijoitukset keskittyvät pääasiassa Eurooppaan ja etenkin euroalueelle. Euroopan osuus kaikista sijoituksista pieneni hieman edellisvuodesta. Sijoitusrahastojen sijoitussalkun sisällöstä merkittävin erä oli edelleen joukkovelkakirjalainat, mutta osakkeiden osuus on kasvanut viimeisen parin vuoden aikana erityisesti niiden voimakkaan arvonnousun myötä.

Rahastojen välisessä vertailussa Venäjälle sijoittavat osakerahastot tuottivat vuonna 2010 parhaimmat tuotot. Tällaisten sijoitusrahastojen osuus on kuitenkin yhä tasearvoltaan vähäinen, vaikkakin kasvussa. Pitkän koron rahastoista vähiten tuottivat rahastot, jotka sijoittivat pääasiassa euromääräisiin euroalueen valtioiden joukkovelkakirjoihin.

1 Rahalaitosten yhteenlaskettu tase

Suomen rahalaitosten yhteenlaskettu tase kasvoi noin 20 % vuonna 2010. Kasvuun vaikuttivat etenkin johdannaisten markkina-arvojen nousu sekä rahalaitosten välisten erien kasvu. Suomalaisilla luottolaitoksilla oli vuoden 2010 lopussa 1 555 konttoria ja 24 818 työntekijää.

Suomen rahalaitosten¹ yhteenlaskettu tase oli vuoden 2010 lopussa 480 mrd. euroa. Taseen loppusumma kasvoi 81 mrd. euroa eli noin 20 % edellisvuodesta. Kasvu johtui luottolaitosten taseiden kasvusta, sillä rahamarkkinarahastojen taseet supistuivat huomattavasti: rahamarkkinarahastojen vuoden 2010 joulukuun lopun yhteenlaskettu tase oli lähes 13 % pienempi kuin edellisvuonna.

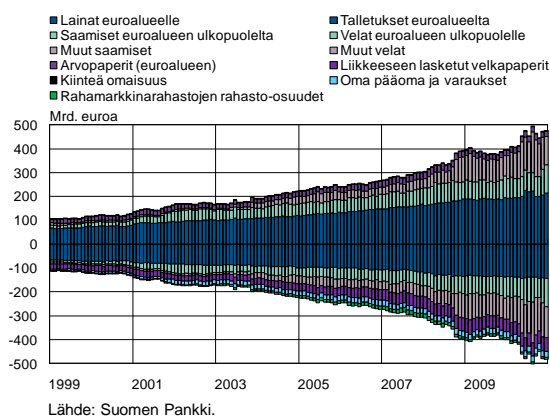
Rahalaitosten yhteenlaskettu tase on yli nelinkertaistunut vuodesta 1999 (kuvio 1). Noin kolmannes kasvusta selittyy yleisön lainakannan kasvulla, kolmannes euroalueen ulkopuolisten saamisten ja velkojen kasvulla ja kolmannes johdannaisten kasvulla. Johdannaiset kirjataan markkina-arvoon muihin saamiin ja velkoihin, joista niiden osuus on yli 90 %. Euroalueen ulkopuolisten saamisten ja velkojen kasvua selittävät pitkälti rahalaitoskonsernien väliset erät. Suuri osa suomalaisista luottolaitoksista kuuluu nykyään ulkomaiseen konserniin, jonka emokonttori sijaitsee euroalueen ulkopuolella. Sen vuoksi euroalueen ulkopuolisten saamisten osuus rahalaitossektorin taseesta on Suomessa paljon suurempi kuin euroalueella yleensä. Joulukuun lopussa osuus oli 25 % taseen

¹Rahalaitoksiin (pl. Suomen Pankki) sisältyvät luottolaitokset ja rahamarkkinarahastot.

loppusummasta, kun euroalueella vastaava osuus oli 13 %.

Pankkisektorin kokoa kuvattaessa verrataan usein rahalaitosten taseen loppusummaa vuotuisen bruttokansantuotteeseen. Suomen tapauksessa on kuitenkin mielekkäämpää verrata yleisön lainakantaa bruttokansantuotteeseen, koska tasetta kasvattavat suhteellisen paljon johdannaiset ja pankkikonsernien väliset erät. Taseen saamis- ja velkapuolelle kirjatut johdannaiset nettoutuvat keskenään lähes nollaan. Suomen rahalaitosten myöntämä yleisön lainakanta oli vuoden 2009 lopussa 156 mrd. euroa eli noin 91 % bruttokansantuotteesta. Vuoden 1999 alussa vastaava suhde oli 48 %, eli yleisön lainakanta suhteutettuna bruttokansantuotteeseen on noin kaksinkertaistunut reilun kymmenen vuoden aikana.

Kuvio 1. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase

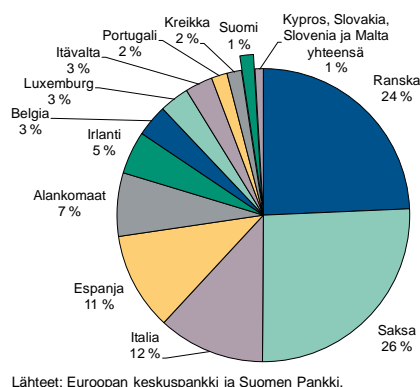

Kaikkien euroalueen maiden rahalaitosten yhteenlaskettu tase oli vuoden 2010 lopussa 32 211 mrd. euroa, josta Ranskan, Saksan, Italian ja Espanjan osuus oli yhteensä 73 % (kuvio 2). Suomen osuus oli noin 1 % kuten edellisvuosinakin. Euroalueen rahalaitosten tase

RAHOITUSTILASTOT

kasvoi vuonna 2010 yhteensä noin 3 % eli selvästi hitaammin kuin Suomessa. Maittain tarkasteltuna taseiden kasvu oli hyvin erisuuntaista; Saksassa yhteenlaskettu tase kasvoi yli 10 %, kun taas Irlannissa tase supistui 7 %². Suomessa kasvu oli euroalueen nopeinta. Kaikissa euroalueen maissa johdannaisia ei kuitenkaan kirjata rahalaitosten taseisiin, mikä osaltaan selittää Suomen poikkeuksellista kasvua muihin maihin nähden. Muissa euromaissa myös johdannaisten suhteellinen osuus taseesta on keskimäärin huomattavasti pienempi kuin Suomessa. Suomessa yleisön lainakanta on kasvanut varsin nopeasti verrattuna euroalueeseen keskimäärin.

Kuvio 2. Maittaiset osuudet euroalueen rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta vuoden 2010 lopussa

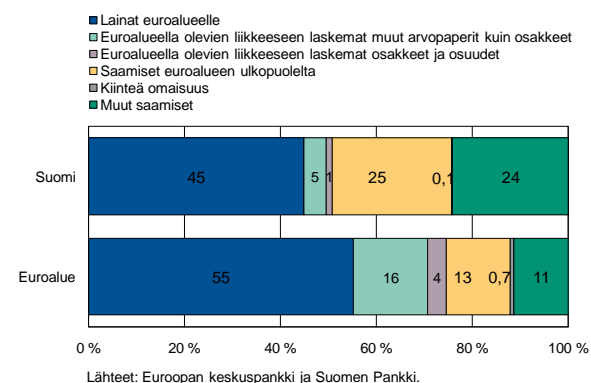

Suomessa – kuten muissakin euroalueen maissa – rahalaitosten yhteenlasketun taseen saamispuolen merkittävin erä on euroalueelle myönnettyt lainat (kuvio 3). Lainojen osuus Suomen rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta oli vuoden 2010 lopussa noin 45 %, kun se euroalueella oli keskimäärin 55 %. Rahalaitosten hallussa olevien arvopapereiden osuus on Suomessa paljon pienempi (6 %) kuin euroalueella keskimäärin (20 %). Suomen suhteellisiin lukuihin vaikuttaa

² Irlannin tapauksessa taseen supistumiseen vaikuttavat arvopaperistaminen ja lainojen siirrot pois rahalaitosten taseista.

voimakkaasti se, että muiden saamisten eli johdannaisten osuus taseessa on suurempi kuin euroalueella.

Kuvio 3. Rahalaitosten saamisten jakauma taseerittäin Suomessa ja euroalueella

Rahalaitosten yhteenlasketusta taseesta merkittävin velkaerä on talletukset. Euroopan keskuspankin tilastoissa käytetty talletusten laaja määritelmä sisältää perinteisten talletusten lisäksi velat keskuspankille, rahamarkkinavelat ml. repomyynnit, konsernivetat ja velaksi otetut lainat. Kotimaisten yleisön talletusten jälkeen merkittävin talletuserä on konsernien sisäiset velat.

Suomalaiset rahalaitokset ovat laskeneet liikkeeseen noin 69 mrd. euron edestä velkakirjalainoja. Tästä määrästä arvioidaan noin 85 % olevan euroalueen pankkien ja yleisön hallussa. Omaa pääomaa suomalaisilla rahalaitoksilla on noin 25 mrd. euroa.

Rahalaitosten taseen velkapuolelle kirjataan myös rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet. Kaiken kaikkiaan näitä oli rahalaitosten taseessa noin 10 mrd. euroa. Pääosa rahasto-osuusvelasta on Suomeen ja Ruotsiin.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 1. Rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase¹, milj. euroa

	Luottolaitokset		Rahamarkkinarahastot		Yhteensä	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Saamiset						
Lainat euroalueelle	196 515	215 124	293	292	196 808	215 416
Muut arvopaperit kuin osakkeet, euroalueella olevien liikkeeseen laskemat	15 698	17 397	5 716	5 249	21 415	22 646
Osakkeet ja osuudet, euroalueella olevien liikkeeseen laskemat	5 352	6 250	0	0	5 352	6 250
Saamiset euroalueen ulkopuolelta	84 428	114 589	5 743	4 730	90 172	119 319
Kiinteä omaisuus	746	718	0	0	746	718
Muut saamiset	84 890	116 038	15	30	84 905	116 068
Yhteensä	387 629	470 117	11 768	10 301	399 397	480 417
Velat						
Talletukset euroalueelta	136 329	143 883	0	0	136 329	143 883
Liikkeeseen lasketut velkapaperit, euroalueella olevien hallussa olevat	51 246	57 628	0	0	51 246	57 628
Rahamarkkinarahastojen rahasto-osuudet, euroalueella olevien hallussa olevat	0	0	9 222	8 039	9 222	8 039
Oma pääoma	24 043	24 973	0	0	24 043	24 973
Velat euroalueen ulkopuolelle	86 959	114 756	2 500	2 184	89 460	116 940
Muut velat	89 051	128 877	45	78	89 096	128 955
Yhteensä	387 629	470 117	11 768	10 301	399 397	480 417

Lähde: Suomen Pankki.

1) Johdannaiset sisältyvät eriin muut saamiset ja muut velat.

2 Lainat yleisölle ja arvopaperisaamiset

Yleisön lainakannan vuosikasvu nopeutui koko vuoden 2010 ajan, mikä johtui pääosin yrityslainakannan³ kehityksestä. Finanssikriisiä edeltäviin vuosiin verrattuna kasvu oli kuitenkin selvästi hitaampaa.

Suomen rahalaitosten yleisölle myöntämien lainojen kannan vuosikasvu elpyi vuonna 2010 edellisvuoden huomattavan hidastumisen jälkeen. Kasvun nopeutuminen johtui pääasiassa siitä, että yrityslainakanta oli alkanut kasvaa vuoden 2009 jälkeen, jolloin yrityslainakanta oli supistunut (ks. luvut 2.2 ja 2.3). Vaikka yleisön lainakannan kasvu nopeutui selvästi loppuvuotta kohden, keskimääräinen vuosikasvu oli hitaampaa kuin vuonna 2009: vuonna 2010 euroalueen yleisölle myönnettyjen euromääräisten lainojen kanta kasvoi keskimäärin 4,5 % ja oli vuoden lopussa 170,4 mrd. euroa. Vuotta aikaisemmin keskimääräinen kasvuvauhti oli 5,7 % ja lainakanta vuoden lopussa 160,3 mrd. euroa. Finanssikriisiä edeltävinä vuosina 2005–2008 yleisön lainakanta kasvoi keskimäärin 12 % vuodessa (kuvio 4).

Yleisön lainakantaan lasketaan mukaan lainat kotitalouksille⁴, yrityksille⁵ ja julkisyhteisöille⁶ sekä lainat vakuutusyhtiöille ja muille rahoituslaitoksille kuin

³ Ml. asuntoyhteisöt.

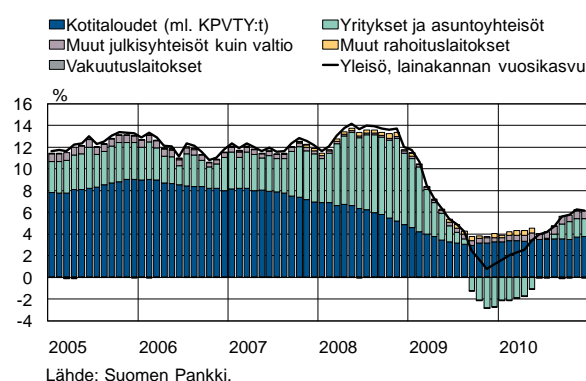
⁴ Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTY). Näiden osuus kotitalouksien lainakannasta on hyvin pieni, noin 2 %.

⁵ Asuntoyhteisöjen osuus yrityslainakannasta on noin 20 %.

⁶ Valtio, kunnat, kuntayhtymät ja sosiaaliturvarahastot (työeläkelaitokset ja muut sosiaaliturvarahastot).

rahalaitoksille. Kotitalouksille ja yrityksille myönnettyt lainat muodostavat noin 95 % koko yleisön lainakannasta.

Kuvio 4. Suomen yleisön lainakannan vuosikasvu sektoreittain

Joulukuun 2010 lopussa Suomen rahalaitosten yleisölle myöntämien lainojen kanta oli yhteensä 178,9 mrd. euroa, kun mukaan lasketaan myös valuuttamääräiset lainat. Näistä Suomeen myönnettyjen lainojen osuus oli 96 %. Muihin euromaihin myönnettyjen lainojen osuus oli 1 % ja euroalueen ulkopuolisten maiden osuus 3 %. Ulkomaille lainoja on myönnetty eniten muihin Pohjoismaihin sekä muihin euromaihin, pääasiassa yrityksille ja muut rahoituslaitokset -sektorille. On kuitenkin huomattava, että esimerkiksi suomalaisyritysten ulkomailla sijaitseville yksiköille myönnettyt lainat näkyvät tilastoissa ulkomaille myönnettyinä lainoina. Joulukuun lopussa yleisölle myönnettyistä lainoista 97 % oli euromääräisiä.

Suomessa yleisön lainakannan vuosikasvu on ollut viime vuosina nopeampaa kuin euroalueella keskimää-

rin. Vuonna 2010 euroalueen yleisön⁷ lainakanta kasvoi keskimäärin 0,7 %. Joulukuun lopussa euroalueen yleisön lainakanta oli 11 034 mrd. euroa, mistä Suomen osuus oli 1,5 %.

Euroalueella yleisön lainakannan hitaaseen kasvuun on viime vuosina vaikuttanut lainojen arvopaperistaminen ja siirto pois rahalaitosten taseista. Tämä vaikutus on kuitenkin vähentynyt huomattavasti: vuonna 2010 arvopaperistaminen ja lainojen siirto vähensivät euroalueen yleisön lainakannan keskimääräistä vuosikasvua enää vain 0,1 prosenttiyksikköä.

2.1 Lainat kotitalouksille

Kotitalouksien lainakanta kasvoi tasaisesti vuonna 2010. Kasvu oli Suomessa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin. Uusien asuntolainasopimusten keskiporko nousi hieman. Samalla kiinteät lainakorot kasvattivat suosiotaan.

Suomen rahalaitosten kotitalouksille myöntämien euromääräisten lainojen kanta oli joulukuun 2010 lopussa 104,3 mrd. euroa, mikä on 5,9 mrd. euroa enemmän kuin vastaava kanta vuotta aiemmin. Lainakanta kasvoi melko tasaisesti koko vuoden ajan; keskimääräinen vuosikasvu vuonna 2010 oli 5,7 %. Kansainvälistä finanssikriisiä edeltäviin vuosiin verrattuna lainakannan kasvu oli kuitenkin hitaampaa.

Kotitalouksien lainakannan kasvu on ollut Suomessa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin jousean vuoden ajan. Vuoden 2009 loppupuolella finanssikriisin aiheuttama epävarmuus johti siihen, että euroalueella lainakannan keskimääräinen vuosikasvu oli joinakin kuukausina jopa negatiivista, mutta vuonna 2010 kotitalouksien lainakasyntä alkoi jälleen piris-

⁷ Pl. julkisyhteisöt.

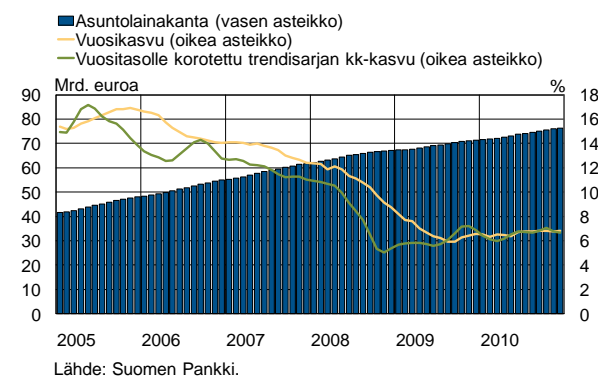
tyä. Keskimäärin kotitalouksien lainakanta kasvoi euroalueella 2,6 % vuonna 2010. Kuluttajien luottamus talouden kehitykseen koheni edellisvuodesta sekä Suomessa että koko euroalueella.

Kotitalouksille myönnettyt lainat jaetaan asuntolainoihin, kulutusluottoihin ja muihin luottoihin, joihin luetaan mm. opintolainat sekä vapaa-ajan asuntoihin liittyvät luotot. Suomessa kotitalouslainoista noin 74 % on asuntolainoja. Rahalaitosten myöntämien kulutusluottojen osuus on noin 12 %, ja loppuosa on muita lainoja.

2.1.1 Asuntolainat

Asuntolainakannan kasvu oli Suomessa tasaista vuonna 2010. Joulukuun lopussa kanta oli 76,7 mrd. euroa ja vuosikasvu 6,8 %. Vuositasolle korotettu trendisarjan kuukausikasvu oli joulukuun 2010 lopussa 6,7 % (kuvio 5).⁸

Kuvio 5. Asuntolainojen kanta ja vuosikasvu

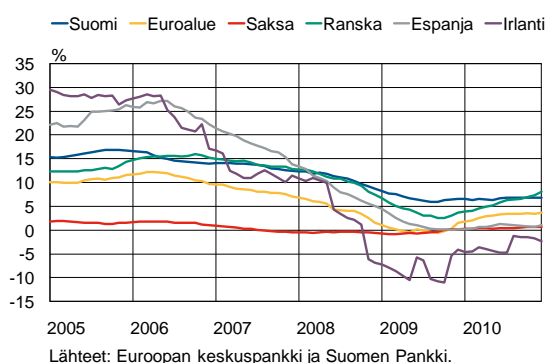

Asuntolainakannan kasvuvauhti oli koko vuoden ajan nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin; Suomessa keskimääräinen kasvuvauhti oli 6,7 %, kun koko euroalueella asuntolainakanta kasvoi vuonna 2010 keskimäärin 3,1 %. Sekä Suomessa että euroalueella kasvu

⁸ Asuntolainakannan vuosikasvu on yleensä seurannut vuositasolle korotettua kuukausikasvua noin puolen vuoden viiveellä.

oli finanssikriisiä edeltäviin vuosiin verrattuna selvästi hitaampaa; euroalueen suurista maista esimerkiksi Saksassa ja Espanjassa lainakannan vuosikasvu oli koko vuoden ajan hyvin vähäistä. Espanjassa – kuten myös Irlannissa – kiinteistökuplan puhkeamisen vaikutukset näkyvät edelleen asuntolainakysynnässä, tosin Irlannissa myös lainojen arvopaperistaminen ja siirto pois rahalaitosten taseista pienensi lainakannan vuosikasvua. Koko euroalueella kasvu kuitenkin kiihtyi loppuvuotta kohden. Joulukuussa asuntolainakannan vuotuinen kasvuvauhti oli euroalueella 3,7 %, kun se vuotta aiemmin oli 1,5 % (kuvio 6).

Kuvio 6. Asuntolainakannan vuosikasvu Suomessa ja eräissä euroalueen maissa

Suomalaiset kotitaloudet nostivat joulukuussa 2010 uusia asuntolainoja 1 433 milj. euron edestä. Uusia asuntolainasopimuksia solmittiin 1 430 milj. euron arvosta.⁹ Keskimäärin vuonna 2010 uusia asuntolainoja nostettiin kuukaudessa 1 543 milj. euroa. Vuonna 2009 asuntolainoja nostettiin vähemmän, keskimäärin 1 346 milj. euroa kuukaudessa. Tilastokeskuksen uudisrakentamisen volyyymi-indeksin mukaan myös asuinrakentaminen oli vuonna 2009 vähäisempää.

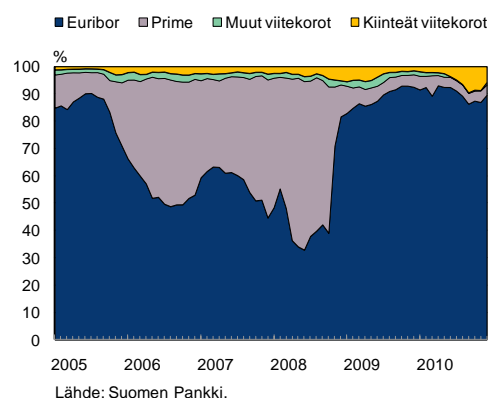
⁹ Uudet nostot kattavat raportointiajanjakson aikana nostetut uudet lainat. Uusilla sopimuksilla tarkoitetaan uusien liiketoimien lisäksi olemassa olevien lainojen uudelleen neuvoteltuja sopimuksia – riippumatta siitä, nostetaanko laina raportointiajanjakson aikana.

Vuonna 2010 uudisrakentaminen oli taas vuosien 2006 ja 2007 tasolla.

Vuonna 2010 tyypillisin uuden asuntolainasopimuksen mukainen lainan takaisinmaksuaika oli 20 vuotta. Finanssialan Keskusliiton mukaan vuoden 2009 toukokuussa tyypillisin uuden lainan laina-aika oli 20 tai 25 vuotta ja vuoden 2008 toukokuussa yli 25 vuotta.¹⁰

Suomessa asuntolainojen korko sidotaan useimmiten euriborkorkoihin, joista suosituin on 12 kuukauden euribor. Vuonna 2010 tehdyistä uusista asuntolainasopimuksista noin 90 prosentissa lainan korko sidottiin johonkin euriborkorkoon. Korko sidottiin pankkien omiin viitekorkoihin 4 prosentissa uusista sopimuksista. Lyhyiden viitekorkojen nousuodotus on kasvattanut kiinteiden korkojen suosiota: joulukuussa 5,7 prosentilla uusista asuntolainasopimuksista oli kiinteä korko, kun vuotta aiemmin kiinteiden korkojen osuus oli 1,4 % (kuvio 7).

Kuvio 7. Uusien asuntolainasopimusten jakauma sovelletun koron mukaan

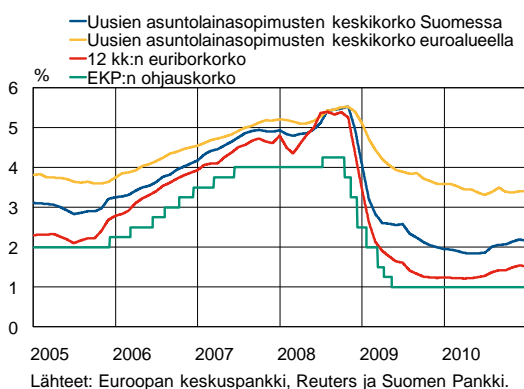

Euriborkorkojen suuren suosion ja niiden alhaisen tason vuoksi asuntolainojen korot ovat Suomessa keskimäärin alemmat kuin euroalueella. Joulukuussa 2010 uusien asuntolainasopimusten keskikorko oli Suomes-

¹⁰ Finanssialan Keskusliitto: Säästäminen, luotonkäyttö ja maksutavat, toukokuu 2010.

sa 2,16 %, kun se euroalueella oli 3,40 % (kuvio 8). Suomessa keskimääräiset lainakorot nousivat hieman vuoden jälkipuolella markkinakorkojen nousun myötä.

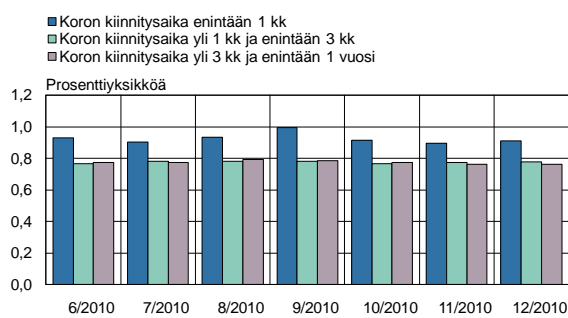
Kuvio 8. Uusien asuntolainasopimusten korot Suomessa ja euroalueella

Euriborsidonnaisten asuntolainojen keskimääräiset korkomarginaalit laskivat vuoden 2010 aikana.¹¹ Keskimääräisistä koroista laskettu uusien asuntolainojen marginaali on suurin lainoissa, joiden korko on kiinnitetty yhden kuukauden euriboriin: joulukuussa näiden lainojen marginaali oli keskimäärin 0,91 prosenttiyksikköä. Lainoissa, joiden viitekoron kiinnitysaika on kolme kuukautta, keskimääräinen marginaali oli joulukuussa 0,78 prosenttiyksikköä. Lainoissa, joiden viitekorko on kiinnitetty kuuden tai kahdentoista kuukauden euriborkorkoon, keskimääräinen marginaali oli joulukuussa 0,76 prosenttiyksikköä (kuvio 9).

¹¹ Pankit eivät raportoi marginaaleja Suomen Pankille, joten kyseessä on laskennallinen marginaali.

Kuvio 9. Euriborsidonnaisten uusien nostettujen asuntolainojen keskimääräiset marginaalit

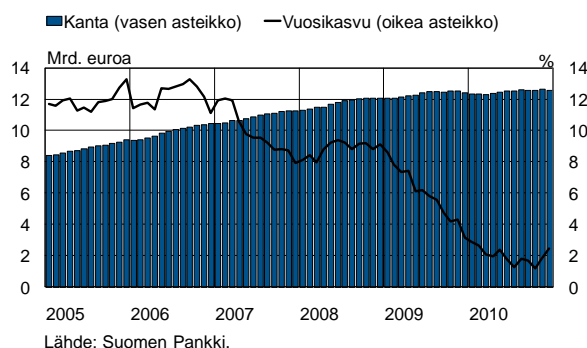

2.1.2 Kotitalouksien kulutusluotot ja muut lainat

Suomen rahalaitosten kotitalouksille myöntämien kulutusluottojen kanta oli joulukuun 2010 lopussa 12,6 mrd. euroa, mikä on 2,4 % enemmän kuin edellisvuoden joulukuussa.¹² Kannan vuosikasvu hidastui edelleen hieman verrattuna edellisvuoteen (kuvio 10). Kulutusluottojen osuus kotitalouksien lainakannasta pysyi kuitenkin vakaana vuonna 2010; joulukuun lopussa se oli 12,0 %. Kotitalouksien kulutusluottokannan keskimääräinen korko oli vuoden 2010 lopussa 4,77 %.

¹² Kotitalouksilla on kulutusluottoja myös muilta rahoituslaitoksilta, jotka eivät ole rahalaitoksia. Tilastokeskuksen luottokantatilaston mukaan kotitalouksilla oli kulutusluottoja muilta rahoituslaitoksilta syyskuun 2010 lopussa 1,1 mrd. euroa.

Kuvio 10. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja vuosikasvu

Kotitalouksien kulutusluottokannasta 56 % oli vakuudettomia lainoja. Vakuudettomien lainojen keskiporko oli vuoden 2010 joulukuussa 6,01 %. Vakuudellisista lainoista lähes kaikki ovat asunto- ja kiinteistövakuudellisia lainoja, joissa vakuus kattaa koko lainan määrän. Vakuudellisten lainojen korko oli joulukuussa 2010 keskimäärin 3,20 %.

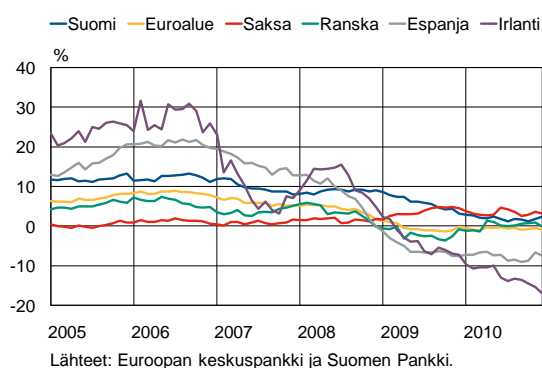
Suomessa rahalaitosten kotitalouksille myöntämistä kulutusluotoista 33 % kuuluu alaerään ”tili- ja korttiluotot”. Nämä luotot ovat tarvittaessa käytettävissä ennalta sovittuun luottorajaan saakka. Tili- ja korttiluotoista noin 14 % on luottokortteihin liitettyjä korottomia maksuaikalainoja. Pidentettyjen, yleensä korollisten luottokorttiluottojen osuus on noin 56 %.¹³ Joulukuussa 2010 pidentettyjen luottokorttiluottojen keskimääräinen korko oli 9,61 %. Loput tili- ja korttiluotot ovat tililuottoja, joissa tililtä voi nostaa varoja sovittuun luottorajaan asti. Tililuottojen keskimääräinen korko oli joulukuussa 5,46 %. Muiden kulutusluottojen kuin tili- ja korttiluottojen keskiporko oli vuoden 2010 lopussa 3,67 %.

Kulutusluottokannan vuosikasvu on Suomessa hidastunut, mutta pysynyt kuitenkin positiivisena toisin

¹³ Pidentetty luottokorttiluotto on laina, joka myönnetään sen jälkeen kun aikaisemman laskutuskauden tai -kausien eräpäivät ovat ylittyneet eikä korttitililtä tehtyjä veloituksia ole suoritettu.

kuin euroalueella keskimäärin: euroalueella kannan vuosikasvu pysyi negatiivisena vuoden 2010 jokaisena kuukautena. Keskimääräinen vuosikasvu oli –0,6 %. Euroalueen suurista maista etenkin Espanjassa ja Ranskassa kotitalouksien kulutusluottojen kannan vuosikasvu on ollut hidasta tai jopa negatiivista (kuvio 11).

Kuvio 11. Kulutusluottokannan vuosikasvu Suomessa ja eräissä euroalueen maissa

Rahalaitosten kotitalouksille myöntämien muiden lainojen kanta oli joulukuun 2010 lopussa 15,0 mrd. euroa. Lainakanta kasvoi edellisvuodesta 6,1 %. Muista lainoista vapaa-ajan asuntoihin liittyvien lainojen kanta oli 2,6 mrd. euroa ja opintolainojen kanta 1,4 mrd. euroa. Kotitalouksien muihin lainoihin luettaan myös elinkeinonharjoittajille myönnettyt lainat, joista 77 % on myönnetty maatalouden elinkeinonharjoittajille. Elinkeinoharjoittajien lainakanta oli vuoden 2010 lopussa 4,9 mrd. euroa ja sovittu vuosikorko keskimäärin 2,91 %. Palkansaajakotitalouksille myönnettyjen muiden lainojen keskimääräinen korko oli vuoden 2010 joulukuussa 2,39 %.

2.2 Yrityslainat

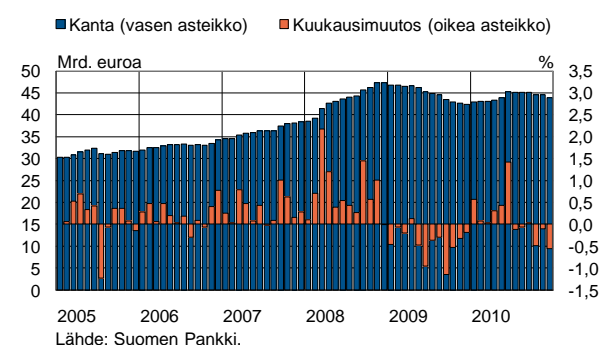
Yrityslainakanta¹⁴ kasvoi alkuvuodesta, mutta vuoden jälkimmäisellä puoliskolla lainakanta jälleen supistui. Uusien yrityslainasopimusten korot alkoivat markkina-korkojen nousun mukana nousta loppuvuodesta ennätysellisen alhaiselta, alle kahden prosentin tasolta, mutta pysyivät kuitenkin euroalueen keskiarvon alapuolella. Eniten uusia lainasopimuksia solmivat teollisuusyritykset.

Suomen rahalaitosten yrityslainakanta kasvoi reippaasti vuoden 2010 ensimmäisen puoliskon ajan, mutta vuoden jälkimmäisellä puoliskolla kanta alkoi pienentyä. Vuoden lopussa kanta oli 44,0 mrd. euroa, mikä oli 1,6 mrd. euroa enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Finanssialan Keskusliiton (FK) pankeille tekemän kyselyn¹⁵ mukaan myös yritysten lainanottohalukkuuden kasvua koskevat odotukset vähenivät vuoden viimeisellä neljänneksellä. Syynä tähän oli FK:n arvioiden mukaan se, että euroalueen velkakriisi oli lisännyt epävarmuutta rahoitusmarkkinoilla.

¹⁴ Tässä luvussa yrityslainakanta käsitellään ilman asuntoyhteisöjä, joiden lainakantaa käsitellään luvussa 2.3.

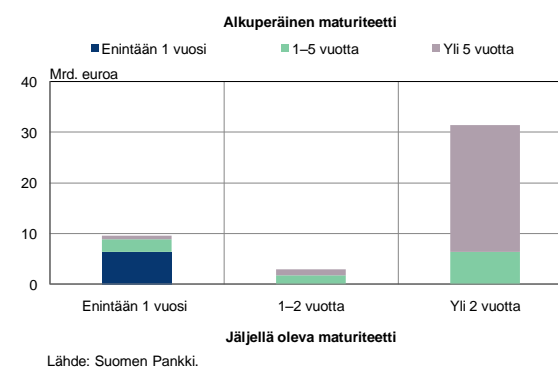
¹⁵ Kyselytutkimuksena toteutettava Pankkibarometri perustuu 350 pankinjohtajan näkemykseen kotitalouksien ja yritysten luotonoton ja talletusten kehityksestä.

Kuvio 12. Yrityslainakanta¹⁶ ja kuukausimuutos Suomessa

Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla yrityslainakanta supistui kaikissa maturiteettiluokissa¹⁷. Uudistetun tiedonkeruun myötä voidaan arvioida yrityslainakan erääntymistä lähivuosina käyttämällä tietoa lainojen jäljellä olevasta maturiteetista (kuvio 13). Vuoden lopussa esimerkiksi alkuperäiseltä maturiteetiltaan yli viiden vuoden lainoista – jotka muodostavat pääosan yrityslainakannasta – vain pieni osa (3 %) erääntyy seuraavien kahden vuoden aikana. Alkuperäiseltä maturiteetiltaan 1–5 vuoden lainoista 60 prosentilla jäljellä oleva maturiteetti on yli 2 vuotta.

Kuvio 13. Yrityslainakannan erääntyminen alkuperäisen maturiteetin mukaan vuoden 2010 lopussa

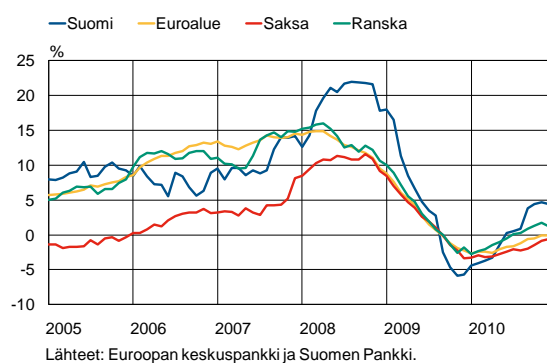
¹⁶ Yrityslainakanta (pl. asuntoyhteisöt).

¹⁷ Yrityslainakanta jakautuu seuraavasti maturiteeteittain: enintään 1 vuosi 12 %, yli 1 ja enintään 5 vuotta 19 % ja yli 5 vuotta 69 %.

Toimialoittain tarkasteltuna euromääräisesti suurin osa (12,6 mrd. euroa) yrityslainakannasta on myönnetty kiinteistöalan yrityksille. Teollisuusyritysten lainakanta oli toiseksi isoin (8,0 mrd. euroa) ja tukku- ja vähittäiskaupan osuus kolmanneksi isoin (5,6 mrd. euroa). Teollisuusyritysten lainakanta supistui kesä-joulukuussa toimialoista eniten (1,3 mrd. euroa).

Suomessa yrityslainakannan vuosikasvu oli vuoden 2010 lopussa nopeampaa kuin euroalueella keskimäärin (kuvio 14). Kansainvälisissä vertailuissa Suomen yrityssektoriin luetaan myös asuntoyhteisöt, joiden lainakannan kasvu on Suomessa ollut poikkeuksellisen nopeaa vuosina 2009–2010.

Kuvio 14. Yrityslainakannan vuosikasvuja

Uusien lainasopimusten ja lainakorkojen osalta yritysten ja asuntoyhteisöjen erittely on ollut mahdollista vasta kesäkuusta 2010 alkaen. Uudet sopimukset jaetaan kertaluottoihin, joita yritykset solmivat kesä-joulukuussa keskimäärin 4,3 mrd. euroa kuukaudessa, sekä tili- ja korttiluottoihin¹⁸. Noin 40 % uusista lainasopimuksista on tili- ja korttiluottoja, jotka kattavat kesäkuusta 2010 alkaen myös valmiusluottolimiitit. Myös kertaluottoihin sisältyy limiittityyppisiä lainasopimuksia, jotka eivät kuitenkaan kaikilta osin täytä valmiusluottolimiitin määritelmää. Limiittityyppiset

¹⁸ Tili- ja korttiluotot ovat ns. jatkuvaa luottoa, joista ilmoitetaan uusina sopimuksina kuukauden lopun kanta.

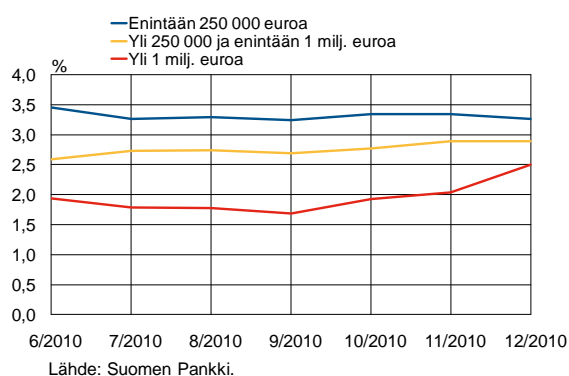
kertaluotot voivat olla maturiteetiltaan vain muutaman päivän pituisia.

Teollisuusyritysten osuus uusista yrityslainasopimuksista on isoin. Niiden tekemät sopimukset ovat useimmiten maturiteetiltaan lyhytaikaisia, jolloin niiden vaikutus lainakantaan on lyhytaikaisempi kuin esimerkiksi kiinteistöalan yritysten lainasopimuksilla, joiden maturiteetti on yleensä yli 5 vuotta. Teollisuusyritykset käyttävät ahkerasti sekä kertaluottoja että valmiusluottolimiittejä, sillä niiden osuus kertaluottojen uusista sopimuksista on noin 50 % ja valmiusluottolimiittien uusista sopimuksista noin kolmannes.

Yrityslainojen korot alkoivat vuoden 2010 viimeisellä neljänneksellä nousta ennätyksellisen alhaiselta, noin kahden prosentin tasolta. Keskeisenä syynä tähän oli euriborkorkojen nousu, sillä suurin osa uusista yrityslainasopimuksista sidotaan euriborkorkoihin (kesä-joulukuussa keskimäärin 52 %). Suosituin koron kiinnitys aika euriborsidonnaisissa uusissa yrityslainasopimuksissa oli enintään 1 kk.

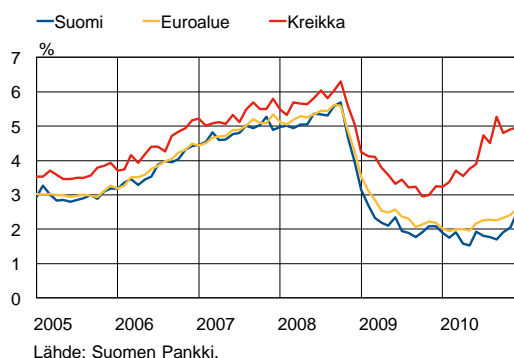
Yritysten uudet kertaluottosopimukset voidaan uuden tiedonkeruun myötä jakaa entistä hienojakoisempiin kokoluokkiin: enintään 250 000 euroa, yli 250 000 – 1 milj. euroa ja yli 1 milj. euroa. Yli miljoonan euron lainoissa keskikorot ovat huomattavasti alemmat kuin pienemmissä lainoissa (kuvio 15). Käytännössä ainoastaan keskisuuret ja suuret yritykset solmivat yli miljoonan euron lainasopimuksia. Suomen yrityksistä on Suomen Yrittäjien tilastojen mukaan 93,4 % alle 10 henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä, joiden lainakorot ovat todennäköisesti huomattavasti korkeampia kuin uusien yrityslainasopimusten keskikorko.

Kuvio 15. Uusien yrityslainasopimusten korot lainan koon mukaan

Suomessa uusien yrityslainojen korot olivat vuonna 2010 edellisvuoden tapaan euroalueen keskiarvon alapuolella. Euroalueella uusien yrityslainasopimusten korkokehitys vaihteli huomattavasti maittain. Esimerkiksi Kreikassa yli miljoonan euron uusien yrityslainasopimusten keskikorko¹⁹ oli vuoden 2010 lopussa 4,95 %, kun euroalueen keskiarvo tässä lainakategoriassa oli 2,59 % ja Suomessa 2,48 %. Kreikan korkoero euroalueen keskiarvoon nähden leveni vuoden 2010 aikana huomattavasti maan valtion velanhoitokykyyn liittyvien epäilyjen vuoksi (kuvio 16).

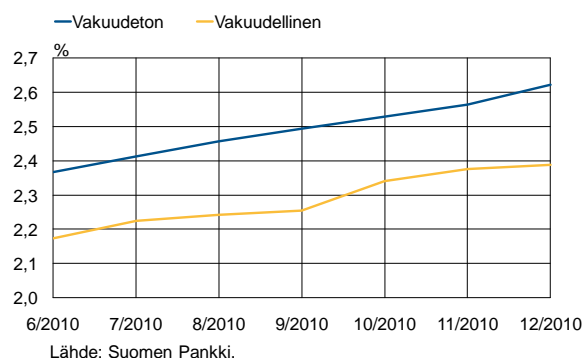
Kuvio 16. Koron kiinnitysaikaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen, uusien yli miljoonan euron yrityslainasopimusten korkoja

¹⁹ Koron kiinnitysaika enintään 1 vuosi.

Yrityslainat voidaan jakaa uuden tiedonkeruun myötä myös lainan vakuustyyppin mukaan. Vakuudellisten ja vakuudettomien yrityslainojen kannan korkoero oli keskimäärin noin 20 korkopistettä kesä-joulukuussa (kuvio 17).

Kuvio 17. Vakuudettoman ja vakuudellisen yrityslainakannan korko

2.3 Asuntoyhteisöjen lainat

Asuntoyhteisöjen lainakanta oli vuoden 2010 lopussa 12,5 mrd. euroa. Viime vuosien tapaan asuntoyhteisöjen lainakanta kasvoi myös vuonna 2010 vauhdikkaasti: vuoden lopussa vuosikasvu oli 17,4 %. Asuntoyhteisöjen lainakanta oli vuoden lopussa lähes kokonaan alkuperäiseltä maturiteetiltaan yli 5 vuotta, ja jäljellä oleva maturiteetti oli yli 2 vuotta. Asuntoyhteisöjen lainakannan keskikorko oli 2,31 % joulukuussa 2010.

Kuvio 18. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja vuosikasvu

Asuntoyhteisöjen lainakannan kasvua selittää valtion tukeman asuinrakentamisen kasvu vuosina 2009–2010. Esimerkiksi valtion tukemia uusia ARA-asuntoja aloitettiin vuonna 2010 yli 12 000 ja vuonna 2009 yli 14 000. Vielä vuonna 2008 alkavan ARA-tuotannon suuruus oli vain 4 000 aloitettua asuntoa. Ympäristöministeriön mukaan vuoden 2010 tammikuussa rakennusalan näkymät olivat heikot ja edellyttivät, että valtion tuki asuntotuotannolle on runsasta.

Asuntoyhteisöt solmivat uusia lainasopimuksia kesä-joulukuussa keskimäärin 0,5 mrd. euroa kuukaudessa. Uusien sopimusten keskiporkko nousi vuoden loppua kohti ja oli joulukuussa 2,42 %. Nousu oli seurausta euriborkorkojen noususta, sillä kesä-joulukuussa noin 90 % asuntoyhteisöjen uusista lainasopimuksista oli euriborsidonnaisia. Asuntoyhteisöt käyttävät suhteellisen paljon tili- ja korttiluottoja: esimerkiksi joulukuussa näiden luottomuotojen osuus uusista lainasopimuksista oli 44 %.

2.4 Muiden sektoreiden lainat

Suomen rahalaitosten julkisyhteisöille myöntämät lainat kasvoivat vuoden 2010 aikana. Vuoden lopun kanta oli 8,0 mrd. euroa, eli 26 % edellisvuoden lopun

kantaa suurempi. Julkisyhteisöjen lainakannan osuus yleisön lainakannasta oli 4 %. Julkisyhteisöjen lainakanta koostuu lähes kokonaan Suomen kuntasektorin ottamista lainoista.

Muiden rahoituslaitosten ja vakuutuslaitosten osuus oli 1 % yleisön lainakannasta. Muihin rahoituslaitoksiin kuuluvat mm. rahoituksen välittämistä harjoittavat toimijat, rahoitusalan holdingyhtiöt, panttilainaamot ja pienlainayritykset.

2.5 Luottolaitosten arvopaperisaamiset

Suomen luottolaitosten²⁰ arvopaperisaamiset muodostuvat pääosin muiden luottolaitosten liikkeeseen laskemista lyhyt- ja pitkäaikaisista velkapapereista. Kotimaisten liikkeeseenlaskijoiden osuus arvopaperisalkusta oli noin neljännes.

Luottolaitoksilla oli taseissaan 55,1 mrd. euron edestä arvopaperisaamisia vuoden 2010 lopussa. Pääosa saamisista oli pitkä- ja lyhytaikaisia velkapapereita. Luottolaitokset turvaavat maksuvalmiuttaan etukäteisvarainhankinnalla. Hankitut varat sijoitetaan hyvälaatuisiin, pääasiassa muiden luottolaitosten liikkeeseen laskemiin velkapapereihin, joista muodostuu pankeille ns. likviditeettireservi. Etukäteisvarainhankinnalla luottolaitos voi varmistaa antolainauksen jatkumisen myös olosuhteissa, joissa markkinarahoituksen saaminen vaikeutuu.

Luottolaitoksilla on myös mahdollista hankkia rahoitusta keskuspankista vakuuksia vastaan. Tämä rahoitus voi olla päivänsisäistä luottoa maksuliikenteen sujuvuuden varmistamiseksi tai pidempiaikaista rahapolitiikan operatioihin liittyvää luottoa. Keskus-

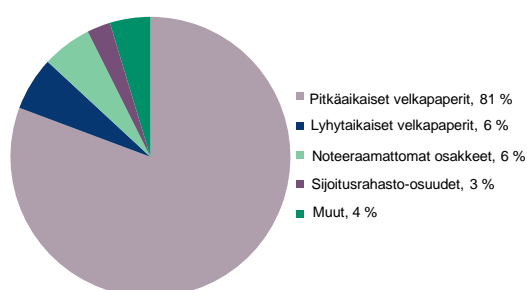
²⁰ Rahalaitokset pl. Suomen Pankki ja rahamarkkinarahastot.

RAHOITUSTILASTOT

pankkirahoitus on aina vakuudellista. Vakuuksille on määritelty kelpoisuusvaatimukset, jotka ovat yhteneväiset kaikissa euroalueen maissa²¹.

Lyhyt- ja pitkäaikaiset velkapaperit muodostavat yhteensä 87 % kaikista luottolaitosten arvopaperisaamisista. Loput arvopaperisaamiset koostuvat noteeraamattomista osakkeista, sijoitusrahasto-osuuksista, muista osuuksista ja noteeratuista osakkeista (kuvio 19).

Kuvio 19. Suomessa toimivien luottolaitosten arvopaperisaamiset vuoden 2010 lopussa vaahteen mukaan

Lähde: Suomen Pankki.

Arvopapereista kotimaisten liikkeeseenlaskijoiden osuus oli 12,6 mrd. euroa eli 23 %. Yhteensä arvopaperisaamisia oli 36 maasta. Suomen rahalaitosten arvopaperisaamiset ns. GIIPS-maista²² olivat vuoden lopussa 2,6 mrd. euroa. GIIPS-maiden valtionlainasaamisia ei Suomen luottolaitoksilla ole merkittävässä määrin; vuoden lopussa niiden määrä oli 0,1 mrd. euroa.

Vaateista erityisesti velkapapereissa ulkomaisten liikkeeseenlaskijoiden osuus on suuri (noin 86 %). Myös sijoitusrahasto-osuuksissa ulkomaisten liikkeeseenlaskijoiden osuus oli merkittävä (noin 70 %).

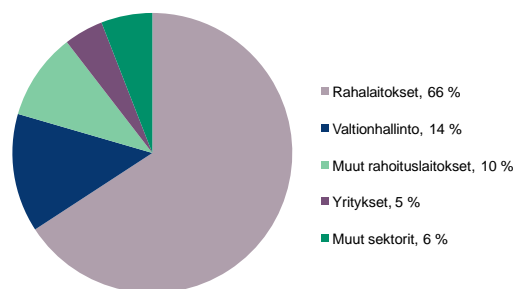
²¹ Euroopan keskuspankki julkaisee kotisivuillaan vakuuskelpoisten arvopapereiden listan.

²² Kreikka, Irlanti, Italia, Portugali ja Espanja.

Kotimaisten liikkeeseenlaskijoiden osuus puolestaan on suuri osakkeissa ja muissa osuuksissa.

Kaikki arvopaperiomistukset huomioon ottaen suurin liikkeeseenlaskijasektori oli rahalaitokset, joiden osuus on 66 %. Valtioiden liikkeeseen laskemia papereita oli rahalaitossektorin jälkeen eniten, 14 %. Nämä koostuvat kokonaan lyhyt ja pitkäaikaisista velkasitoumuksista, sillä valtio ei voi määritelmällisesti laskea liikkeeseen osakkeita tai osuuksia. Eniten valtionlainasaamisia oli Suomesta (2,2 mrd. euroa), Saksasta (1,8 mrd. euroa) ja Ruotsista (1,6 mrd. euroa). Valtionlainasaamisia oli yhteensä 18 maasta, joista yksi oli Euroopan ulkopuolinen.

Kuvio 20. Suomessa toimivien luottolaitosten arvopaperisaamiset vuoden 2010 lopussa liikkeeseen laskijan sektorin mukaan

Lähde: Suomen Pankki.

Muut rahoituslaitokset olivat kolmanneksi suurin sektori 10 prosentin osuudella luottolaitosten arvopaperisaamisista. Tähän sisältyvät mm. luottolaitosten sijoitusrahasto-omistukset²³. Yritykset olivat neljänneksi suurin sektori 5 prosentin osuudella kaikista saamisista. Niiden liikkeeseen laskemista papereista 48 % on velkapapereita ja 37 % on noteerattuja osakkeita. Muut sektorit muodostavat yhteensä 6 % arvopaperisaamisista.

²³ Pl. rahamarkkinarahastot, jotka luetaan rahalaitossektoriin.

3 Talletukset ja muu varainhankinta

Yleisön talletuskannan kasvu kiihtyi vuoden loppua kohden. Kotitalouksien määräraikaistalletusten korot nousivat kovenneeseen pankkilpailun myötä. Suurin osa kotitalouksien talletuksista on erittäin matalakorkoisilla käyttötileillä. Joukkovelkakirjalainaemissioiden määrä lisääntyi loppuvuotta kohden. Kiinnitysluottopankkilain muutoksen ansiosta talletuspankit saattoivat laskea liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. Strukturoitujen tuotteiden kasvu jatkui.

Suomalaisilla luottolaitoksilla oli velkaa yhteensä 470 mrd. euroa vuoden 2010 lopussa. Velka jakaantui seuraavasti: talletukset yleisöltä 25 %, konsernivelat 22 %, liikkeeseen lasketut velkapaperit 15 %, rahamarkkinavelat²⁴ 6 % ja muut velat²⁵ 32 %. Suomessa toimivien yksittäisten luottolaitosten rahoitusrakenteet ovat hyvin erilaisia riippuen luottolaitoksen toiminnan luonteesta ja konsernirakenteesta. Merkittävän varainhankinnan muoto on yleisön talletukset. Vain talletuspankkiluvan saaneet luottolaitokset saavat ottaa vastaan yleisön talletuksia. Näin ollen muut luottolaitokset kuin talletuspankit hankkivat rahoituksen muita kanavia pitkin. Muiden luottolaitosten kuin talletuspankkien joukko on hyvin heterogeeninen, eli niiden rahoitusratkaisuja ei voi kuvata yhdellä kaiken kattavalla määritelmällä. Muihin luottolaitoksiin kuuluvat muun muassa asuntoluottopankit, luottokorttiyhtiöt, ja luottolaitosluvan saaneet rahoitusyhtiöt.

²⁴ MI. velat keskuspankille ja repomyynnit.

²⁵ MI. johdannaiset ja oma pääoma.

Suurin osa Suomessa toimivista luottolaitoksista on osa suurempaa pankkikonsernia tai -ryhmää, mikä mahdollistaa konsernin sisäisen rahoituksen hankinnan joko suomalaisilta tai ulkomaalaisilta emoyhtiöiltä ja muilta konserniyhtiöiltä. Luottolaitosten rahoitusrakente riippuu hyvin usein muista konserniyhtiöistä ja niiden roolista osana koko konsernia. Koska Suomen luottolaitossektori on taseen loppusummalla mitattuna suurelta osin ulkomaalaisomisteinen, Suomessa toimivien luottolaitosten varainhankintaa ei voi kattavasti tarkastella pelkästään Suomen yksikön lukujen kautta.

Suomessa toimivien ulkomaisten luottolaitosten sivukonttorien rahoitus saadaan usein ulkomaiselta emoyhtiöltä konsernin sisäisenä rahoituksena. Pienten kotimaisten talletuspankkien varainhankinta taas perustuu lähes täysin yleisön talletuksiin. Pienet toimijat eivät myöskään juuri hae rahoitusta raha- tai joukkolainamarkkinoilta.

Karkeasti yksinkertaistettuna luottolaitokset rahoittavat luotonantonsa ottamalla vastaan yleisön talletuksia, laskemalla liikkeeseen sijoitustodistuksia tai velkakirjalainoja ja hankkimalla oman pääoman ehtoista rahoitusta²⁶. Koska varainhankinta on ylittänyt lainannon²⁷, on varainhankinnasta yli jäävät varat käytännössä sijoitettu arvopapereihin. Muut velkaerät, kuten johdannaiset, rahamarkkina- ja konsernivelat sekä muut velat, osapuilleen kumoavat toisensa koko taseen tasolla tarkasteltuna. Edellä mainittujen erien vastaerät

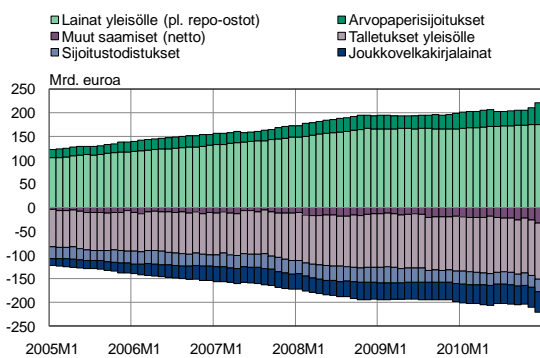
²⁶ Suomalaisten luottolaitosten oma pääoma oli vuoden 2010 lopussa noin 25 mrd. euroa.

²⁷ Talletukset ja velkakirjalainat olivat vuoden 2010 lopussa 107 % lainakannasta.

taseen saamispuolella ovat siis lähes yhtä suuret²⁸.

Näiden erien tarkastelu jätetään seuraavassa vähemmälle.

Kuvio 21. Luottolaitosten varainhankinta ja sen sijoittaminen

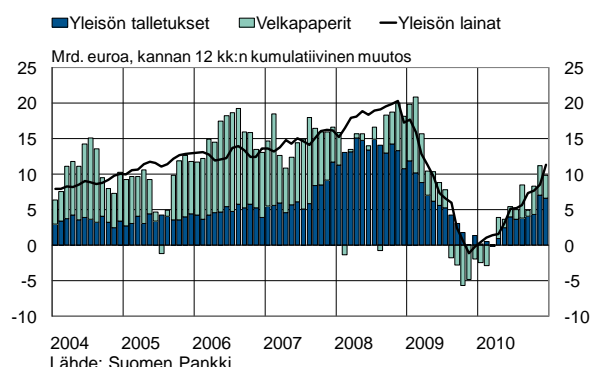
Lähde: Suomen Pankki.

Pankkien varainhankinnan tarpeeseen vaikuttaa rahoitusrakenteen lisäksi olennaisesti lainakannan kasvuvauhti. Suomessa yleisön lainakanta kasvoi noin 11–14 prosentin vuosivauhdilla vuosina 2003–2008. Rahoitusmarkkinakriisin vaikutuksesta yleisön lainakannan kasvu alkoi jyrkästi hidastua vuonna 2008 ja lähes pysähtyi vuoden 2009 lopulla. Vuoden 2010 alussa yleisön lainakannan kasvuvauhti alkoi taas kiihtyä, ja se ylsi vuoden lopussa 6,7 prosenttiin.

Yleisön talletuskannan kasvu oli lainakannan kasvua selvästi hitaampaa ennen vuotta 2008, jolloin talletuskanta alkoi kasvaa rajusti. Talletusten kasvu ei siis täysin ole kattanut pankkien rahoitustarvetta, vaan muut rahoitusmuodot ovat kasvaneet suhteellisesti talletuksia nopeammin. Pääsääntöisesti laina- ja talletuskannan ero on katettu velkapaperiemissioilla. Rahoitusmarkkinakriisin jälkeen yleisön laina- ja talletuskannat ovat kehittyneet hyvin samansuuntaisesti (kuvio 22).

²⁸ Esim. 2010 lopussa johdannaissaamiset 100,7 mrd. euroa ja johdannaisvelat 98,6 mrd. euroa.

Kuvio 22. Yleisön laina- ja talletuskannan sekä velkapaperikannan vuosimuutos Suomessa

Lähde: Suomen Pankki.

Myös monissa muissa euroalueen maissa talletuskannan kasvu oli finanssikriisiä edeltäneinä hyvinä kasvuvuosina huomattavasti hitaampaa kuin lainakannan kasvu. Esimerkiksi Espanjassa ja Irlannissa yritysten ja kotitalouksien lainakannat kasvoivat huomattavasti nopeammin kuin niiden talletuskannat ja pankkien piti turvautua yhä enemmän muihin rahoituskeinoihin. Sen sijaan Kreikassa ja Saksassa talletuskanta suhteessa lainoihin on ollut historiallisesti hyvin suuri ja se on kattanut yleisön lainakannasta yli 100 %. Maitten välisissä vertailuissa tulee kuitenkin muistaa, että luottolaitossektori on hyvin heterogeeninen eri maissa, mikä vaikuttaa suoraan laina- ja talletuskannan suhteeseen.

2000-luvun korkeasuhdanteen aikana monissa euromaissa pankit lisäsivät lainanantomahdollisuuksiaan arvopaperistamalla²⁹ muun muassa kotitalous- ja yrityslainojaan. Näin pankit pystyivät lisäämään lainantoaan ja vastaamaan lisääntyneeseen lainakysyntään. Finanssikriisin vaikutuksesta sijoittajien luottamus arvopaperistettuihin rahoitusinstrumentteihin kuitenkin romahti, eivätkä niiden markkinat ole vielä kukaan elpy-

²⁹ Arvopaperistamisella tarkoitetaan tässä yhteydessä lainojen paketoimista ja siirtämistä erillisyyhtiöön, joka laskee liikkeeseen joukko-velkakirjalainoja, joiden vakuutena paketoituidut lainat ovat. Näistä tuotteista käytetään yleisnimitystä Asset Backed Securities (ABS).

neet. Katettujen joukkovelkakirjalainojen³⁰ rooli on tullut yhä tärkeämmäksi, kun arvopaperistaminen erillisyhtiöiden kautta on tyrehtynyt. Katetuilla joukkovelkakirjoilla on yleensä hyvä luokitus niiden taustalla olevan vakuuspoolin vuoksi. Tulevan Basel III -sääntelyn myötä pankkien likviditeettipuskureihin luetaan mukaan vähintään AA-luokitellut katetut joukkovelkakirjalainat. Myös tämä seikka voi vahvistaa katettujen joukkovelkakirjalainojen merkitystä luottolaitosten varainhankinnan muotona tulevaisuudessa.

3.1 Varainhankinta kallistunut kriisin seurauksena

Finanssikriisin aikana pankkien varainhankinta vaikeutui ja kallistui. Korkokilpailu on kasvattanut talletusrahoituksen kustannuksia, ja sijoittajien vaatimukset pankkien joukkovelkakirjojen tuotoista ovat nousseet. Syksyllä 2008 kun finanssikriisi kärjistyi, interbankmarkkinoiden kaupankäynti eli pankkien keskinäinen luotonanto lähes tyrehtyi. Myös pankkien välisiä tartuntariskejä pelättiin, ja joidenkin maiden pankkien luottokelpoisuutta epäiltiin, mikä nosti vakuudettoman lyhytaikaisen rahoituksen hintaa suhteessa vakuudelliseen rahoitukseen.

Talletuskannan keskikorolla on suuri vaikutus pankkien varainhankinnan kokonaiskustannuksiin sekä pankkien laina- ja talletuskannan väliseen korkomarginaaliin. Siten myös lainakannan korkotason kehitys on tärkeää pankkien korkokatteiden kannalta. Lainakannan korot ovat laskeneet historiallisen alhaisiksi;

³⁰ Katetut joukkovelkakirjalainat (Covered bonds) eroavat ABS-instrumenteista mm. siten, että sijoittaja voi esittää vaatimuksia lainan liikkeeseenlaskijaa eli pankkia kohtaan. Lainoja ei myöskään siirretä erillisyhtiöön eikä velkakirjoista muodosteta eriarvoisia luokkia, ns. trancheja. Covered bondin vakuuspooli voi muodostua ainoastaan lainoista.

kesäkuussa 2010 yleisön lainakannan keskikorko laski 2,30 prosenttiin. Koska suurin osa lainakannasta on sidottu vaihtuvakorkoisiiin euriborkorkoihin, lainakannan korot ovat laskeneet hyvin nopeasti markkinakorkojen mukana. Talletusten puolella sen sijaan koronlaskuvaraa on ollut vähemmän, kun suurin osa talletuskannasta on ollut jo valmiiksi hyvin matalakorkoisilla käyttelytileillä. Näistä matalakorkoisista talletuksista pankit ovat hyötäneet, kun markkinakorot ovat olleet nykyistä korkeammat.

Yleisön laina- ja talletuskannan välisessä korkomarginaalissa on nähtävissä laskeva trendi 2000-luvun alusta saakka. Suurimmillaan korkoero oli 4,3 prosenttiyksikköä tammikuussa 2001, kun se kesäkuussa 2010 oli pienimmillään 1,5 prosenttiyksikössä. Kesän jälkeän korkomarginaali on lähtenyt hienoiseen kasvuun, ja se oli vuoden 2010 lopussa 1,6 prosenttiyksikköä.

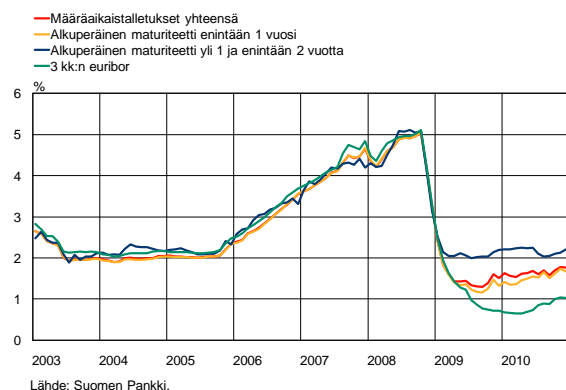
Myös markkinakorkojen taso vaikuttaa suoraan pankkien talletuskustannuksiin, kun talletuksille maksettavan koron ja markkinakoron väli kapenee korkojen laskiessa. Markkinakorot laskivat rahoitusmarkkinakriisin myötä poikkeuksellisen alhaisiksi, kun Euroopan keskuspankki laski ohjauskorkonsa yhteen prosenttiin. Lisäksi eurojärjestelmä on lainannut pankkeille pankkien kysynnän mukaisen määrän likviditeettiä kiinteällä korolla. Tämä on johtanut likviditeettilyijäämään pankkien sekkitileillä. Niinpä lyhimmät euriborkorot laskivat alkuvuodesta 2010 ohjauskorkoa pienemmiksi. Vuoden loppua kohden 3 kuukauden euribor nousi ohjauskoron tuntumaan, mikä on hiukan jo parantanut pankkien talletuskatteita.

Vuodesta 2003 aina vuoden 2009 alkuun saakka³¹ kotitalouksien uusille määräaikaistalletuksille maksettiin keskimäärin hiukan matalampaa korkoa kuin 3 kuukauden euriborkorko. Kuitenkin vuoden 2009 alusta uusien määräaikaistalletusten korot ovat eriyty-

³¹ Tilastointi uusien määräaikaistalletusten osalta alkoi vuonna 2003.

neet täysin markkinakoroista (kuvio 23). Uusille määräaikaistalletuksille maksetaan lähes prosenttiyksikön parempaa korkoa kuin 3 kuukauden euribor.

Kuvio 23. Kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten keskikorot ja 3 kk:n euribor

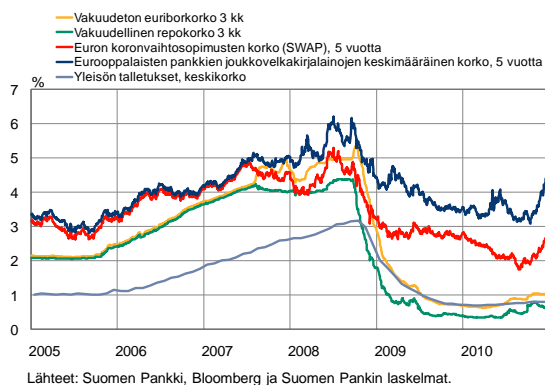

Talletuskorkojen kehitys kuvaa osaltaan pankkien välistä talletuskilpailua, joka heijastelee pankkien varautumista sääntelyuudistuksiin. Basel III -sääntelyyn sisältyvä pysyvän varainhankinnan tunnusluku (*net stable funding-ratio*) kannustaa pankkeja hankkimaan entistä pidempiaikaista rahoitusta taseensa velkapuolelle. Näin ollen pitkät talletukset tulevat olemaan pankeille yhä tärkeämpiä. Yleisön talletukset ovat pankeille hyvin vakaa rahoitusmuoto, koska niiden vaihtelu suhdanteissa on ollut historiallisesti hyvin pientä. Talletuksissa on jo nähtävissä maturiteetin pidentymistä. Sääntelyuudistuksen odotetaan kasvattavan myös pankkien liikkeeseen laskemien velkakirjojen juoksuaikojia.

Finanssikriisi vaikutti myös Suomessa toimivien luottolaitosten markkinarahoituksen saatavuuteen. Vaikka suomalaiset luottolaitokset ovat hyvin pääomittettuja ja niillä on hyvät luottoluokitukset, uusien emissioiden määrä väheni kriisin alettua. Talletuspankkien joukkovelkakirjalainakanta jopa supistui vuosina 2007–2009. Vuoden 2010 kuluessa joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskut ovat lisääntyneet,

ja niiden kanta on kasvanut vuoden aikana noin 5 mrd. euroa. Rahoitusta saa nyt myös edullisemmin kuin viime vuosina.

Kuvio 24. Rahoituksen hinta

Pääosa suomalaisten luottolaitosten liikkeeseen laskeman joukkovelkakirjalainakannan kasvusta vuonna 2010 tulee katetuista joukkovelkakirjalainoista. Asuntovakuudelliset katetut joukkovelkakirjalainat ovat käyneet hyvin kaupaksi koko kriisin ajan. Suomalaiset luottolaitokset ovat pystyneet laskemaan liikkeeseen katettuja velkakirjalainoja alhaisilla koroilla. Kuponnikorot ovat olleet 2–2,5 %. Eurooppalaisittain ne ovat olleet alhaisia. Suomessa katettuja joukkovelkakirjoja ovat perinteisesti laskeneet liikkeeseen asuntoluotto-pankit. Kiinnitysluottopankkitoimintaa koskeva lainsäädäntö kuitenkin uudistui Suomessa elokuun alussa 2010. Uusi kiinnitysluottopankkitoimintaa koskeva laki mahdollistaa sen, että myös muut luottolaitokset kuin kiinnitysluottopankit voivat laskea liikkeeseen katettuja joukkovelkakirjalainoja. Ensimmäinen talletuspankin emissio nähtiin marraskuussa, kun Nordea Pankki Suomi Oyj laski liikkeeseen katetun joukkovelkakirjalainan.

3.2 Talletukset osana luotto- laitosten varainhankintaa

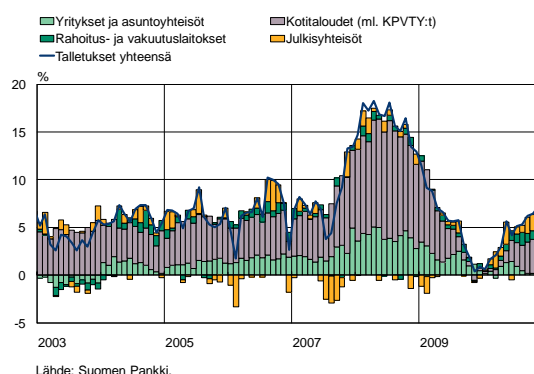
Yleisön talletukset ovat edelleen Suomessa toimivien talletuspankkien ylivoimaisesti tärkein rahoituslähde. Yleisön talletukset kattavat noin 80 % talletuspankkien luotonannosta yleisölle. Suurin osa talletuksista on kotitalouksilta. Yleisön talletuskanta oli joulukuun lopussa 117 mrd. euroa, josta kotitalouksien³² osuus oli 67 %, yritysten³³ 22 %, julkisyhteisöjen 6 % ja vakuutus- ja muiden rahoituslaitosten kuin rahalaitosten 5 %. Kotitalouksien osuus laski vuoden aikana 4 prosenttiyksikköä ja vastaavasti yritysten osuus kasvoi saman verran. Yritysten talletuksista vuoden lopussa yli 70 % oli lyhyillä käyttelytileillä, kun taas kotitalouksilla vastaava osuus oli 54 %. Määräaikaistallettajina kotitaloudet ovatkin selvästi yrityksiä tärkeämpiä talletusvolyyymeilla mitattuna.

Yleisön talletukset ovat pankeille hyvin vakaa ja suhteellisen edullinen rahoituslähde. Talletukset ovat niille maksettavien korkojen vuoksi lähes poikkeuksetta halvempaa rahoitusta kuin velkakirjamarkkinoilta hankittu rahoitus. Yleisön talletuskannan keskikorko oli joulukuun lopussa 0,78 %. Matala korko johtuu siitä, että huomattavan suuri osa yleisön talletuksista on matalan koron käyttelytileillä. Vaikka nämä talletukset ovatkin historiallisesti osoittautuneet melko vakaaksi rahoitusmuodoksi pankeille, ne ovat kaikesta huolimatta täysin likvidejä eli nostettavissa ilman rajoituksia.

³² Sisältää kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt (KPVTYt), joiden osuus kotitalouksien talletuksista oli noin 3 %.

³³ Sisältää asuntoyhteisöt, joiden osuus yrityssektorin talletuksista oli noin 1 %.

Kuvio 25. Yleisön talletuskannan vuosikasvu sektoreittain

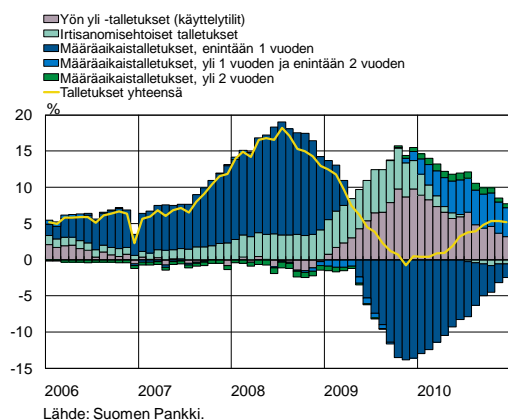

Pankkien erityispiirre rahoituksen välityksessä on pitkäaikaisen lainanannon rahoittaminen lyhytaikaisella varainhankinnalla. Näin ollen pankkien taseen saamis- ja velkapuolella on hyvin erilainen maturiteettirakenne, mikä voi etenkin kriisiaikoina aiheuttaa pankeille likviditeettiongelmiä. Rahoitusmarkkinakriisi korosti entisestään talletusten merkitystä pankeille. Talletukset ovat osoittautuneet kriisienkin aikana vakaaksi ja turvalliseksi rahoitusmuodoksi. Tähän vaikuttaa osaltaan talletusvararahasto, joka turvaa tallettajien varat tiettyyn rajaan asti. Tätä rajaa nostettiin vuoden vaihteessa 100 000 euroon.

Rahoitusmarkkinakriisin aikana talletuksia itse asiassa virtasi pankkeihin lisää. Kotitaloudet siirsivät korkeamman riskin sijoituskohteista, kuten osakkeista ja sijoitusrahastoista, varojaan turvallisempina pidettyihin pankkitalletuksiin. Suomeen rekisteröidyistä sijoitusrahastoista lunastettiin vuonna 2008 ennätysmäärä varoja, nettomääräisesti yli 11 mrd. euroa. Rahamarkkinarahastoista lunastettiin eniten varoja, lähes 6 mrd. euroa, ja ne siirtyivät osittain talletustileille. Lisäksi vuoden 2008 aikana markkinakorot nousivat voimakkaasti ja talletuskorkotarjoukset olivat poikkeuksellisen hyviä, mikä lisäsi talletusten houkuttelevuutta sijoituskohteena.

Vuoden 2009 aikana akuutti rahoitusmarkkinakriisi rauhoittui, ja sijoitusrahastoihin sekä muihin sijoitus- tuotteisiin alkoi taas virrata rahaa. Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen nettomerkinnot olivat vuoden 2009 aikana yli 4 mrd. euroa. Talletuskanta kasvoi edelleen, mutta kannan kasvuvauhti hidastui huomattavasti vuoden 2009 loppua kohden. Talletuskorot laskivat jyrkästi markkinakorkojen laskun mukana, ja sen vuoksi erityisesti määräaikaistalletusten houkuttelevuus sijoituskohteena väheni. Etenkin kotitalouksien määräaikaistalletusten suosio heikkeni rajusti; vuoden 2009 aikana määräaikaistalletuksista vedettiin pois varoja lähes 10 mrd. euroa eli 35 % määräaikaistalletuskannasta. Varat siirtyivät pääosin lyhyille likvideille käyttelytileille³⁴, joiden kanta kasvoi samana ajanjaksona 20 % eli lähes 7 mrd. euroa. Alhainen korkotaso pienensi käyttelytilien vaihtoehtokustannuksia eli määräaikaistalletuksesta saatavan tuoton ja käyttelytilin tuoton erotusta.

Kuvio 26. Kotitalouksien talletusvaateiden vuosikasvut

Vuoden 2010 alussa yleisön talletuskanta kääntyi uudelleen nousuun, ja kannan vuosikasvu kiihtyi 7,5 prosenttiin joulukuun lopussa. Myös määräaikaistalletusten suosio on alkanut uudestaan kasvaa, kun kilpailu on nostanut talletuksille maksettavia korkoja.

³⁴ Yön yli -talletukset.

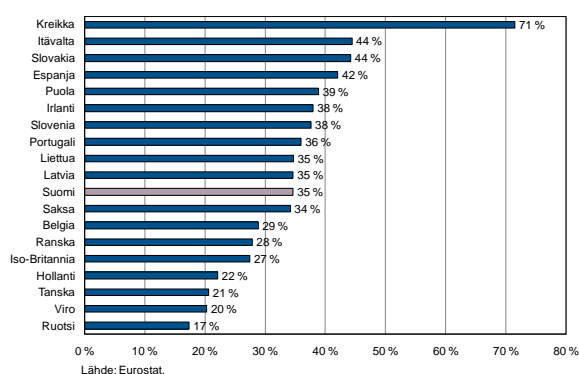
3.2.1 Kotitalouksien pitkäaikaiset talletukset kasvussa

Etenkin pitkille uusille määräaikaistalletuksille on maksettu viime vuoden alkupuolelta lähtien aikaisempaa huomattavasti korkeampia korkoja suhteessa lyhyisiin talletuksiin ja markkinakorkoihin. Pitkien, yli 1 vuoden mutta enintään kahden vuoden mittaisten määräaikaistalletusten kannan kasvu kiihtyi huomattavasti vuoden 2010 aikana; kanta lähes kaksinkertaistui eli kasvoi 6,7 mrd. euroon, mikä oli 9 % kotitalouksien koko talletuskannasta. Kasvua kirittivät pankkien hyvät talletuskorkotarjoukset kotitalouksille; uusien sopimusten keskiporko oli 2,21 % joulukuun lopussa. Kotitalouksien uusien, yli 2 vuoden määräaikaistalletusten keskiporko oli tätä matalampi, joulukuun lopussa 1,76 %. Tämä johtui siitä, että niistä noin kolmannes eli 520 milj. euroa oli strukturoituja talletuksia, joiden keskiporko sopimuksentekohetkellä on suhteellisen matala. Joulukuussa solmittujen uusien strukturoitujen, yli 2 vuoden määräaikaistalletusten keskiporko oli vain 0,19 %. Vuoden 2009 lopussa strukturoituja talletuksia oli noin 300 milj. euroa³⁵, joten niiden kanta lähes kaksinkertaistui vuoden 2010 aikana. Strukturoiduilla talletuksilla tarkoitetaan talletuksia, jotka koostuvat matalakorkoisesta talletusosuudesta ja lisätuottoa varten rääätälöidystä lisätuotto-osasta. Tällaiselle talletukselle voi saada hyvääkin tuottoa, jos esimerkiksi indeksi, osakekori tai johdannainen, johon tuotto on sidottu, kehittyi suotuisasti. Tällaista tulevaisuudessa mahdollisesti maksettavaa korkoa ei kuitenkaan tilastoissa raportoida, koska tuotto ei ole varmaa sopimuksentekohetkellä. Ilman strukturoituja tuotteita kotitalouksien uusien, yli kahden vuoden määräaikaistalletusten keskiporko oli 2,19 % joulukuun lopussa.

³⁵ Lähde: Suomen Strukturoitujen Sijoitustuotteiden yhdistys.

Pankkitalletukset ovat suomalaisten kotitalouksien suurin yksittäinen varallisuuserä. Vuoden 2009 lopulla 35 % suomalaisten kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta oli pankkitalletuksia (kuvio 27). Esimerkiksi Ruotsissa vain 17 % kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta on talletuksissa. Sen sijaan Kreikassa jopa 71 % kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta on pankkitalletuksissa. Eroja selittävät maitten väliset erityispiirteet, kuten lainsäädäntö, verotus ja sijoitustuotteiden tarjonta.

Kuvio 27. Pankkitalletusten osuus kotitalouksien rahoitusvarallisuudesta

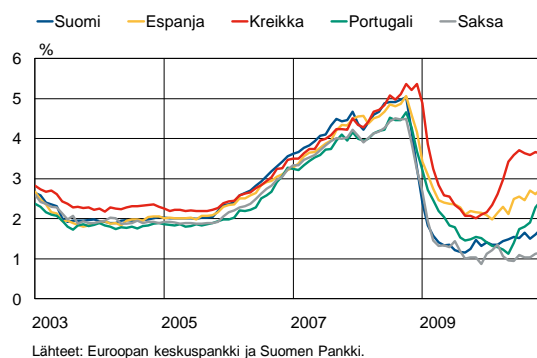

3.2.2 Talletuskorot nousussa myös muissa euromaissa

Uusien määräaikaistalletusten korkojen nousu ei koske ainoastaan Suomea. Myös muissa euroalueen maissa kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten korot ovat alkaneet selvästi nousta. Euroalueella nousu on ollut keskimäärin paljon nopeampaa kuin Suomessa. Etenkin muutamissa euroalueen reunavaltioissa uusien määräaikaistalletusten korot ovat nousseet reippaasti, kun pankit ovat houkutelleet tallettajia hankkiakseen rahoitusta. Kreikassa, Espanjassa ja Portugalissa kotitalouksien uusien määräaikaistalletusten korko on noussut kaikkein eniten; Kreikassa kotitalouksien uusille, enintään 1 vuoden määräaikaistalletuksille

maksettiin joulukuun lopussa korkoa 3,66 % ja Espanjassa 2,68 %.

Kuvio 28. Kotitalouksien uusien, enintään 1 vuoden määräaikaistalletusten korot eräissä euromaissa

Talletuksista saatu rahoitus on nousevista talletuskoroista huolimatta huomattavasti halvempaa rahoitusta kuin markkinoilta hankittu rahoitus. Lisäksi esimerkiksi Kreikassa ja Irlannissa monilla pankeilla on ollut vaikeuksia saada markkinoilta rahoitusta. Houkuttelevista korkotarjouksista huolimatta vaimeaksi jäänyt talletuskasvu on kasvattanut pankkien riippuvuutta keskuspankkirahoituksesta.

3.3 Velkapaperit osana luottolaitosten varainhankintaa

Liikkeeseen lasketut velkakirjalainat ovat luottolaitosten varainhankinnan toiseksi merkittävin lähde yleisön talletusten jälkeen. Luottolaitosten liikkeeseen laskevien velkapapereiden osuus suhteessa yleisön lainakantaan on 39 %³⁶, mistä lyhytaikaisten sijoitustodistusten osuus on noin 15 prosenttiyksikköä ja pitkäaikaisten joukkovelkakirjojen 25 prosenttiyksikköä. Jos luottolaitosten sijasta tarkastellaan erikseen talletus-

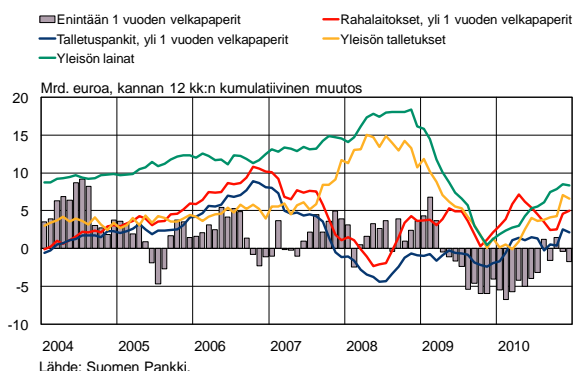
³⁶ Yleisön lainakanta oli vuoden 2010 lopussa noin 179 mrd. euroa.

pankkeja ja luottoyhteisöjä, muuttuvat suhdeluvut merkittävästi.

Talletuspankkien tärkein rahoituserä ovat talletukset yleisöltä. Nämä kattavat 81 % myönnettyistä lainoista. Liikkeeseen lasketut velkakirjat kattavat talletuspankeilla yleisön lainakannasta 31 %. Koska hankittu rahoitus on suurempi kuin myönnetty lainakanta, lainakannan ylittävä rahoitus joko sijoitetaan tai siirretään konserniyhtiöille.

Luottoyhteisöjen varainhankinnassa konsernirahan ja markkinaehtoisen velkakirjarahan osuus korostuu, koska luottoyhteisöt eivät voi ottaa vastaan talletuksia yleisöltä. Luottoyhteisöjen liikkeeseen laskemat velkakirjalainat kattavat keskimäärin 79 % niiden yleisölle myöntämistä lainoista. Usein loppu varainhankinta katetaan konsernin sisäisellä rahoituksella.

Kuvio 29. Velkapaperikannan kehitys suhteessa laina- ja talletuskantaan

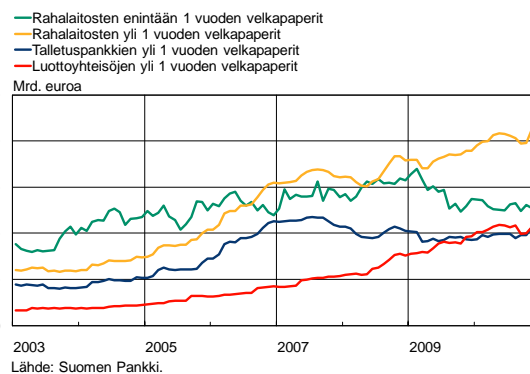

Läheskään kaikki suomalaiset luottolaitokset eivät laske liikkeeseen velkapapereita. Pääasiassa vain suurimmilla pankkikonserneilla on tarvetta hankkia aktiivisesti rahoitusta kansainvälisillä joukkovelkakirjalainaemissioilla. Vuoden 2010 lopussa Suomessa oli 333 luottolaitosta, joista vain 56 on laskenut liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja. Sijoitustodistusten ja

muiden³⁷ lyhytaikaisten rahamarkkinapaperien liikkeeseenlaskijoita oli 17 kappaletta. Määrällisesti velkapaperien liikkeeseenlaskut ovat keskittyneet viidelle suurimmalle toimijalle, joiden osuus liikkeeseen lasketusta kannasta oli vuoden lopussa 87 %. Jos konsernisuhteet otetaan huomioon, on markkina vieläkin keskittyneempi.

Luottolaitosten liikkeeseen laskemien velkakirjalainojen kanta oli vuoden 2010 lopussa noin 68 mrd. euroa, mistä sijoitustodistusten osuus oli 25 mrd. euroa ja joukkovelkakirjalainojen osuus 42 mrd. euroa. Käytännössä sijoitustodistuksia ovat laskeneet liikkeeseen talletuspankit. Vain muutamalla luottoyhteisöllä on lyhytaikaisten velkapaperien liikkeeseenlaskuohjelma. Sen sijaan pitkäaikaisten velkakirjojen kanta jakaantuu lähes tasan talletuspankkien ja luottoyhteisöjen kesken.

Kuvio 30. Velkapaperikanta maturiteetin ja liikkeeseen laskijan sektorin mukaan

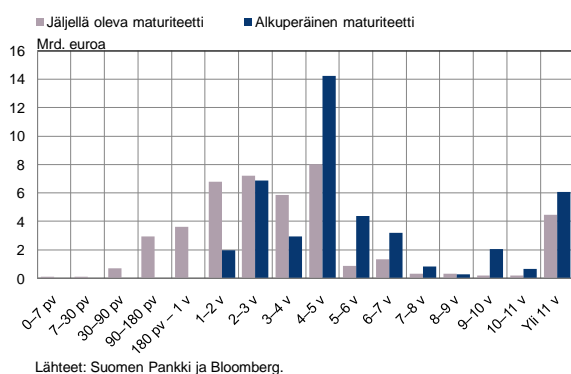

³⁷ Kuntarahoituksen lyhytaikaisesta velkapaperista käytetään nimitystä Kuntarahoituksen velkasitoumus.

3.3.1 Joukkovelkakirjalainat

Talletuspankkien liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjalainojen kanta oli vuoden 2007 kesällä huipussaan eli noin 23 mrd. eurossa, mistä se supistui finanssikriisin alettua 18–20 mrd. euroon. Tällä tasolla kanta pysyi vuoden 2010 loppupuolelle asti. Uusien emissioiden määrä alkoi kuitenkin lisääntyä hiljalleen vuoden 2009 aikana. Kriisin aikana pitkäaikaista joukkovelkakirjalainarahaa on korvannut etenkin talletusten kasvu. Lisäksi pankkikonsernit ovat kasvavassa määrin hankkineet markkinarahoitusta joukkovelkakirjalainoina omistamiensa asuntoluottopankkien kautta. Luottoyhteisöt, kuten asuntoluottopankit, ovat pystyneet laskemaan joukkovelkakirjalainoja liikkeelle koko finanssikriisin ajan. Lisäksi ne ovat pystyneet hankkimaan rahoitusta markkinoilta halvemmalla kuin talletuspankit, mikä selittää niiden merkityksen kasvua. Edullisen hinnan mahdollistaa asuntoluottopankkien liikkeeseen laskemat asuntovakuudelliset joukkovelkakirjalainat, joilla on korkeimmat mahdolliset AAA-luottoluokitukset.

Kuvio 31. Joukkovelkakirjalainojen alkuperäinen ja jäljellä oleva maturiteetti vuoden 2010 lopussa

Asuntoluottopankkien käyttö varainhankinnassa onkin kasvanut tasaisesti aina vuodesta 2004, jolloin ensimmäiset katettujen joukkovelkakirjalainojen emissiot

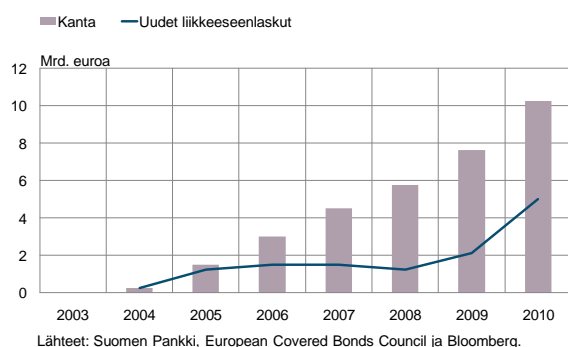
toteutettiin Suomessa. Tällä hetkellä katettujen joukkovelkakirjalainojen kanta on 10,2 mrd. euroa eli lähes neljännes koko joukkovelkakirjalainakannasta. Uusia katettuja joukkovelkakirjalainoja laskettiin liikkeeseen vuonna 2010 yhteensä 5,0 mrd. euron edestä. Katetut joukkovelkakirjalainat lasketaan liikkeeseen lähes yksinomaan kansainvälisillä markkinoilla.

Suomalaisten luottolaitosten liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjalainojen alkuperäisten maturiteettien painotettu keskiarvo on 7,7 vuotta ja joukkovelkakirjalainojen maturiteetin mediaanijuoksu-aika tasan viisi vuotta. Pitkiä yli 10 vuoden pituisia joukkovelkakirjalainoja suomalaiset luottolaitokset ovat laskeneet liikkeeseen noin kuuden miljardin euron edestä, mikä vastaa noin 15 % koko joukkovelkakirjalainakannasta. Pääpaino on ollut kuitenkin 3–5 vuotta pitkissä joukkovelkakirjalainoissa.

Joukkovelkakirjalainat lasketaan liikkeeseen pääasiassa kiinteäkorkoisina tai nollakuponkilainoina. Kaiken kaikkiaan näitä kahta tyyppiä on noin 64 % kaikista joukkovelkakirjalainoista. Vaihtuvakorkoisten osuus on noin 30 %. Loput joukkovelkakirjalainat ovat indeksiobligaatioita. Kuten talletuksetkin, pääosa joukkovelkakirjalainarahoituksesta on kiinteäkorkoista. Sen sijaan luottolaitosten lainananto on pääasiassa vaihtuvakorkoista.

Vuoden 2011 aikana suomalaisten luottolaitosten joukkovelkakirjalainoja erääntyy noin 8 mrd. euroa ja niistä noin miljardi euroa ensimmäisen vuosineljänneksen aikana. Seuraavan vuoden aikana erääntyvä määrä vastaa noin 20 % koko tämän hetken velkakirjalainakannasta ja viittä prosenttia yleisön lainakannasta.

Kuvio 32. Asuntolainavakuudelliset katetut joukkovelkakirjalainat Suomessa

Rahoitustilinpidon mukaan valtaosa joukkovelkakirjalainoista on ulkomaisten sijoittajien hallussa. Vuoden 2010 kolmannen neljänneksen lopussa ulkomaisessa omistuksessa oli noin 77 % kaikista liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista. Kotimaisista sektoreista eniten joukkovelkakirjalainoihin olivat sijoittaneet kotitaloudet (8 %). Muista kotimaan sektoreista toiset luottolaitokset omistavat 4 %, työeläkelaitokset 3 % ja vakuutusyhtiöt 2 % liikkeeseen lasketusta joukkovelkakirjalainakannasta.

Kansainvälisille markkinoille ja institutionaalisille sijoittajille suunnattujen suurten emissioiden lisäksi suomalaiset talletuspankit ovat myyneet myös kotitalouksille suunnattuja indeksiobligaatioita³⁸. Tällaisten obligaatioiden merkintään ei tarvita suuria pääomia, sillä minimimerkintä papereille on yleensä 1 000 euroa. Indeksiobligaatiot ovat strukturoituja joukkovelkakirjalainoja, joiden tuotto on sidottu kohde-etuuden, kuten esimerkiksi osakkeen, osakeindeksiin, valuutan tai hyödykkeen, arvonmuutokseen. Indeksiobligaatiot

³⁸ Strukturoitujen sijoitustuotteiden markkinat ovat Suomessa melko uusi ilmiö, ja markkinoiden nopea kasvu on käynnistynyt vasta vuosikymmenen alussa. Ensimmäinen strukturoitu joukkolaina laskettiin Suomessa liikkeeseen vuonna 1994. Lähde: Suomen Strukturoitujen Sijoitustuotteiden yhdistys.

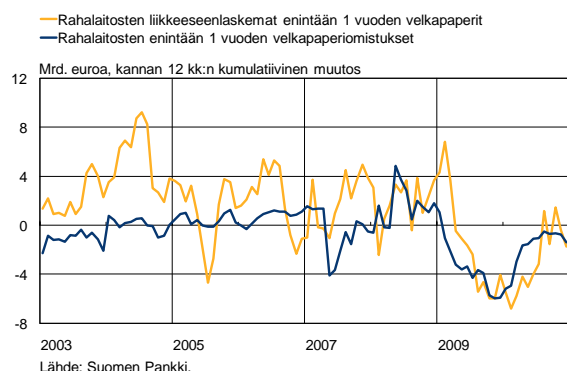
selittävät osaltaan suomalaisten kotitalouksien suurehkoa luottolaitosten joukkovelkakirjalainoimistusta.

Suomalaiset talletuspankit laskivat vuonna 2010 liikkeeseen 111 indeksiobligaatiota. Nimellisarvoltaan vuonna 2010 liikkeeseen laskettu määrä oli 756 miljoonaa euroa. Kaiken kaikkiaan suomalaisten talletuspankkien indeksiobligaatioita on liikkeessä tällä hetkellä 407, nimellisarvoltaan yhteensä 2,9 mrd. euron arvosta. Suurin osa indeksiobligaatioista on nimellisarvoltaan pääomaturvattu. Pääomaturva tarkoittaa sitä, että nimellismäärä maksetaan takaisin eräpäivänä. Useissa tapauksissa sijoittaja voi hakea lisätuottoja merkitsemällä sijoituksen ylikurssiin eli sijoittamalla nimellisarvoa suuremman pääoman. Ylikurssin voi kuitenkin menettää, mikäli obligaation viiteindeksi kehittyi epäsuotuisasti. Pääomaturva ei siis koske mahdollista ylikurssia.

3.3.2 Sijoitustodistukset

Luottolaitosten liikkeeseen laskemien lyhytaikaisten sijoitustodistusten kanta supistui vuoden 2009 aikana noin 34 mrd. eurosta 25 mrd. euroon. Vuositasolla tarkasteltuna muutos oli voimakkaimmillaan helmikuussa 2010, jolloin kanta supistui 6,8 mrd. euroa. Suurin osa näistä sijoitustodistuksista on ollut toisten suomalaisten luottolaitosten hallussa, koska samanaikaisesti omistuksia purettiin noin 5 mrd. euron edestä. Suomalaiset luottolaitokset omistavat vuoden 2010 lopussa enää vain noin 4 % sijoitustodistuksista. Vastaavanlainen sijoitustodistusten volyymin supistuminen nähtiin myös yritystodistuksissa. Sijoitustodistusten kantaa supisti etenkin euromääräisten sijoitustodistusten jyrkkä vähentyminen, joka jatkui vielä vuoden 2010 ensimmäisellä vuosipuoliskolla.

Kuvio 33. Sijoitustodistusten kehitys

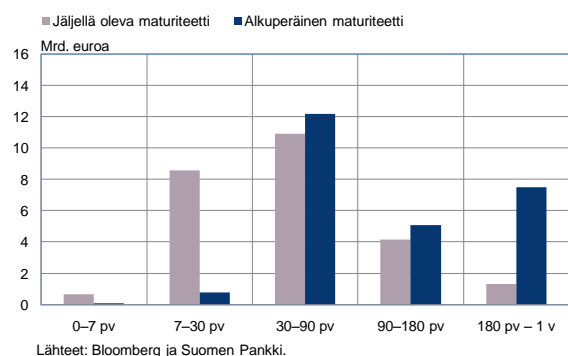

Sen sijaan muiden kuin euromääräisten sijoitustodistusten liikkeeseenlaskut ovat lisääntyneet viime vuosina. Vuoden 2010 lopussa muun valuutan määräisten sijoitustodistusten osuus koko sijoitustodistuskannasta oli noin 48 %. Muun valuutan määräisiä sijoitustodistuksia on laskettu liikkeeseen mm. Englannin punnan, Yhdysvaltain dollarin, Japanin jenin ja Sveitsin frangin määräisinä. Todennäköisesti valuuttamääräisten sijoitustodistusten määrä kasvaa myös tulevaisuudessa, koska vähentynyttä kotimaista kysyntää korvataan ulkomaisilla ostajilla. Kotimaisten luottolaitosten omistamat sijoitustodistukset ovat olleet lähes satapro-

senttisesti euromääräisiä. Rahoitustilinpidon lukujen mukaan 58 % sijoitustodistuksista on ulkomaisten sijoittajien hallussa.

Sijoitustodistusten keskimääräinen maturiteetti on 4,4 kuukautta ja mediaanimaturiteetti noin 3 kuukautta. Koska sijoitustodistukset ovat lyhytaikaisia rahamarkkinainstrumentteja, niitä erääntyy joka kuukausi huomattavia määriä. Viime kuukausina sijoitustodistuksia on erääntynyt noin 6–9 mrd. euroa kuukaudessa. Lähes koko sijoitustodistuskanta uusiutuu noin kolmen kuukauden välein.

Kuvio 34. Sijoitustodistusten erääntyminen

Kehikko 1. Pitkäaikaissäästämisen suosio kasvoi loppuvuonna

Pitkäaikaissäästämisen (PS) suosio kasvoi loppuvuotta kohden. Myös uusia palveluntarjoajia tuli markkinoille. PS-tilejä oli vuoden lopussa avattu 9 811 ja varoja sijoitettu noin 10 milj. euroa. Suurin osa pitkäaikaissäästöistä on sijoitettu rahastoihin.

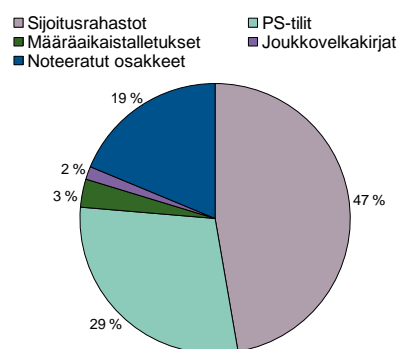
PS-lain mukainen pitkäaikaissäästäminen tuli mahdolliseksi huhtikuun alussa 2010. PS-tili on vapaaehtoinen, sidottu ja verohelpotuksin tuettu säästämistili eläkepäiviä varten. Pitkäaikaissäästämässä säästöt talletetaan ensin PS-tilille, josta ne voidaan sijoittaa edelleen oman valinnan mukaisesti joko osakkeisiin, rahastoihin, joukkovelkakirjalainoihin tai talletuksiin. PS-tilin tuotot ovat säästöajan verovapaata, mutta varoja nostettaessa niistä maksetaan veroa senhetkisen pääomatuloveroasteen mukaisesti.

PS-tilin säästöistä voi tehdä samansuuruisen verovähennyksen kuin vapaaehtoisista eläkevakuutuksista. Maksimiverovähennyksen eli 1 400 euroa saa 5 000 euron vuosisäästöllä tämänhetkisellä 28 prosentin pääomatuloveroprosentilla. PS-sopimuksen piirissä olevien sijoituskohteiden myynneistä ei peritä myyntivoittoveroa (eikä vastaavasti myyntitappioita voi vähentää verotuksessa). Lisäksi osingot ovat PS-sopimuksen sisällä verottomia. Käytännössä PS-veroetu on veronmaksun siirtoa: säästöaikana veroa ei tarvitse maksaa, mutta verot maksetaan, kun kertyneitä varoja aletaan nostaa eläkeiässä.

Suomen Pankki on kerännyt PS-palveluntarjoajilta tilastotietoja vuoden 2010 huhtikuun alusta saakka neljännesvuosittain. Vuoden 2010 loppuun mennessä PS-sopimuksia oli solmittu 9 811. Yhteensä varoja oli

sijoitettu PS-tilille noin 10 milj. euroa, joista 47 % rahastoihin (kuvio). Myös suorat osakesijoitukset olivat suosittuja; niihin oli sijoitettu 19 % varoista. PS-lain puitteissa varoja voi sijoittaa ainoastaan pörssinoteerattuihin osakkeisiin. Osakesijoituksista 98 % on tehty suomalaisten pörssiyhtiöiden osakkeisiin. Pieni määrä osakesijoituksista on tehty muihin pohjoismaihin rekisteröityjen yritysten osakkeisiin, mutta Euroopan ulkopuolisiin yhtiöihin ei toistaiseksi ole tehty lainkaan osakesijoituksia. Koska varat talletetaan aina ensiksi PS-tilille ja sijoitetaan sen jälkeen muihin sijoituskohteisiin, oli PS-tilien säästöistä 29 % odottamassa sijoittamista. Määräaikaistalletuksiin oli sijoitettu 3 % säästöistä.

Kuvio 35. PS-varat joulukuun lopussa

Lähde: Suomen Pankki.

Keskimääräinen säästösumma PS-tilille on ollut noin 120 euroa kuukaudessa. Kaikki säästäjät eivät kuitenkaan ole kuukausisäästäjiä, vaan tallettavat suuremman summan kerralla. Varsinkin loppuvuonna asiakkaat ovat saattaneet veroedun hyödyntääkseen tehdä suurehkoja yksittäisiä talletuksia.

4 Sijoitusrahastot

4.1 Sijoitusrahastojen tase

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen yhteenlaskettu tase vuoden 2010 lopussa oli 63,8 mrd. euroa. Sijoitusrahastojen välityksellä kotimainen pääoma kansainvälisty merkittävästi. Suomalaisten sijoittajien hallussa oli 49,0 mrd. euron arvosta kotimaisia rahasto-osuuksia, kun taas sijoitusrahastoilla oli 17,2 mrd. euron saamiset Suomesta.

Suomen Pankki kerää kaikilta Suomeen rekisteröidyiltä sijoitusrahastoilta (ml. rahamarkkinarahastot)³⁹ kuukausittain tiedot niiden taseista. Sijoitusrahastoja hallinnoivat rahastoyhtiöt toimittavat keskuspankille arvopaperikohtaiset tiedot rahastojensa taseista sekä tiedot rahasto-osuuksien merkinnöistä ja lunastuksista.

Vuoden 2008 lopussa kaikkien kotimaisten sijoitusrahastojen yhteenlaskettu taseen loppusumma oli 42,1 mrd. euroa, vuoden 2009 lopussa 55,0 mrd. euroa ja vuoden 2010 lopussa 63,8 mrd. euroa. Taseen loppusumma on kasvanut lyhyessä ajassa merkittävästi. Kahden viime vuoden aikana muiden rahastotyyppien paitsi rahamarkkina- ja hedgerahastojen osuuksia on merkitty lunastuksia enemmän. Valtaosa rahastojen taseiden kasvusta selittyy kuitenkin salkuissa olevien osakkeiden hinnannousulla.

Kotimaisten sijoitusrahastojen rahastopääoma on vahvasti suomalaisten ja ruotsalaisten omistajien hallussa, sillä vuoden 2010 lopussa edellä mainittujen yhteenlaskettu omistusosuus oli 96 %. Ruotsalaisen

omistuksen osuus on kasvanut viimeisen kahden vuoden aikana 13,2 prosentista 17,3 prosenttiin. Samalla aikavälillä kotimainen omistus on laskenut 84,0 prosentista 78,7 prosenttiin.

Kotimaisia sijoitusrahastoja oli vuoden 2010 lopussa toiminnassa 510 ja näistä ruotsalaista omistusta oli 344 rahastossa. Kaikkiaan 27 rahastossa ruotsalaisten omistus ylitti 100 milj. euron rajan. Yhteensä näiden 27 rahaston osuus koko ruotsalaisesta 10,7 mrd. euron omistuksesta oli 84 %.

Sijoitusrahastoilla oli rahasto-osuusvelkaa muille pohjoismaille kuin Suomelle ja Ruotsille yhteensä 0,4 mrd. euroa, josta Norjan osuus oli 90 %. Pääosin tämä pääoma oli osakerahastojen velkaa (0,3 mrd. euroa). Pohjoismaiden ulkopuolelle jäävä rahastopääoma (2,1 mrd. euroa) oli peräisin muualta Euroopasta, sillä Euroopan ulkopuolisista maista kotimaisiin sijoitusrahastoihin oli sijoitettuna vain 54 milj. euroa.

Sijoitusrahastojen välityksellä kotimainen pääoma kansainvälistyy merkittävästi, mikä käy ilmi, kun verrataan sijoitusrahastojen saamisten aluejakoa kertyneen pääoman aluejakoon (taulukko 2). Suomesta kootun pääoman markkina-arvo oli 49,0 mrd. euroa ja vastaavasti kotimaisten sijoitusten markkina-arvo 17,2 mrd. euroa. Kaikkien ruotsalaisten sijoitusten arvo (7,8 mrd. euroa) kattaa 72,8 % koko ruotsalaisen rahasto-omistuksen 10,7 mrd. euron arvosta. Suomesta ja Ruotsista kootusta pääomasta päätyi näihin maihin sijoitusrahastojen sijoituksina yhteensä vajaat 40 % (25,0 mrd. euroa). Kaksi vuotta sitten osuus oli yli 45 %. Norjaan ja Tanskaan tehtyjen sijoitusten arvo oli liki 2,0 mrd. euroa vastaavaa rahasto-osuusvelkaa suurempi. Sijoitukset Islantiin olivat vähäisiä.

³⁹ Jäljempänä ”kotimaiset sijoitusrahastot”.

RAHOITUSTILASTOT

Muiden kuin pohjoismaiden paino kaikkien rahastojen saamisten markkina-arvosta oli 59 % (36,4 mrd. euroa). Kun rahasto-osuusvelka tälle alueelle oli

2,1 mrd. euroa, niin sijoitusten arvo oli peräti 34,3 mrd. euroa tätä suurempi.

Taulukko 2. Kotimaisten sijoitusrahastojen taseen jakautuminen saamiin ja velkoihin alueittain vuoden 2010 lopussa, milj. euroa

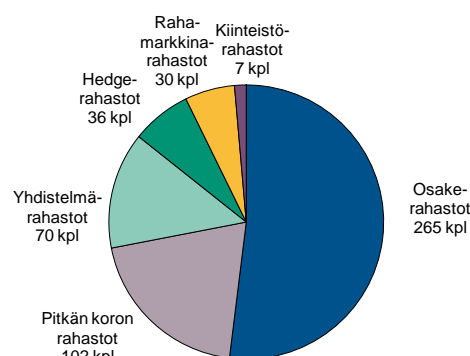
KERÄTYN RAHASTOPÄÄOMAN JAKAUTUMINEN ALUEITTAIN									
2010M12	Suomi	Ruotsi	Tanska	Norja	Islanti	Muu Eurooppa	Muut maat	Yhteensä	
Osakerahastot	19 536	4 282	37	337	1	1 165	25	25 384	
Pitkän koron rahastot	17 338	2 513	1	33	1	424	11	20 321	
Yhdistelmärahastot	3 338	1 331	0	5	0	155	7	4 836	
Rahamarkkinarahastot	7 915	2 074	1	11	0	211	11	10 223	
Hedgerahastot	695	547	1	0		65	1	1 308	
Kiinteistörahastot	155	0				1	0	156	
Muut velat:								1 591	
Sijoitusrahastot yhteensä	48 977	10 748	40	386	2	2 020	54	63 818	
SIOJITUSRAHASTOJEN RAHASTO-OSUUSVELKA TYYPEITTÄIN JA ALUEITTAIN									
SIOJITUSRAHASTOJEN SAAMISET TYYPEITTÄIN JA ALUEITTAIN									
Osakerahastot	6 719	1 697	286	458		9 170	7 306	25 636	
Pitkän koron rahastot	4 996	1 702	401	159		11 206	2 687	21 151	
Yhdistelmärahastot	2 020	987	59	54		1 304	498	4 921	
Rahamarkkinarahastot	2 867	2 841	556	352		3 204	480	10 301	
Hedgerahastot	575	580	9	37	0	314	138	1 653	
Kiinteistörahastot	6	12		1		95	42	156	
Sijoitusrahastot yhteensä	17 183	7 820	1 311	1 060	0	25 294	11 150	63 818	
SAAMISET VÄHENNETTYNÄ RAHASTO-OSUUSVELALLA TYYPEITTÄIN JA ALUEITTAIN									
Osakerahastot	-12 817	-2 584	248	120	-1	8 005	7 281	252	
Pitkän koron rahastot	-12 341	-812	400	126	-1	10 782	2 677	830	
Yhdistelmärahastot	-1 318	-344	59	49	0	1 149	491	85	
Rahamarkkinarahastot	-5 048	767	556	341	0	2 993	469	78	
Hedgerahastot	-120	33	8	37	0	250	137	345	
Kiinteistörahastot	-149	12	0	1		94	42	1	
Muut velat:								-1 591	
Sijoitusrahastot yhteensä	-31 794	-2 927	1 271	674	-2	23 273	11 097	0	

Lähde: Suomen Pankki.

Sijoitusrahastot on luokiteltu Euroopan keskuspankin suuntaviivojen⁴⁰ mukaan seuraaviin tyyppiluokkiin: osakerahastot, pitkän koron rahastot, yhdistelmärahastot, hedgerahastot, kiinteistörahastot ja muut rahastot. Rahamarkkinarahastot luokitellaan Euroopan keskuspankin asetuksen⁴¹ mukaan. Luokittelukriteerit ovat yhtenäiset koko euroalueella, ja luokittelu tehdään pitkälti pääasiallisen sijoitusvaateen mukaan. Esimerkiksi osakerahastoksi luokitellaan sijoitusrahasto, joka sijoittaa varansa pääasiallisesti (> 50 %) osakkeisiin.

Tarkemmin sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelkaa ja saamia kuvataan seuraavissa luvuissa.

Kuvio 36. Kotimaiset sijoitusrahastot tyyppiluokittain vuoden 2010 lopussa, yhteensä 510 kpl

Lähde: Suomen Pankki.

⁴⁰ EKP/2007/9.

⁴¹ EKP/2008/32.

4.2 Sijoitusrahastojen velat

Kotimaisten sijoitusrahastojen pääoma eli rahasto-osuusvelka sijoittajille oli vuoden 2010 lopussa 62,2 mrd. euroa. Vuoden aikana pääoma kasvoi 7,6 mrd. euroa. Kasvu johtui lähes kokonaan sijoitustoiminnan tuotoista.

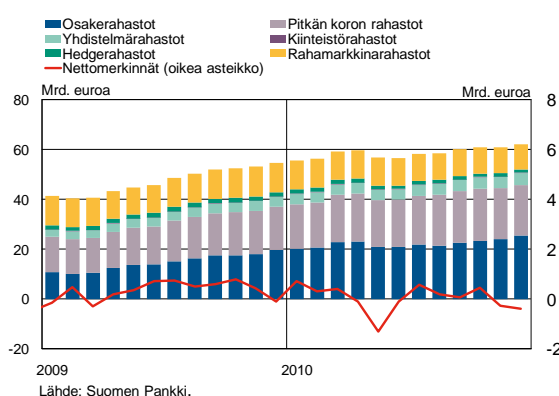
Kotimaisten sijoitusrahastojen yhteenlaskettu pääoma on ollut suurimmillaan 70,2 mrd. euroa vuoden 2007 toisen neljänneksen lopussa. Finanssikriisin myötä pääomat supistuivat kuitenkin 41,0 mrd. euroon helmikuussa 2009, ja sen jälkeen kasvua kertyi tasaisesti aina vuoden 2010 huhtikuun loppuun asti (kuvio 37). Toukokuussa Kreikan julkisen talouden rahoitusongelmat kärjistikivätilanteen markkinoilla. Sijoittajat kotiuttivat varojaan sijoitusrahastoista runsaasti ja lisäksi sijoitusrahastojen hallussa olevien arvopapereiden arvot laskivat. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tilanne kuitenkin rauhoittui.

Kotimaisten sijoitusrahastojen yhteenlaskettu pääoma oli vuoden 2010 lopussa 62,2 mrd. euroa. Yhteenlaskettu pääoma eli rahasto-osuusvelka rahasto-osuuksia merkinneille sijoittajille kattoi noin 98 % sijoitusrahastojen kaikista veloista. Muut velat koostuivat arvopaperikauppojen ja rahasto-osuuksien merkintöihin liittyvistä ajoituseroista, johdannaisveloista sekä arvopapereiden säilytyksestä ja hallinnoinnista aiheutuneista veloista.

Yhteenlasketun rahastopääoman kasvu tasaantui edellisvuodesta, mutta oli silti vahvaa. Vuodessa pääomat kasvoivat 7,6 mrd. euroa eli 14,0 %. Rahastopääoman muutokseen vaikuttaa sijoitusrahastojen saamisten arvonkehitys sekä toisaalta se, miten sijoittajien sijoitusrahastojen rahasto-osuuksiin tekemät merkinnät ja lunastukset kehittyvät. Vuoden 2010 kasvusta valtaosa (7,2 mrd. euroa) muodostui sijoitus-

rahastojen hallussa olevien arvopapereiden arvonnousta. Sijoitusrahastot keräsivät sijoittajilta myös uutta pääomaa yhteensä noin 0,5 mrd. euroa.

Kuvio 37. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelka rahastotyyppittäin ja nettomerkinnot yhteensä

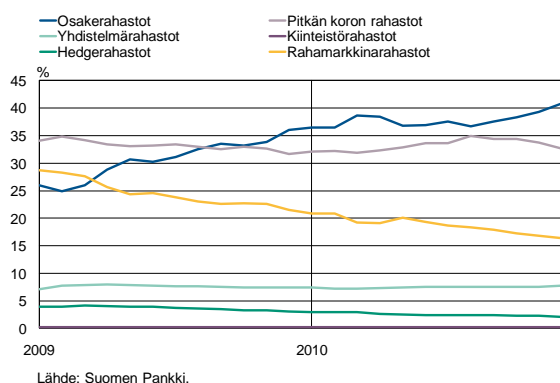
Rahastotyyppittäin kehitys jatkui samansuuntaisena kuin vuonna 2009. Rahamarkkinarahastoista lunastettiin varoja vuoden 2010 aikana 2,1 mrd. euroa enemmän kuin niihin sijoitettiin. Positiiviset arvonnoukset loivensivat laskua hieman – rahamarkkinarahastojen rahastopääoma laski 1,5 mrd. euroa ja oli vuoden lopussa 10,2 mrd. euroa. Lunastuksiin vaikuttivat muun muassa finanssikriisin myötä heikentynyt luottamus rahamarkkinarahastoihin turvallisena sijoituskohteena, alhaiset tuotot ja vaihtoehtoiset houkuttelevammat sijoituskohteet kuten määräaikaistalletukset. Muista rahastotyypeistä myös hedgerahastojen nettomerkinnot olivat 0,5 mrd. euroa negatiiviset.

Osake- ja pitkän koron rahastojen pääomat puolestaan jatkoivat kasvuaan. Osakerahastojen yhteenlaskettu pääoma kasvoi 5,7 mrd. euroa ja oli vuoden 2010 lopussa 25,4 mrd. euroa. Kasvusta 1,1 mrd. euroa oli rahastoihin virrannutta uutta pääomaa ja 4,6 mrd. euroa sijoitusten, lähinnä osakkeiden, arvonnousua. Myös pitkän koron rahastot houkuttelivat sijoittajilta varoja rahastoihin – yhteensä 1,7 mrd. euroa. Rahastojen sijoitusten arvonnousu (1,3 mrd. euroa) mukaan lukien pitkän koron rahastojen pääoma oli yhteensä

RAHOITUSTILASTOT

20,3 mrd. euroa. Osake- ja rahamarkkinarahastojen osuus yhteenlasketusta rahastopääomasta on muuttunut merkittävästi viimeisen kahden vuoden aikana (kuvio 38).

Kuvio 38. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahastotyyppien kehitys rahasto-osuusvelan suhteilla mitattuna

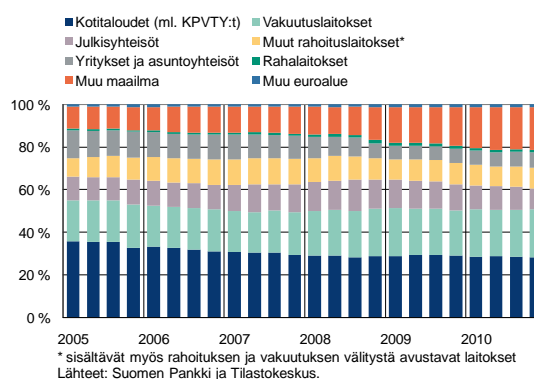
Suomalaisten kotitalouksien osuus kotimaisten sijoitusrahastojen pääomista laski edellisvuoden 22,4 prosentista 21,8 prosenttiin (13,5 mrd. euroa), vaikka sijoitetun varallisuuden arvo kasvoi 1,3 mrd. euroa. Suhteellisen osuuden lasku aiheutui lähes kokonaan siitä, etteivät kotitaloudet sijoittaneet nettomääräisesti suoraan uutta pääomaa kotimaisiin sijoitusrahastoihin käytännössä lainkaan.

Vakuutuslaitosten sijoitukset kasvoivat 2,7 mrd. euroa eli 14,2 mrd. euroon ja niiden osuus oli vuoden 2010 lopussa 22,9 %. Vakuutuslaitosten kautta virtasi uutta pääomaa yhteensä noin 1,3 mrd. euroa. On hyvä huomioida, että kotimaisten vakuutuslaitosten kautta sijoitetut varat ovat pääasiallisesti sellaista varallisuutta, jota kotitaloudet ovat sijoittaneet sijoitussidonnaisen vakuutussopimusten kautta.

Sektoreittain tarkasteltuna ainoastaan julkisyhteisöt lunastivat sijoituksiaan kotimaisista sijoitusrahastoista nettomääräisesti enemmän kuin niihin sijoittivat – yhteensä noin 1,4 mrd. euroa. Julkisyhteisöjen, lähinnä työeläkelaitosten, osuus rahastopääomasta laskikin 12,4 prosentista 9,7 prosenttiin (6,0 mrd. euroon).

Tärkein syy kotimaisten omistusten suhteellisen osuuden pienenemiseen on ulkomaisten sijoittajien osuuden vahva kasvu, 12,5 mrd. euroon eli 20,1 prosenttiin kotimaisten sijoitusrahastojen pääomista. Vielä kaksi vuotta sitten osuus oli 15,2 %. Ulkomaisten sijoittajien suosimiin kohderahastoihin on virrannut uutta pääomaa ja niiden arvonnousu on ollut keskimääräistä nopeampaa. Sijoitusrahastojen osuusvelka ulkomaille kasvoi vuoden 2010 aikana yhteensä 2,6 mrd. euroa, josta noin 0,6 mrd. euroa muodostui euroalueen ulkopuolelta tulleista uusista sijoituksista. Euroalueelta tulleiden sijoitusten nettovirta oli lievästi negatiivinen. Suomessa toimi vuoden 2010 aikana useita sijoitusrahastoja, joita markkinoitiin etupäässä Ruotsissa ja joiden sijoitukset olivat lähinnä sieltä.

Kuvio 39. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen sektoreittain

Yhdistelmärahastojen rahasto-osuusveloista kolmasosa (33 %) oli velkaa suomalaisille kotitalouksille. Erityisesti kotitaloudet näyttävät suosivan rahastoja, joissa osakkeita ja joukkovelkakirjalainoja on suurin piirtein yhtä paljon tai niiden painotusten suhdetta muutetaan markkinatilanteesta riippuen (taulukko 4). Esimerkiksi työeläkelaitosten sijoitukset kotimaisiin sijoitusrahastoihin painottuvat selkeämmin joko osake- tai pitkän koron rahastoihin. Kiinteistörahastojen pääomista lähes puolet (46 %) oli suomalaisten työeläkelaitosten sijoituksia. Hedgerahastojen rahastopääomasta lähes puolet (42 %) tuli Ruotsista.

RAHOITUSTILASTOT

Kotimaisten sijoitusrahastojen omistus on hyvin keskittynyt Suomeen ja Ruotsiin, sillä 96 % sijoituksesta oli näistä maista (taulukko 3). Loppuosa rahasto-osuusvelasta (4 %) jakautui peräti 106 eri maahan.

Taulukko 3. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen maittain

	2010	%	2009	%	2008	%
Suomi	48 977	78,7	43 979	80,6	34 676	83,3
Ruotsi	10 748	17,3	8 510	15,6	5 496	13,2
Iso-Britannia	859	1,4	671	1,2	463	1,1
Norja	386	0,6	287	0,5	137	0,3
Irlanti	373	0,6	335	0,6	297	0,7
Luxemburg	285	0,5	283	0,5	214	0,5
Viro	155	0,2	103	0,2	40	0,1
Liettua	111	0,2	69	0,1	35	0,1
Sveitsi	75	0,1	57	0,1	44	0,1
Tanska	40	0,1	96	0,2	13	0,0
Muut	219	0,4	206	0,4	191	0,5
Yhteensä	62 227	100,0	54 595	100,0	41 606	100,0

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4. Kotimaisten sijoitusrahastojen rahasto-osuusvelan jakautuminen sektoreille rahastotyypeittäin vuoden 2010 lopussa (%) ja nettomerkinnot vuonna 2010

	Osake- rahastot	Pitkän koron rahastot	Yhdistelmä- rahastot	Kiinteistö- rahastot	Hedge- rahastot	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä
Rahalaitokset	1 %	1 %	1 %	0 %	1 %	1 %	1 %
Valtionhallinto	0 %	1 %	0 %	3 %	0 %	1 %	1 %
Paikallishallinto	1 %	2 %	0 %	1 %	0 %	2 %	1 %
Työeläkelaitokset	9 %	8 %	1 %	46 %	3 %	2 %	7 %
Muut sosiaaliturvarahastot	0 %	1 %	0 %	1 %	0 %	1 %	1 %
Muut rahoituslaitokset*	10 %	12 %	0 %	2 %	3 %	11 %	10 %
Vakuutuslaitokset	21 %	29 %	26 %	23 %	9 %	12 %	22 %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	6 %	6 %	4 %	2 %	11 %	12 %	7 %
Kotitaloudet	22 %	17 %	33 %	11 %	23 %	26 %	22 %
KPVTY:t**	6 %	7 %	3 %	10 %	4 %	9 %	6 %
Suomi - yhteensä	77 %	85 %	69 %	100 %	53 %	77 %	79 %
Muu euroalue	1 %	1 %	1 %	0 %	2 %	1 %	1 %
Muu maailma	22 %	14 %	30 %	0 %	45 %	21 %	20 %
Yhteensä (%)	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Yhteensä (milj. euroa)	25 383	20 321	4 836	156	1 308	10 223	62 226
Nettomerkinnot (milj. euroa)	1 108	1 687	194	6	-461	-2 058	477

* sisältävät myös rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset

** kotitalouksia palvelevat voitto tavoittelemattomat yhteisöt

Lähde: Suomen Pankki.

4.3 Sijoitusrahastojen tuotot

Vuosi 2010 oli tuottoisa kotimaisille sijoitusrahastoille. Sijoitusrahastojen painotettu keskimääräinen 12 kuukauden tuotto vuonna 2010 oli 15,5 %. Parhaiten tuottivat Venäjälle sijoittaneet osakerahastot.

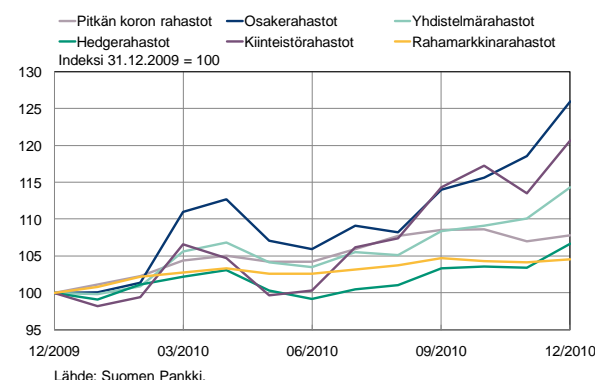
Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen tuotot on laskettu niiden arvopaperikohtaisten tietojen perusteella, jotka rahastoyhtiöt ovat ilmoittaneet kuukausittaisessa tasetiedonkeruussa. Tuotot laskettiin jokaiselle koko vuoden 2010 ajan toimineelle sijoitusrahaston kasvuosuudelle. Painotetuksi keskimääräiseksi 12 kuukauden tuotoksi tuli 15,5 %.⁴²

Rahastotyypeittäin tuottojen erot olivat odotetusti suuria. Osakemarkkinoilla vuosi oli pääosin erittäin myönteinen, mikä näkyi suoraan myös osakerahastojen painotetussa keskimääräisessä 25,9 prosentin tuotossa. Tuotto oli eri rahastotyypeille lasketuista tuotoista paras. Parhaiten osakerahastojen keskimääräistä menestystä kuvaa kuitenkin laskettujen tuottojen keskimääräinen arvo eli mediaanituotto, joka oli 22,2 %. Sijoittajan kannalta ei kuitenkaan ollut yhdentekevää, mihin osakerahastoon varansa sijoitti, koska erot rahastojen välillä olivat suuria. Osakerahastoiksi luokitelluista rahastoista paras yksittäinen tuotto oli 73,4 % ja huonoin -17,0 %. Kahdestakymmenestä viidestä (25) parhaiten tuottaneesta sijoitusrahastosta lähes kaikki olivat pääasiassa venäläisiin noteerattuihin osakkeisiin sijoittavia osakerahastoja. Heikoimmin

⁴² Laskennassa oli mukana yhteensä 457 sijoitusrahaston (ml. rahamarkkinarahastot) 541 ISIN-koodia (International Securities Identification Number). Painotettu keskimääräinen tuotto laskettiin painotamalla kunkin rahasto-osuuden arvo suhteessa yhteenlaskettuun tasearvoon ja kertomalla tämä rahasto-osuuden tuotolla. Lopuksi saadut arvot summattiin. Eri rahastotyyppien tuotot laskettiin painotamalla tarkasteltujen rahasto-osuuksien arvot suhteessa kyseisen tyyppiluokan tasearvoon.

tuottaneisiin osakerahastoihin kuului erityisesti rahastoja, joiden sijoitukset painottuivat ympäristöteknologiaa kehittävien yritysten osakkeisiin.

Kuvio 40. Kotimaisten sijoitusrahastojen painotettu keskimääräinen 12 kuukauden tuotto (%) rahastotyypeittäin, indeksoitu kehitys (31.12.2009 = 100)

Pitkän koron rahastojen painotettu keskimääräinen tuotto oli 7,8 % ja mediaanituotto 5,1 %. Pitkän koron rahastoista parhaiten tuottivat Ruotsin kruunun määräisiin korkosijoituksiin ja kehittyvien markkinoiden korkopapereihin sijoittavat rahastot. Vuosi 2010 oli puolestaan heikko erityisesti euromääräisiin, euroalueen valtioiden ja rahalaitosten liikkeeseen laskemiin joukkolainoihin sijoittaville pitkän koron rahastoille.

Yhdistelmärahastojen mediaanituotto (14,1 %) jäi odotetusti osake- ja pitkän koron rahastojen antamien tuottojen väliin. Yhdistelmärahastoksi luokitellun rahaston tuotto oli pitkälti sidoksissa siihen, kuinka runsaasti sen varoja oli allokoitu osakkeisiin. Myös kiinteistömarkkinoille varansa sijoittavien sijoitusrahastojen tuotto oli kauttaaltaan erinomaista: mediaanituotto oli 18,9 %. Hedgerahastoiksi luokiteltujen sijoitusrahastojen mediaanituotto jäi 6,2 prosenttiin. Hajonta oli kuitenkin suurta yksittäisten rahastojen välillä.

Rahamarkkinarahastojen tuotot olivat vaatimattomia euromääräisiä korkosijoituksia tekevillä rahastoil-

RAHOITUSTILASTOT

la. Mediaanituotoksi rahamarkkinarahastoille laskettiin 1,3 %. Ruotsin kruunun vahvistuminen suhteessa euroon kasvatti joidenkin kruunumääräisiä sijoituksia hallussa pitäneiden isojen rahamarkkinarahastojen

tuotot puolestaan poikkeuksellisen hyviksi. Niiden ansiosta painotettu keskimääräinen tuotto kasvoi 4,5 prosenttiin. Ainoastaan kahden rahamarkkinarahaston tuotot ylsivät tätä suuremmiksi.

Taulukko 5. Kotimaisten sijoitusrahastojen 12 kuukauden tuotto (%) rahastotyypeittäin vuoden 2010 lopussa

	Osake- rahastot	Pitkän koron rahastot	Yhdistelmä- rahastot	Kiinteistö- rahastot	Hedge- rahastot	Raha- markkina- rahastot	Yhteensä
Painotettu ka.	25,9	7,8	14,3	20,7	6,6	4,5	15,5
Mediaani	22,2	5,1	14,1	18,9	6,2	1,3	15,2
Ylin	73,4	30,4	29,1	27,3	30,6	15,0	73,4
Alin	-17,0	-3,5	-9,8	16,3	-12,3	-0,5	-17,0

Lähde: Suomen Pankki.

4.4 Sijoitusrahastojen saamiset alueittain

Sijoitusrahastojen kaikista saamisista euroalueelle suuntautuneiden sijoitusten osuus pieneni 55,7 prosenttiin, kun joidenkin euroalueen valtioiden julkisen talouden ongelmat heijastuivat sijoitusten markkina-arvoihin. Euroalueen osuutta pienensivät myös kehittyvien markkinoiden sijoitusten nopea kasvu ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuneet arvonnmuutokset.

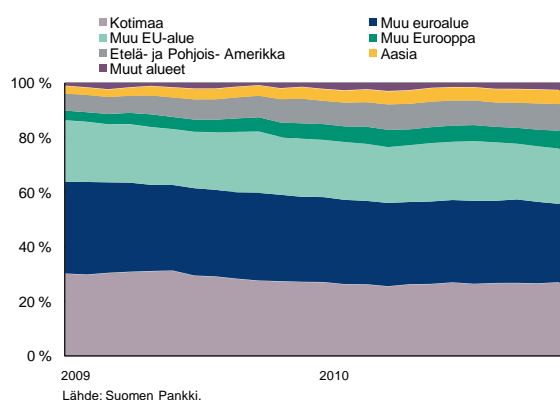
Kotimaisten sijoitusrahastojen yhteenlasketut saamiset olivat vuoden 2010 lopussa 63,8 mrd. euroa. Alueellisesti sijoitukset suuntautuivat edelleen pitkälti Eurooppaan (52,7 mrd. euroa; 82,5 %) ja siellä etenkin euroalueelle (35,5 mrd. euroa; 55,7 %), vaikka näiden osuudet kaikista saamisista jatkoivat vuoden aikana supistumistaan. Vuosi sitten Eurooppaan tehtyjen sijoitusten osuus oli 85,2 % ja euroalueelle 58,3 %. Kotimaisilla sijoitusrahastoilla oli saamisista Suomesta yhteensä 17,2 mrd. euroa (26,9 %), mikä oli suhteelli-

sesti samaa tasoa kuin edellisvuonna. Suomeen tehdyt sijoitukset olivat pääsääntöisesti onnistuneita, mikä näkyi sijoitusten 1,5 mrd. euron positiivisina arvonnmuutoksina. Lisäksi 0,8 mrd. euron arvosta tehdyt uudet nettosijoitukset kertoivat kotimaisten sijoituskohteiden houkuttelevuudesta. Saamisista 6,1 mrd. euroa oli kotimaisten sijoitusrahastojen keskinäisiä sijoituksia sijoitusrahastosta toiseen (tarkemmin kehikossa 3).

Euroopan ulkopuolisten alueiden painoarvon nousu jatkui vuoden 2010 aikana. Esimerkiksi saamisten osuus Amerikasta⁴³ kasvoi erityisesti arvopapereista saatujen hyvien tuottojen myötä 6,2 mrd. euroon (9,7 %). Kasvuvauhdilla mitattuna vuoden aikana nopeimmin kasvoivat kuitenkin saamiset EU-alueen ulkopuolisesta Euroopasta, Aasiasta ja Afrikasta.

⁴³ Etelä- ja Pohjois-Amerikka.

Kuvio 41. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamisten alueellinen jakautuminen (%)

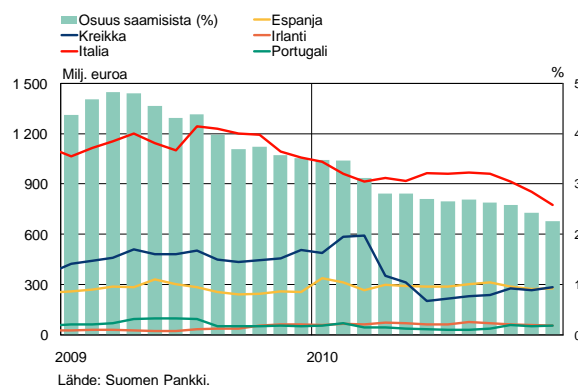
Euroalueelle tehdyistä sijoituksista 4,2 mrd. euroa (22,9 %) kohdistui Luxemburgiin. Sen suhteellinen osuus euroalueen saamisista kasvoi vuodessa peräti 9,0 prosenttiyksikköä, mikä oli seurausta Luxemburgiin tehdyistä uusista rahastosijoituksista (0,9 mrd. euroa) ja niiden arvonnoususta (0,5 mrd. euroa).⁴⁴ Myös sijoitusten määrä Hollantiin kasvoi vuoden aikana, yhteensä 0,4 mrd. euroa.

GIIPS-maiden⁴⁵ ja Belgian yhteenlaskettu osuus euroalueen sijoituksista pieneni yhteensä 7,9 prosenttiyksikköä. Muutos oli pääosin seurausta joukkovelkakirjalainojen myynneistä. Negatiivisten virtojen vuoksi kanta pieneni yhteensä 0,8 mrd. euroa. Lisäksi arvopapereiden arvonalentumisten myötä edellä mainituissa maissa olevien sijoitusten arvo laski noin 0,2 mrd. euroa. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemista joukkovelkakirjalainoista GIIPS-maissa olivat 2,3 % rahastojen kaikista saamisista (kuvio 42).

⁴⁴ Luxemburgissa on euroalueen suurin sijoitusrahastosektori.

⁴⁵ Kreikka, Irlanti, Italia, Portugali ja Espanja.

Kuvio 42. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemista joukkovelkakirjalainoista GIIPS-maissa (milj. euroa) ja osuus (%) rahastojen kaikista saamisista

GIIPS-maiden välillä oli kuitenkin merkittäviä eroja sijoitusten jakautumisessa (taulukko 6). Esimerkiksi rahastosijoitusten osuus kaikista Irlantiin tehdyistä sijoituksista oli merkittävä (59 %) ja lisäksi ne tuottivat vuoden 2010 aikana hyvin. Irlantiin rekisteröidyt sijoitusrahastot sijoittavat varansa edelleen eri puolille maailmaa, jolloin lukua ei pidä käyttää Irlanti-riskin mittarina. Irlannin sijoitusrahastosektori on euroalueen viidenneksi suurin muun muassa verotussyistä.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 6. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset GIIPS-maista vuoden 2010 lopussa, milj. euroa

	Kreikka	Irlanti	Italia	Portugali	Espanja	Yhteensä
Osakkeet	17	77	160	10	204	469
Rahasto-osuudet		866				866
Velkapaperit	287	522	1 262	146	982	3 199
Yhteensä	304	1 466	1 422	156	1 186	4 534

Lähde: Suomen Pankki.

Ranskasta oli saamia vuoden 2010 lopussa 3,5 mrd. euroa. Sijoitusrahastot siirsivät sieltä sijoituksia muualle yhteensä noin 0,3 mrd. euron edestä. Saksaan sijoitusrahastot tekivät puolestaan jonkin verran uusia sijoituksia, ja saamisten arvo kehittyi muutenkin myönteisesti. Vuoden 2010 lopussa saksalaisten saamisten määrä oli 2,5 mrd. euroa. Sijoitukset edellä mainituissa maissa painoutuivat julkisyhteisöjen ja rahalaitosten joukkovelkakirjalainoihin sekä yritysten osakkeisiin. Ranskasta oli lisäksi joukkovelkakirjasaamia yrityksiltä ja rahastosaamia sijoitusrahastoilta.

Euroalueen ulkopuolisen EU-alueen saamiset, joita oli vuoden lopussa 13,0 mrd. arvosta (20,3 %), kohdistuivat käytännössä kokonaan Ruotsiin (60,3 %), Isoon-Britanniaan (26,3 %) ja Tanskaan (10,1 %). Saamiset Ruotsista muodostuivat erityisesti joukkovelkakirjalainoista rahalaitoksilta (37,3 %) ja valtionhallinnolta (15,1 %) sekä yritysten noteeratuista osakkeista (19,0 %).

Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset EU-alueen ulkopuolisesta Euroopasta (4,2 mrd. euroa; 6,6 %) olivat käytännössä Venäjältä (52,9 %), Norjasta (25,3 %) ja Sveitsistä (16,8 %). Venäjän saamisista 97,3 % oli osakesaamia – valtaosa yrityksiltä. Saamisten määrä Venäjältä kasvoi 0,8 mrd. euroa ja oli vuoden lopussa 2,2 mrd. euroa. Kasvusta 0,6 mrd. johtui osakkeiden arvonmuutoksista. Venäjälle sijoitaneet sijoitusrahastot olivatkin parhaiten menestyneiden sijoitusrahastojen joukossa vuonna 2010. Kaksi

vuotta sitten venäläisten saamisten kanta oli ainoastaan 0,4 mrd. euroa.

Myös muilla kehittyvillä markkinoilla sijoitusrahastojen sijoitusten arvot kasvoivat vuoden 2010 aikana reippaasti. Aasiassa (3,3 mrd. euroa; 5,1 %) erityisesti Turkin, Etelä-Korean, Thaimaan, Indonesian ja Filippiinien kasvu oli nopeaa. Näiden maiden osuus Aasiaan kohdistuneista sijoituksista oli 1,0 mrd. euroa eli 30 %, kun vuosi sitten osuus oli 22,5 %. Intian ja Kiinan saamisten kehitys ei ollut yhtä nopeaa, mutta ne muodostivat edelleen 36,4 % Aasian saamisista. Japanista kotimaiset sijoitusrahastot realisoivat sijoituksiaan, mikä aiheutti kannan hienoisen pienenemisen. Suhteellinen osuus kuitenkin pieneni peräti 4,2 prosenttiyksikköä eli 9,4 prosenttiin.

Amerikan mantereen 6,2 mrd. euron saamisista 67,5 % oli Yhdysvalloista, 12,5 % Brasiliasta ja 7,4 % Caymansaarilta. Yhdysvaltalaisista sijoituksista hie-man yli puolet oli yritysten osakkeita, joiden tuotto vuoden 2010 aikana oli hyvä. Brasilian sijoitusten kantaa kasvattivat pääosin vuoden aikana tehdyt uudet sijoitukset.

Australia, Etelä-Afrikka ja Egypti olivat Oseanian ja Afrikan merkittävimmät maat kotimaisten sijoitusrahastojen saamisten arvolla mitattuna. Yhteismäärä jäi kuitenkin 0,5 mrd. euroon eli 0,7 prosenttiin kotimaisten sijoitusrahastojen 63,8 mrd. euron saamisista.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 7. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamiset maittain (milj. euroa) ja osuus kaikista saamisista (%)

	2010	%	2009	%	2008	%
1 Suomi	17 183	26,9	14 893	27,1	12 849	30,5
2 Ruotsi	7 820	12,3	7 371	13,4	6 345	15,1
3 Luxemburg	4 198	6,6	2 379	4,3	1 527	3,6
4 Yhdysvallat	4 190	6,6	3 343	6,1	1 733	4,1
5 Ranska	3 465	5,4	3 687	6,7	3 115	7,4
6 Iso-Britannia	3 411	5,3	2 842	5,2	1 777	4,2
7 Saksa	2 507	3,9	2 330	4,2	2 424	5,7
8 Hollanti	2 492	3,9	2 119	3,9	1 468	3,5
9 Venäjä	2 218	3,5	1 424	2,6	380	0,9
10 Irlanti	1 472	2,3	1 716	3,1	1 162	2,8
11 Italia	1 422	2,2	1 734	3,2	1 699	4,0
12 Tanska	1 311	2,1	1 207	2,2	1 018	2,4
13 Espanja	1 186	1,9	1 324	2,4	1 248	3,0
14 Norja	1 060	1,7	976	1,8	619	1,5
15 Intia	833	1,3	613	1,1	221	0,5
16 Brasilia	738	1,2	620	1,1	149	0,4
17 Sveitsi	592	0,9	520	0,9	367	0,9
18 Itävalta	476	0,7	506	0,9	564	1,3
19 Caymansaaret	467	0,7	367	0,7	322	0,8
20 Belgia	441	0,7	540	1,0	456	1,1
Muut	6 337	9,9	4 531	8,2	2 710	6,4
Yhteensä	63 818	100,0	55 039	100,0	42 154	100,0

Lähde: Suomen Pankki.

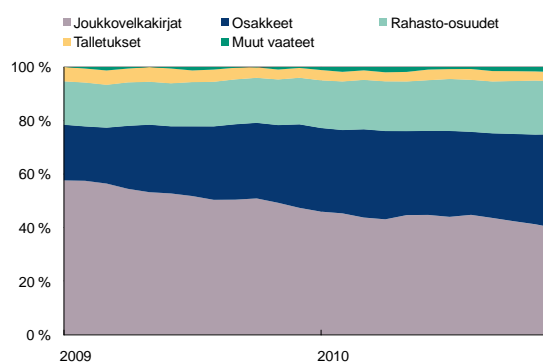
4.5 Sijoitusrahastojen saamiset vaateittain ja sektoreittain

Sijoitusrahastojen sijoitussalkkujen rakenne on muuttunut aikaisempaa osakepainotteisemmaksi, mutta saamisista suurin osa (39,6 %) oli kuitenkin edelleen joukkovelkakirjalainoja.

Osakemarkkinoiden suotuisa vire on muuttanut kotimaisten sijoitusrahastojen hallussa olevien sijoitusten rakennetta selvästi osakepainotteisemmaksi. Tämän myötä myös yritysten osuus saamisten kohteina olevi-

en osakkeiden pääasiallisina liikkeeseenlaskijoina on kasvanut. Vuonna 2010 kehitys jatkui samansuuntaisena kuin edeltävänä vuonna. Osakkeiden lisäksi myös rahasto-osuuksien suhteellinen osuus kasvoi hieman joukkovelkakirjasijoitusten kustannuksella. Kotimaisten sijoitusrahastojen 63,8 mrd. euron saamisista oli vuoden 2010 lopussa joukkovelkakirjalainoja 39,6 %, osakkeita 35,3 % ja rahasto-osuuksia 19,8 %. Jäljelle jäävä osuus saamisista (5,3 %) oli talletuksia ja muita saamisia.

Kuvio 43. Kotimaisten sijoitusrahastojen saamisten jakautuminen instrumenteittain (%)

Lähde: Suomen Pankki.

Saamisten pääerät muodostuivat yritysten osakkeista, sijoitusrahastojen rahasto-osuuksista ja rahalaitosten liikkeeseen laskemista joukkovelkakirjalainoista (taulukko 8). Vuoden takaiseen verrattuna kotimaisten sijoitusrahastojen joukkovelkakirjasaamiset julkisyhteisöiltä pienenevät 1,0 mrd. eurolla eli 6,3 mrd. euroon ja rahalaitoksilta 0,2 mrd. eurolla eli 10,6 mrd. euroon. Yritysten osakkeissa oleva kanta puolestaan kasvoi 4,6 mrd. euroa eli 18,9 mrd. euroon ja sijoitusrahastosijoitusten (pl. rahamarkkinarahastot) 3,1 mrd. euroa eli 11,5 mrd. euroon.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 8. Kotimaisten sijoitusrahastojen arvopaperisaamiset liikkeeseenlaskijasektoreittain suhteessa saamisten kokonaismäärään (63 818 milj. euroa) vuoden 2010 lopussa, milj. euroa

	Joukkovelka- kirjalainat		Osakkeet ja osuudet		Rahasto- osuudet		Yhteensä	
	Mrd. euroa	%	Mrd. euroa	%	Mrd. euroa	%	Mrd. euroa	%
Yritykset ja asuntoyhteisöt	4 414	6,9 %	18 914	29,6 %			23 329	36,6 %
Rahalaitokset (ml. rahamarkkinarahastot)	10 582	16,6 %	1 838	2,9 %	1 072	1,7 %	13 491	21,1 %
Muut rahoituslaitokset	3 794	5,9 %	1 486	2,3 %	11 549	18,1 %	16 829	26,4 %
Vakuutuslaitokset	198	0,3 %	284	0,4 %			481	0,8 %
Julkisyhteisöt	6 293	9,9 %					6 293	9,9 %
Yhteensä	25 280	39,6 %	22 522	35,3 %	12 621	19,8 %	60 423	94,7 %

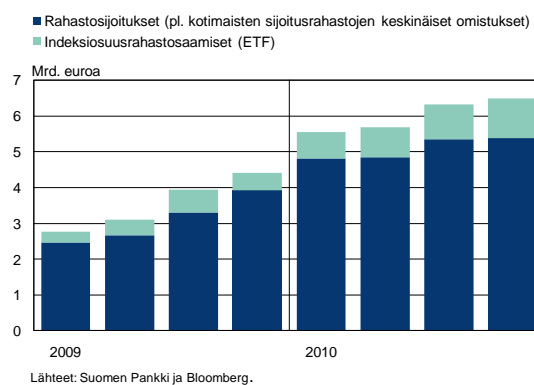
Lähde: Suomen Pankki.

Sijoitusrahastojen saamisista 12,6 mrd. euroa eli 19,8 % oli sijoituksia toisiin sijoitusrahastoihin. Tästä noin puolet (6,1 mrd. euroa) oli kotimaisten sijoitusrahastojen keskinäisiä omistuksia. Jäljelle jäävästä puolikkaasta kasvava osuus on sijoitettuna pörssiessä noteerattaviin indeksiosuusrahastoihin (ETF = Exchange Traded Fund), joilla käydään kauppaa kuten pörssiosakkeilla. Kotimaisilla sijoitusrahastoilla oli vuoden 2010 lopussa salkuissaan ETF-sijoituksia noin 1,1 mrd. euron arvosta, kun kaksi vuotta aikaisemmin niitä oli ainoastaan 0,1 mrd. euroa. ETF-sijoitusten osuus kaikista rahastosaamisista on kasvanut jo 8,7 prosenttiin. Jos jätetään huomioimatta kotimaisten sijoitusrahastojen keskinäiset omistukset sijoitusrahastosta toiseen (6,1 mrd. euroa), kasvaa ETF-sijoitusten osuus rahastosaamisista 17 prosenttiin. Vielä kaksi vuotta sitten vastaavat osuudet olivat 1,7 % kaikista saamisista ja 4,5 % rahastosijoituksista, joista keskinäiset omistukset oli puhdistettu.

Suosioon vaikuttaa se, että ETF:illä on huomattavasti pienemmät kulut kuin tavallisilla rahastoilla ja ne ovat likvidimpiä. ETF:illä voidaan käydä kauppaa päivän sisällä. Perinteisesti ETF:t ovat passiivisia indeksiosuusrahastoja, joiden sijoituksissa jäljitellään mahdollisimman tarkasti jotakin yleisindeksiä, mutta

yksittäisten ETF:ien joukko on hyvinkin heterogeeninen.

Kuvio 44. Kotimaisten sijoitusrahastojen ETF-saamiset ja muut rahastosaamiset (josta puhdistettu kotimaisten sijoitusrahastojen keskinäiset omistukset), mrd. euroa

Kehikko 2. Sijoitusrahastojen suurimmat yksittäiset sijoitukset

Sijoitusrahastot sijoittavat varansa likvideihin jälki-markkinakelpoisiin arvopapereihin. Kansainvälisessä kaupankäynnissä arvopaperit yksilöidään ISIN-koodin⁴⁶ avulla. Vuoden 2010 lopussa sijoitusrahastojen yhteenlasketun taseen 63,8 mrd. eurosta oli ISIN-koodillisia arvopapereita 58,8 mrd. euron arvosta (92,2 %). Sijoitusrahastojen hallussa oli yhteensä 7 991 erilaista ISIN-koodillista arvopaperia.

Sijoitusrahastojen yhteenlasketusta taseesta 50 tasearvoltaan merkittävimmän ISIN-koodin markkina-arvo oli yhteensä 9,9 mrd. euroa. Näiden arvopapereiden liikkeeseenlaskijoissa oli 27 suomalaista, 10 ruotsalaista, 8 luxemburgilaista, 2 venäläistä sekä yksi brittiläinen, irlantilainen ja kreikkalainen yhteisö.

Tasearvoltaan suosituimmista arvopapereista neljä tuli sijoitusrahastojen taseeseen ostopien myötä vuoden 2010 aikana. Muiden 46 arvopaperin tasearvo vuoden 2009 lopussa oli yhteensä 5,6 mrd. euroa. Kaikkiaan listan 50 arvopaperin netto-ostot olivat 3,1 mrd. euroa ja niiden markkina-arvo kasvoi arvonmuutosten (hintatäi/ja valuuttakurssimuutosten) myötä 1,2 mrd. euroa. Huomionarvoista on, että näistä viidestäkymmenestä ainoastaan neljän arvopaperin arvonmuutos oli vuoden 2010 aikana negatiivinen.

Nokia Oyj:n osaketta omisti vuoden lopussa 89 kotimaista sijoitusrahastoa. Yli viidelläkymmenellä sijoitusrahastolla oli samaa osakesaamista kaikkiaan seitsemältä kotimaiselta yritykseltä, mutta ulkomaisilta vain yhdeltä (TeliaSonera AB, 53 sijoitusrahastolla).

Osakerahastojen salkun erilaisten ISIN-koodien lukumäärä oli 4 213 ja näiden markkina-arvo oli 24,7 mrd. euroa. Viidenkymmenen tasearvoltaan merkittävimmän arvopaperin markkina-arvo oli yhteensä

6,3 mrd. euroa (25,4 %). Joukossa oli 24 kotimaista, 7 venäläistä, 15 muualta Euroopasta olevaa ja 4 Euroopan ulkopuolista toimijaa (taulukko 8).

Pitkän koron rahastojen salkuissa oli yhteensä 2 882 erilaista ISIN-koodia, ja niiden markkina-arvo oli yhteensä 19,6 mrd. euroa. Viidenkymmenen merkittävimmän omistuksen listan kaikki liikkeeseenlaskijat olivat eurooppalaisia. Listan kärjessä olivat Suomi (22), Luxemburg (9) ja Saksa (7). Viidenkymmenen merkittävimmän ISIN-koodin tasearvo oli yhteensä 6,6 mrd. euroa (28,1 %). Erikoista 50 merkittävimmän omistuksen listalla on se, miten suuri osuus on pitkän koron rahastoihin luokitelluilla rahastojen rahastoilla (83,7 %).

⁴⁶ International Securities Identification Number.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 9. Kotimaisten osakerahastojen merkittävimmät sijoitukset ISIN-koodittain – huomioitu ISIN-koodilliset noteeratut osakkeet, joita omistaa vähintään (3) sijoitusrahastoa

	ISIN	Omistavia sijoitusrahastoja, lkm	Liikkeeseenlaskija	Kotimaa	Milj. euroa
1	FI0009000681	64	Nokia Oyj	Suomi	399
2	FI0009007132	48	Fortum Oyj	Suomi	377
3	FI0009003305	43	Sampo Oyj	Suomi	340
4	FI0009005987	47	UPM Kymmene Oyj	Suomi	279
5	FI0009007835	29	Metso Oyj	Suomi	221
6	FI0009005961	34	Stora Enso Oyj	Suomi	174
7	FI0009800643	41	YIT Oyj	Suomi	170
8	FI0009013403	29	Kone Oyj	Suomi	168
9	SE0000667925	36	TeliaSonera AB	Ruotsi	158
10	FI0009014575	41	Outotec Oyj	Suomi	157
11	FI0009002422	45	Outokumpu Oyj	Suomi	151
12	US3682872078	17	Gazprom	Venäjä	146
13	FI0009005318	33	Nokian Renkaat Oyj	Suomi	143
14	FI0009003552	39	Rautaruukki Oyj	Suomi	124
15	FI0009000285	32	Amer Sports Oyj	Suomi	119
16	RU0009029540	13	Sberbank Rossii OAO	Venäjä	113
17	US5838401033	15	Mechel OAO	Venäjä	110
18	FI0009000459	32	Huhtamäki Oyj	Suomi	109
19	FI0009007694	28	Sanoma Oyj	Suomi	108
20	FI0009013429	30	Cargotec Oyj	Suomi	103
21	FI0009902530	25	Nordea Bank Ab	Ruotsi	103
22	US46626D1081	12	Norilsk Nickel OAO	Venäjä	102
23	FI0009013296	28	Neste Oil Oyj	Suomi	97
24	US30050A2024	16	Evraz Group SA	Luxemburg	94
25	FI0009000202	29	Kesko Oyj	Suomi	92
26	FI0009005870	27	Konecranes Finance Oy	Suomi	88
27	FI0009007884	31	Elisa Oyj	Suomi	85
28	FI0009003222	26	Pohjola Pankki Oyj	Suomi	81
29	US91688E2063	11	Uralkali JSC	Venäjä	79
30	US6778621044	9	Lukoil Oil Company JSC	Venäjä	78
31	CH0012005267	22	Novartis AG	Sveitsi	75
32	US67812M2070	10	Neftyanaya Kompaniya Rosneft NK Rosneft	Venäjä	74
33	FR0000120271	23	Total SA	Ranska	72
34	FI0009003727	20	Wärtsilä Oyj Abp	Suomi	71
35	CH0038863350	22	Nestle SA	Sveitsi	71
36	FI0009004824	33	Kemira Oyj	Suomi	70
37	INE009A01021	3	Infosys Technologies Ltd	Intia	69
38	DK0060102614	27	Novozymes A/S	Tanska	69
39	GB0009252882	25	Glaxosmithkline Plc	Iso-Britannia	67
40	GB00B16GWD56	20	Vodafone Group Plc	Iso-Britannia	65
41	FI0009000277	33	Tieto Oyj	Suomi	65
42	US71654V1017	5	Petroleo Brasileiro SA	Brasilia	62
43	US4592001014	15	International Business Machines Corp.	USA	61
44	INE002A01018	4	Reliance Industries Ltd	Intia	60
	Yhteensä				5 519

Lähde: Suomen Pankki.

Kehikko 3. Rahastojen rahastot tilastossa

Vuoden 2010 lopussa sijoitusrahastotilaston raportointijoukko koostui 510 kotimaisesta sijoitusrahastosta. Euroopan keskuspankin tilastomäärittelyissä ei ole erillistä rahastojen rahasto -tyyppiluokkaa vaan rahastojen rahastot sijoitetaan lopullisen sijoituspäätöksen mukaan. Rahastojen rahastot, jotka sijoittavat varansa pääasiallisesti (> 50 %) osakerahastoihin, luetaan osakerahastoihin.

Tässä kehikossa tarkastellaan kuitenkin rahastojen rahastojen tasetta. Tätä varten rahastojen rahastoksi määriteltiin sellaiset sijoitusrahastot, joiden saamisista oli vuoden 2010 lopussa yli 50 % sijoitettuna rahasto-osuuksiin. Tällaisia rahastoja oli kaikkiaan 148 (29 %).

Sijoitusrahastot jaettiin edellisen määritelmän mukaan rahastojen rahastoihin sekä muihin sijoitusrahastoihin. Taseen saamiset ja rahasto-osuusvelka jaettiin saamisiin/velkoihin sijoitusrahastoilta ja muilta sektoreilta. Rahastojen rahastojen tase oli yhteensä 13,2 mrd. euroa ja muiden sijoitusrahastojen 50,6 mrd.

Rahastojen rahastojen taseen saamisista 4,6 mrd. euroa oli euroalueelle ja 1,6 mrd. euroa muuhun maahan rekisteröityneiltä sijoitusrahastoilta. Tämän pi-

temmälle näiden sijoitettujen pääomien seurannassa ei Suomen Pankin sijoitusrahastotilastossa päästä. Tilanne on toinen kotimaisiin sijoitusrahastoihin sijoitettujen varojen seurannassa. Koska tiedonkeruu kattaa kaikki kotimaiset sijoitusrahastot, tulee koko 5,9 mrd. euron sijoitus näkyä tilastossa joidenkin rahastojen rahasto-osuusvelan kautta.

Itse rahastojen rahastojen velassa ei käytännössä ole lainkaan velkaa muille rahastojen rahastoille vaan ne saavat toimintavaransa etupäässä muilta kotimaisilta sektoreilta. Muiden sijoitusrahastojen velka muille kotimaisille sijoitusrahastoille oli 6,1 mrd. euroa, joka kattaa rahastojen rahastojen 5,9 mrd. euron kotimaiset rahastosaamiset.

Rahastojen rahastojen sijoitukset kanavoituvat muiden sijoitusrahastojen kautta muuhun vaateeseen kuin rahasto-osuuksiin, sillä rahasto-osuuksien osuus muiden sijoitusrahastojen saamisista on ainoastaan yksi prosentti kaikista niiden saamisista. Kotimaisten sijoitusrahastojen ketju rahastojen rahastojen ja muiden sijoitusrahastojen välillä näyttäytyy tilaston valossa yhden lenkin pituisena.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 10. Rahastojen rahastot tilastossa vuoden 2010 lopussa, milj. euroa

RAHASTOJEN RAHASTOT*				MUUT SIJOITUSRAHASTOT		
	YHTEENSÄ	SIJOITUS- RAHASTOT	MUUT SEKTORIT	MUUT SEKTORIT	SIJOITUS- RAHASTOT	YHTEENSÄ
KOTIMAA	6 371	5 886	485	10 562	250	10 812
MUU EUROALUE	4 750	4 568	182	13 337	155	13 492
MUUT MAAT	2 016	1 580	436	26 192	95	26 287
KAIKKIAAN	13 227	12 124	1 103	50 091	500	50 591
TASEEN SAAMISET			63 818			
SUOMEEN REKISTERÖIDYT SIJOITUSRAHASTOT (510 kpl)						
RAHASTO-OSUUSVELKA**			62 226			
KOTIMAA	10 694	27	10 667	32 158	6 125	38 283
MUU EUROALUE	74	1	73	668	19	687
MUUT MAAT	2 397	0	2 397	10 030	61	10 091
KAIKKIAAN	13 165	28	13 137	42 856	6 205	49 061
	YHTEENSÄ	SIJOITUS- RAHASTOT	MUUT SEKTORIT	MUUT SEKTORIT	SIJOITUS- RAHASTOT	YHTEENSÄ

* rahastosaamiset yli 50 % kaikista saamisista

** muita velkoja (1 591) ei huomioida

Lähde: Suomen Pankki.

5 Raporttijajoukko ja siinä tapahtuneet muutokset

5.1 Rahalaitokset

Suomessa toimivien rahalaitosten lukumäärä pieneni vuoden 2010 aikana. Muutokset johtuivat pääasiassa luottolaitossectorissa tapahtuneista fuusioista.

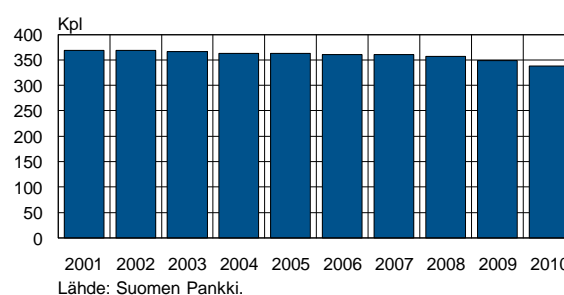
Vuoden 2010 lopussa Suomessa oli 365 rahalaitosta. Näistä luottolaitoksia oli 333 ja rahamarkkinarahastoja 31⁴⁷. Rahalaitossectoriin luetaan myös Suomen Pankki. Rahalaitossectori pieneni vuoden aikana jonkin verran, mikä johtui pääasiassa osuuspankkiryhmässä tapahtuneista muutoksista. Lisäksi muutama uusi luottolaitos aloitti toimintansa ja muutama vanha lopetti toimintansa.⁴⁸

Oheisiin taulukoihin on koottu tarkempaa tietoa luottolaitossectorin muutoksista vuoden 2010 aikana. Rahamarkkinarahastoihin liittyvät muutokset on sisällytetty sijoitusrahasto-osuuteen.

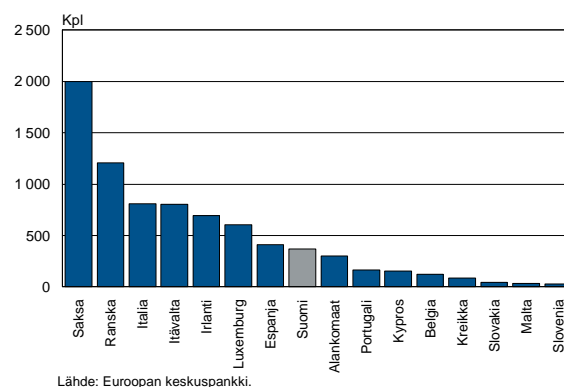
⁴⁷ Rahamarkkinarahastoista yksi ei ollut aloittanut toimintaansa.

⁴⁸ Esitetty rahalaitosten lukumäärä on pienempi kuin Euroopan keskuspankin rahalaitoslistalla oleva rahalaitosten lukumäärä (370). Tämä johtuu siitä, että Suomen Pankki päivittää EKP:n rahalaitoslistaa vasta sen jälkeen kun fuusio on tapahtunut, luottolaitos on aloittanut tai lopettanut toimintansa. Vuoden vaihteen muutokset näkyvät EKP:n listalla siten vasta seuraavan vuoden alkupuolella.

Kuvio 45. Suomen luottolaitosten lukumäärä

Kuvio 46. Rahalaitosten lukumäärä euroalueella vuoden 2010 lopussa

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 11. Vuoden 2010 aikana toimintansa Suomessa aloittaneet rahalaitokset

Rahalaitoksen nimi	Ajankohta
Nordnet Bank AB Suomen sivuliike	Toukokuu
Diners Club Finland, filiaal till Diners Club Nordic AB	Lokakuu
Folkia AS, Suomen sivuliike	Elokuu
Koillis-Savon Osuuspankki	Lokakuu
Pohjois-Savon Osuuspankki	Joulukuu

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 12. Vuoden 2010 aikana Suomen rahalaitossektorista poistuneet yksiköt

Rahalaitoksen nimi	Ajankohta
Sofia Pankki Oyj	Maaliskuu
ACH Finland Oyj	Toukokuu
Diners Club Finland Oy	Syyskuu
BMW Financial Services Scandinavia AB - Suomen sivuliike	Joulukuu

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 13. Vuoden 2010 aikana fuusioituneet rahalaitokset (pl. rahamarkkinarahastot)

(fuusioitunut rahalaitos = F, vastaanottanut rahalaitos = V)

	Rahalaitoksen nimi	Ajankohta
F	Luopioisten Säästöpankki	Maaliskuu
V	Aito Säästöpankki Oy	
F	Kiukaisten Osuuspankki	Toukokuu
F	Hinnerjoen Osuuspankki	
V	Euran Osuuspankki	
F	Nilsin Osuuspankki	Lokakuu
F	Koillis-Savon Osuuspankki	
V	Koillis-Savon Osuuspankki	
F	Kovelahden Osuuspankki	Marraskuu
V	Jämijärven Osuuspankki	
F	Alahärmän Osuuspankki	Marraskuu
F	Kortesjärven Osuuspankki	
F	Ylihärmän Osuuspankki	
V	Pohjanmaan Osuuspankki	
F	Kuhmalahden Osuuspankki	Joulukuu
F	Pälkäneen Osuuspankki	
V	Kangasalan Seudun Osuuspankki	
F	Iisalmen Osuuspankki	Joulukuu
F	Kuopion Osuuspankki	
F	Varkauden Osuuspankki	
V	Pohjois-Savon Osuuspankki	

Lähde: Suomen Pankki.

5.2 Sijoitusrahastot

Suomeen rekisteröityjen sijoitusrahastojen (ml. rahamarkkinarahastot) yhteismäärä kasvoi merkittävästi vuonna 2010. Sijoitusrahastoja oli toiminnassa vuoden lopussa 510 eli 22 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Sijoitusrahastojen yhteismäärä jatkoi kasvuaan vuoden 2009 notkahduksen jälkeen. Toimintansa aloitti peräti 47 uutta sijoitusrahastoa, mikä on selvästi enemmän kuin vuotta aiemmin (28). Uusista sijoitusrahastoista 23 oli osakerahastoja, joita on ennestäänkin kotimaisista sijoitusrahastoista valtaosa. Lisäksi rahastoyhtiöt lanseerasivat markkinoille pitkän koron rahastoja (11), yhdistelmärahastoja (6) ja hedgerahastoja (7). Sijoitusrahastojen toiminnan aloitukset jakautuivat tasaisesti koko vuodelle.

Lopettaneita sijoitusrahastoja oli yhteensä 25, mikä on vähemmän kuin vuonna 2009 (37). Lopettaneista sijoitusrahastoista lähes kaikki (23) sulautuivat jo toiminnassa olevaan toiseen sijoitusrahastoon. Ainoastaan kaksi yhdistelmärahastoa lopetti toimintansa sulautumatta toiseen yksikköön. Sulautumisen kautta lopettaneista sijoitusrahastoista 10 oli luokiteltu osakerahastoksi ja 7 hedgerahastoksi.

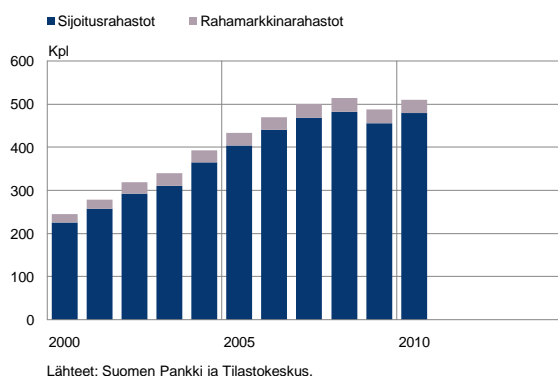
Erillisiä fuusiojärjestelyjä, jossa yksi tai useampi sijoitusrahasto sulautui toiseen sijoitusrahastoon, kirjattiin vuodelle 2010 yhteensä 22. Fuusioiden lisäksi kolmen sijoitusrahaston hallinta siirtyi rahastoyhtiöiden sulautumisen yhteydessä. Yhden hedgerahaston hallinta siirtyi rahastoyhtiöltä toiselle hallinnan luovutuksella.

Sijoitusrahastojen yhteismäärän kasvu on johtunut uusien rahastoyhtiöiden rahastoalikoiman kasvattamisesta ja etenkin osakepainotteisten sijoitusrahastojen suotuisasta tuottokehityksestä, mikä on osaltaan edesauttanut niiden kysyntää.

Myös rahastoyhtiöiden lukumäärä kasvoi, 33:sta 35:een, kun Alexandria Rahastoyhtiö Oy, Dividend House Oy, Finlandia Rahastoyhtiö Oy ja Titanium Rahastoyhtiö Oy saivat toimiluvan. Ensin mainittu rahastoyhtiö ei kuitenkaan vielä vuoden 2010 aikana ollut perustanut yhtään sijoitusrahastoa. Evli II Rahastoyhtiö Oy (ent. Carnegie Rahastoyhtiö Oy) sulautui Evli-Rahastoyhtiö Oy:öön. Navigo Brahe Rahastoyhtiö Oy puolestaan peruutti toimilupansa ennen kuin se oli perustanut yhtäkään sijoitusrahastoa.

Lukumääräisesti eniten rahastoyhtiön hallinnoimia sijoitusrahastoja (510) oli vuoden 2010 lopussa edelleen Sampo Rahastoyhtiö Oy:llä (69). Lukumääräinen ero OP-Rahastoyhtiö Oy:n (61) ja Nordea Rahastoyhtiö Oy:n (60) hallinnoimiin sijoitusrahastoihin kaventui edellisvuodesta.

Kuvio 47. Sijoitusrahastojen (ml. rahamarkkinarahastot) lukumäärä

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 14. Vuoden 2010 aikana toimintansa aloittaneet sijoitusrahastot

Sijoitusrahaston nimi	Rahastotyyppi	Rahastoyhtiö	Ajankohta
Sijoitusrahasto Aktia Kehittymät Markkinat Osake	Osake	Aktia Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu
Sijoitusrahasto Alfred Berg Global Macro Allocation	Hedge	Alfred Berg Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu
Sijoitusrahasto Dividend House Nordic Large Cap	Osake	Dividend House Oy	Elokuu
Sijoitusrahasto Dividend House Nordic Small Cap	Osake	Dividend House Oy	Elokuu
Sijoitusrahasto eQ Kasvava Aasia	Osake	eQ Rahastoyhtiö Oy	Toukokuu
Erikoissijoitusrahasto Estlander & Partners Freedom	Hedge	Estlander & Partners Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Head Top Picks Erikoissijoitusrahasto	Hedge	Eufex Rahastohallinto Oy	Maaliskuu
Eufex Hyödyke Erikoissijoitusrahasto	Hedge	Eufex Rahastohallinto Oy	Marraskuu
Bon Kehittyvät Markkinat Sijoitusrahasto	Osake	Eufex Rahastohallinto Oy	Joulukuu
WIP Hakkapeliitat Sijoitusrahasto	Osake	Eufex Rahastohallinto Oy	Syyskuu
Bon 75 Sijoitusrahasto	Osake	Eufex Rahastohallinto Oy	Toukokuu
Front Moottoritie Erikoissijoitusrahasto	Yhdistelmä	Eufex Rahastohallinto Oy	Syyskuu
Front Suojatie Erikoissijoitusrahasto	Yhdistelmä	Eufex Rahastohallinto Oy	Syyskuu
Sijoitusrahasto Evli Emerging Markets Equity	Osake	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Huhtikuu
Premier Selection Sijoitusrahasto	Yhdistelmä	FIM Varainhoito Oy	Joulukuu
FIM Varainhoito 100 Sijoitusrahasto	Yhdistelmä	FIM Varainhoito Oy	Toukokuu
Finlandia Brasilia Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Eurooppa Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Kiina Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Osakevarainhoito Erikoissijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Pohjois-Amerikka Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Suomi Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Tasapainoinen Erikoissijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Venäjä Sijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
Finlandia Bric+ Erikoissijoitusrahasto	Osake	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Syyskuu
Finlandia High Yield+ Erikoissijoitusrahasto	Pitkä korko	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
Finlandia Likvidi Erikoissijoitusrahasto	Pitkä korko	Finlandia Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
Sijoitusrahasto Handelsbanken Yrityskorko (SEK)	Pitkä korko	Handelsbanken Rahastoyhtiö Oy	Tammikuu
Sijoitusrahasto Nordea Valtiolaina AAA	Pitkä korko	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Marraskuu
Sijoitusrahasto Nordea Säästö Korko	Pitkä korko	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Tammikuu
Erikoissijoitusrahasto Nordea Stratega Korko	Pitkä korko	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Toukokuu
Sijoitusrahasto Nordea Suomi Small Cap	Osake	Nordea Rahastoyhtiö Suomio Oy	Marraskuu
Sijoitusrahasto Nordea Säästö 10*	Pitkä korko	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Joulukuu
OP-Kehittyvä Eurooppa -sijoitusrahasto	Osake	OP-Rahastoyhtiö Oy	Marraskuu
OP-Obligaatio Tuotto -sijoitusrahasto	Pitkä korko	OP-Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
OP-EMD Local Currency -erikoissijoitusrahasto	Pitkä korko	OP-Rahastoyhtiö Oy	Tammikuu
OP-EMD Portfolio -erikoissijoitusrahasto	Pitkä korko	OP-Rahastoyhtiö Oy	Tammikuu
OP-Horisontti 2045 -sijoitusrahasto	Yhdistelmä	OP-Rahastoyhtiö Oy	Huhtikuu
OP-Pääomaturva 2015 (95) -erikoissijoitusrahasto	Yhdistelmä	OP-Rahastoyhtiö Oy	Tammikuu
Erikoissijoitusrahasto Seligson & Co Kehittyvät markkinat	Osake	Seligson & Co Rahastoyhtiö Oyj	Syyskuu
Säästöpankki Amerikka -erikoissijoitusrahasto	Osake	SP-Rahastoyhtiö Oy	Syyskuu
Sijoitusrahasto Taaleritehdas Arvo Markka Osake	Osake	Taaleritehdaan Rahastoyhtiö Oy	Toukokuu
Erikoissijoitusrahasto Titanium Trendi	Hedge	Titanium Rahastoyhtiö Oy	Toukokuu
Erikoissijoitusrahasto VISIO Allocator	Hedge	UB Rahastoyhtiö Oy	Huhtikuu
Erikoissijoitusrahasto VISIO Finland 140/40	Hedge	UB Rahastoyhtiö Oy	Huhtikuu
Erikoissijoitusrahasto UB Korkosalkku	Pitkä korko	UB Rahastoyhtiö Oy	Marraskuu
Ålandsbanken Eco Performance Sijoitusrahasto	Osake	Ålandsbanken Rahastoyhtiö Oy	Lokakuu

* perustettu fuusiojärjestelyn yhteydessä

Lähde: Suomen Pankki.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 15. Vuoden 2010 aikana toimintansa lopettaneet sijoitusrahastot

Sijoitusrahaston nimi	Rahastotyyppi	Rahastoyhtiö	Ajankohta
Sijoitusrahasto Evli Smart Beta	Yhdistelmä	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
Erikoissijoitusrahasto Handelsbanken Click Norja 90	Yhdistelmä	Handelsbanken Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 16. Vuoden 2010 aikana fuusioituneet sijoitusrahastot (ml. rahamarkkinarahastot)

(fuusioitunut sijoitusrahasto = F, vastaanottanut sijoitusrahasto = V)

Sijoitusrahaston nimi	Rahastotyyppi	Rahastoyhtiö	Ajankohta
F Erikoissijoitusrahasto Aktia Structura	Pitkä korko	Aktia Rahastoyhtiö Oy	Marraskuu
V Sijoitusrahasto Aktia Solida	Yhdistelmä		Marraskuu
F Erikoissijoitusrahasto Contango Hyödyke	Hedge	CFM Contango Rahastoyhtiö Oy	Heinäkuu
V Erikoissijoitusrahasto Contango Hyödyke Beta	Hedge		Heinäkuu
F Erikoissijoitusrahasto Carnegie Monirahasto	Osake	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Evli Global	Osake	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
F Sijoitusrahasto Carnegie Optimi+	Yhdistelmä	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Evli Global Multi Manager 75	Osake	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
F Sijoitusrahasto Carnegie Euro Korko	Pitkä korko	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Evli Euro Valtionobligaatio	Pitkä korko	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
F Sijoitusrahasto eQ Spender	Osake	eQ Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
V Sijoitusrahasto eQ Consumer	Osake		Joulukuu
F Erikoissijoitusrahasto eQ Turun yliopiston juhluvuoden rahasto	Osake	eQ Rahastoyhtiö Oy	Joulukuu
V Erikoissijoitusrahasto eQ Portfolio	Osake		Joulukuu
F Erikoissijoitusrahasto ICECAPITAL International Equity IV-1	Osake	ICECAPITAL Rahastoyhtiö Oy	Elokuu
V Erikoissijoitusrahasto ICECAPITAL European Stock Index	Osake		Elokuu
F Erikoissijoitusrahasto Nordea Fixed Income Hedge	Hedge	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Heinäkuu
V Erikoissijoitusrahasto Nordea Korkosalkku Plus	Pitkä korko		Heinäkuu
F Erikoissijoitusrahasto Nordea Absoluuttisen Tuoton Salkku	Hedge	Nordea Rahastoyhtiö Suomi Oy	Joulukuu
F Erikoissijoitusrahasto Nordea European Equity Hegde	Hedge		Joulukuu
V (uusi) Sijoitusrahasto Nordea Säästö 10	Pitkä korko		Joulukuu
F OKO-Alpha -erikoissijoitusrahasto	Hedge	OP-Rahastoyhtiö Oy	Tammikuu
V OP-Absoluuttinen Salkku -erikoissijoitusrahasto	Hedge		Tammikuu
F OP-Equity Hedge -erikoissijoitusrahasto	Hedge	OP-Rahastoyhtiö Oy	Lokakuu
V OP-Makro -erikoissijoitusrahasto	Hedge		Lokakuu
F OP-Pohjola Pienyhtiöt -sijoitusrahasto	Osake	OP-Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu
V OP-Suomi Pienyhtiöt -sijoitusrahasto	Osake		Maaliskuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Omega	Hedge	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske invest Neutral	Hedge		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Baltic	Osake	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske Invest Baltic Equity	Osake		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Biotech+	Osake	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske Invest MediLife	Osake		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Global	Osake	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Sampo Kompassi Osake	Osake		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Ukraina	Osake	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske Invest Russia	Osake		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Danske Invest Global Selection	Osake	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske Invest Global Performers	Yhdistelmä		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Sampo Tavoite 2010	Yhdistelmä	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Sampo Kompassi Korko	Pitkä korko		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Sampo Likvidi	Rahamarkkina	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Helmikuu
V Sijoitusrahasto Danske Invest Euro Korko	Rahamarkkina		Helmikuu
F Sijoitusrahasto Evli Money Manager+	Rahamarkkina	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Lokakuu
V Sijoitusrahasto Evli Euro Likvidi	Rahamarkkina		Lokakuu

Lähde: Suomen Pankki.

RAHOITUSTILASTOT

Taulukko 17. Vuoden 2010 aikana tapahtuneet muut sijoitusrahastojen hallinnan siirrot

Sijoitusrahaston nimi	Rahastotyyppi	Sulautuva rahastoyhtiö	Vastaanottava rahastoyhtiö	Ajankohta
Sijoitusrahasto Evli Euro Likvidi*	Rahamarkkina	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu
Sijoitusrahasto Evli Reaalikorko*	Pitkäkorko	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu
Sijoitusrahasto Evli Suomi Osake*	Osake	Evli II Rahastoyhtiö Oy	Evli-Rahastoyhtiö Oy	Maaliskuu

Sijoitusrahaston nimi	Rahastotyyppi	Luovuttava rahastoyhtiö	Vastaanottava rahastoyhtiö	Ajankohta
Eufex Suoja Erikoissijoitusrahasto**	Hedge	Sampo Rahastoyhtiö Oy	Eufex Rahastohallinto Oy	Tammikuu

*Evli II Rahastoyhtiö Oys sulautui Evli-Rahastoyhtiö Oyhin, minkä seurauksena sijoitusrahastojen hallinta siirtyi

** entisen Erikoissijoitusrahasto Eufex Hedge hallinnan luovutus

Lähde: Suomen Pankki.

Kehikko 4. Tilastotietojen keruu rahalaitoksilta uudistui vuonna 2010

Tilastotietojen keruu rahalaitoksilta uudistettiin vuonna 2010, kun EKP:n tilastovaatimukset laajenivat. Uusi yksityiskohtainen tiedonkeruu mahdollistaa tilastotietojen hyödyntämisen aiempaa paremmin sekä taloudellisessa analyysissä että rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonnassa.

Suomen Pankki kerää rahalaitoksilta tilastotietoja, joita tarvitaan EKP:n tehtävien hoitamiseen, kansainvälisten järjestöjen tilastovaatimusten täyttämiseen sekä kansallisiin tarpeisiin. Tilastotiedonkeruuta ohjaavat EKP:n tase- ja korkotilastoasetukset sekä suuntaviivat raha-, rahoituslaitos- ja rahoitusmarkkinatilastoista ja maksutasetilastoista. Lisäksi Kansainvälisen järjestelypankin (BIS) suuntaviivat määrittelevät omalta osaltaan rahalaitoksiin kohdistuvia tilastovaatimuksia.

EKP:n laajentuneet tase- ja korkotilastoasetukset tulivat voimaan kesällä 2010, ja niiden mukaisia tietoja alettiin kerätä rahalaitoksilta kesäkuun 2010 lopun tilanteesta alkaen.

Suomen Pankilla oli aiemmin oma tiedonkeruu kutakin tilastoaluetta varten – tase-, korko-, maksutase- ja BIS:n pankkitilastoihin. EKP:n laajentuneet tilastovaatimukset edellyttivät muutoksia rahalaitosten tase- ja korkotiedonkeruuseen. Asetusmuutosten yhteydessä kaikki tiedonkeruut yhdistettiin samaan kehikkoon, jotta päällekkäinen työ sekä rahalaitoksissa että Suomen Pankissa vähentyisi. Eri tilastoalueiden vaatimukset ovat suurelta osin päällekkäisiä, mutta luokittelut ja määritelmät poikkeavat joiltakin osin toisistaan.

Tilastovaatimusten yhdistäminen yhteen kehikkoon edellytti tiedonkeruun muuttamista aggregaattitiedoista

hyvin yksityiskohtaiseksi, jotta kutakin tilastoaluetta varten pystytään johtamaan niiden vaatimusten mukaiset tiedot. Yksityiskohtainen tiedonkeruu on joustava myös tilastovaatimusten muuttuessa, sillä vähäiset muutokset eivät välttämättä edellytä lainkaan tiedonkeruun muuttamista raportoijilta. Myös kansainvälisten järjestöjen kertaluonteisiin kyselyihin pystytään nyt aiempaa useammin vastaamaan kerätyn tiedon pohjalta ja kysymättä tietoja erikseen pankeilta.

Perusidea uudessa tiedonkeruussa on, että yksi tieto kerätään vain kerran ja kaikki summaukset tehdään Suomen Pankissa. Esimerkiksi lainojen ja talletusten osalta tämä tarkoittaa, että kysyttäviä luokittelevia tekijöitä on toistakymmentä ja muun muassa maa- ja valuuttajakaumat kysytään täydellisinä. Maajakauma tarvitaan sellaisenaan sekä maksutasetta että BIS:ä varten, mutta EKP:n tasetilastoa varten maat luokitellaan vain kolmeen luokkaan: Suomi, muu euroalue ja muu maailma. Tiedonkeruuseen lisättiin myös Tilastokeskuksen luottokantatilaston edellyttämät hieman edellä mainituista tilastoista poikkeavat tiedot rahalaitoksilta. Myös tämän todettiin vähentävän rahalaitosten raportointitaakkaa.

Rahalaitosten liikkeeseen laskemat velkapaperit ja rahalaitosten arvopaperisaamiset kerätään arvopaperikohtaisesti ennen kaikkea maksutasevaatimusten takia. Tietoja voidaan hyödyntää edellä mainittujen tilastoalueiden lisäksi muun muassa EKP:n arvopaperitilastojen laadinnassa. Arvopapereista kysytään raportoijilta vain välttämättömät tiedot ja tietoja täydennetään EKP:n keskitetyn arvopaperirekisterin sekä Tilastokeskuksen yritysrekisterin tiedoilla.

RAHOITUSTILASTOT

Yksityiskohtainen tiedonkeruu mahdollistaa tietojen hyödyntämisen aiempaa paremmin niin taloudellisessa analyysissä kuin vakauden valvonnassa. Vuoden 2011 aikana Suomen Pankki tulee laajentamaan verkkosivuillaan julkaistavien rahalaitostilastojen sisältöä entisestään.

EKP:n laajentuneiden tilastovaatimusten vuoksi joitakin instrumentteja koskeva ohjeistus on muuttunut, ja näin ollen tilastoluvuissa esiintyy joitakin muutoksia.

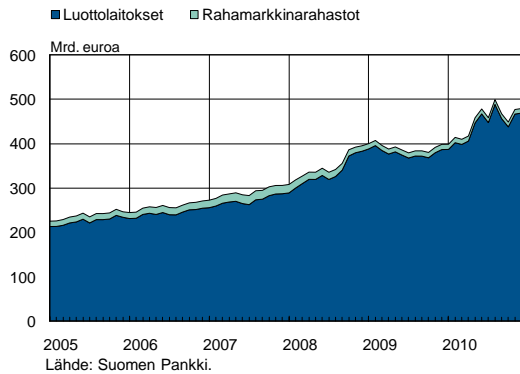
Lainojen, talletusten ja muiden taseen pääerien volyymeihin muutoksella ei ole suurta vaikutusta, mutta

korkotilastojen uusissa sopimuksissa muutos on tuntuvampi. Esimerkiksi yritysten tili- ja korttiluotoissa, joiden kuukauden lopun kanta määritellään myös uudeksi sopimukseksi, volyymit ovat kasvaneet selvästi. Tämä johtuu siitä, että näiden lainojen määritelmää tarkennettiin kattamaan myös valmiusluottolimitit.

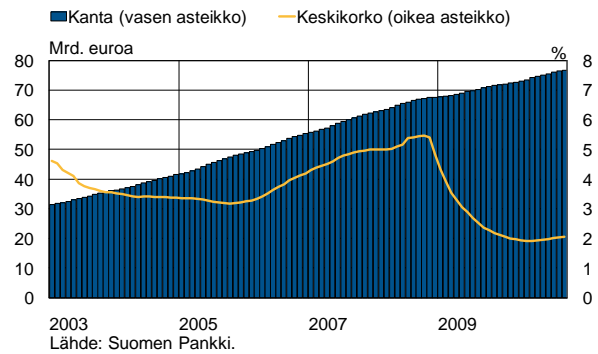
Uudistuksen yhteydessä lainojen ja talletusten korot alettiin kerätä kaikilta luottolaitoksilta, kun aikaisemmin kevennetyn raportoinnin piirissä olleiden luottolaitosten korkotiedot estimoitiin. Menetelmän muutos on tarkentanut julkaistavia korkotietoja.

Liite 1. Kuviot

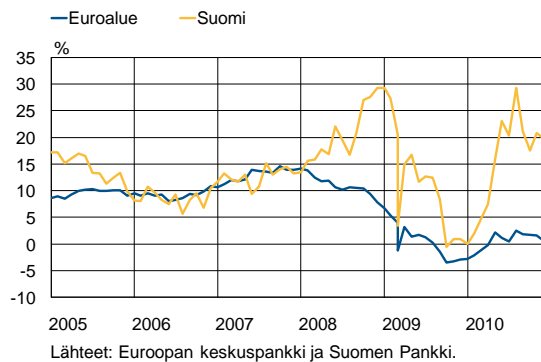
Kuvio 48. Suomen rahalaitosten (pl. Suomen Pankki) yhteenlaskettu tase

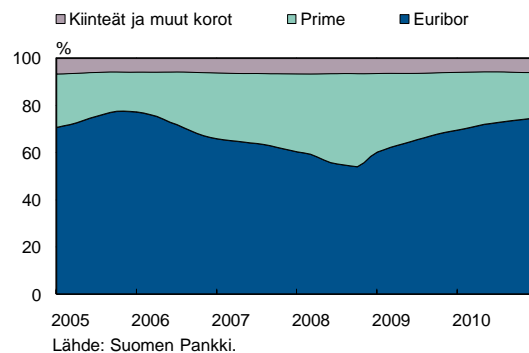
Kuvio 51. Asuntolainojen kanta ja keskiporkko

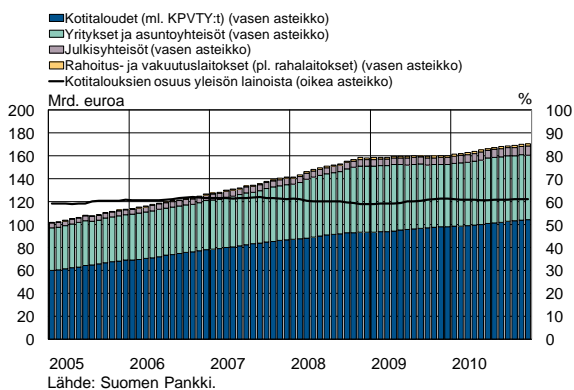
Kuvio 49. Rahalaitosten (pl. eurojärjestelmä) yhteenlasketun taseen vuosikasvu euroalueella ja Suomessa

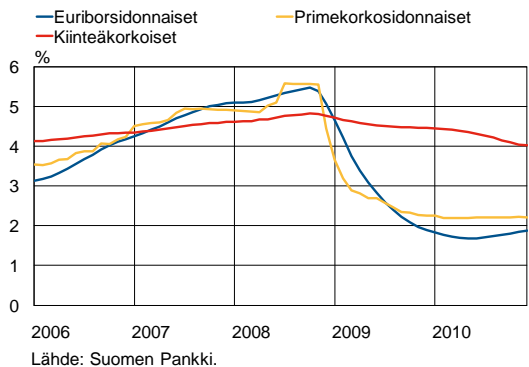
Kuvio 52. Asuntolainakannan jakauma viitekoron mukaan

Kuvio 50. Yleisön lainakanta sektoreittain

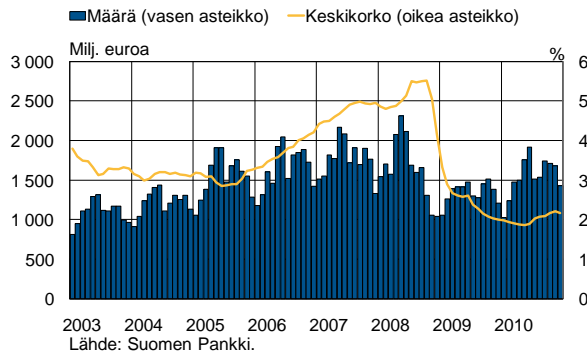

Kuvio 53. Asuntolainakannan keskiporkko viitekoron mukaan

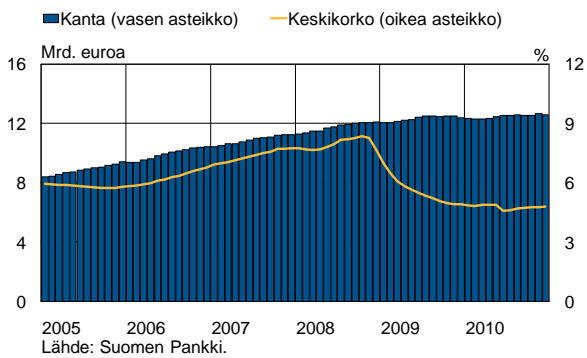

RAHOITUSTILASTOT

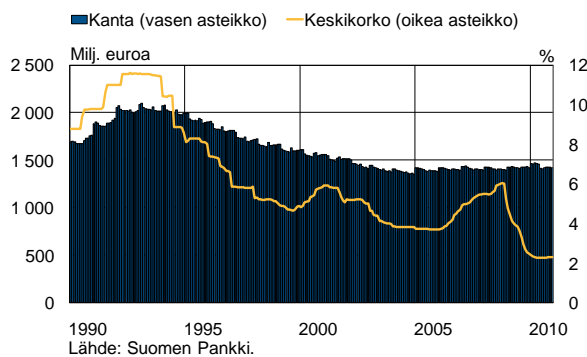
Kuvio 54. Uusien nostettujen asuntolainojen määrä ja keskiporko

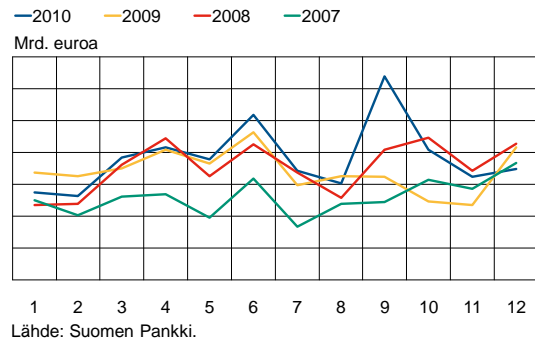
Kuvio 55. Kotitalouksien kulutusluottojen kanta ja keskiporko

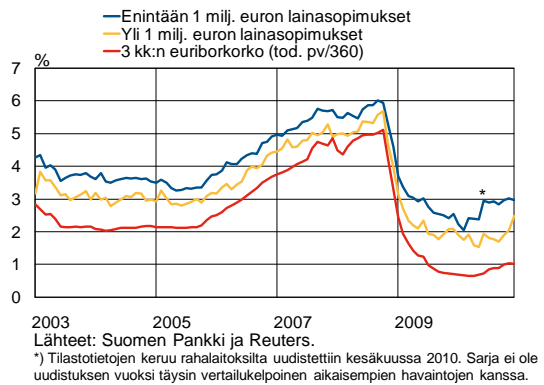
Kuvio 56. Opintolainakanta ja keskiporko

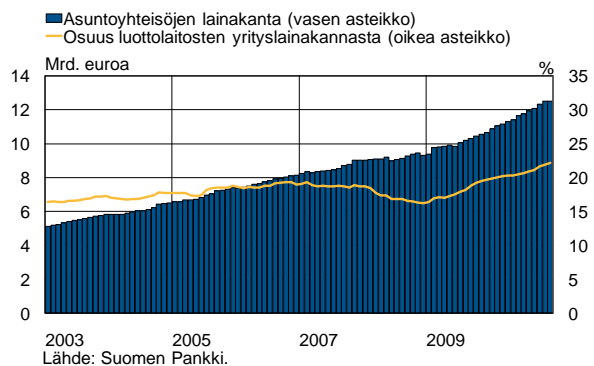
Kuvio 57. Uudet, yli 1 milj. euron yrityslainasopimukset vuosina 2007–2010

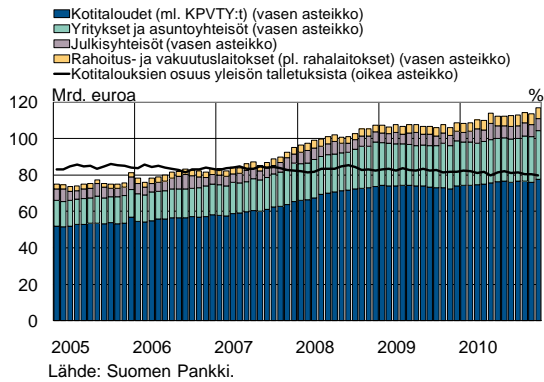
Kuvio 58. Koron kiinnitysajaltaan enintään 1 vuodeksi sidottujen uusien yrityslainasopimusten keskiporkot lainan koon mukaan

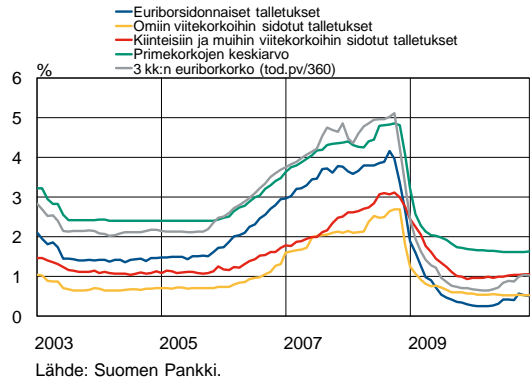
Kuvio 59. Asuntoyhteisöjen lainakanta ja osuus luottolaitosten yrityslainakannasta

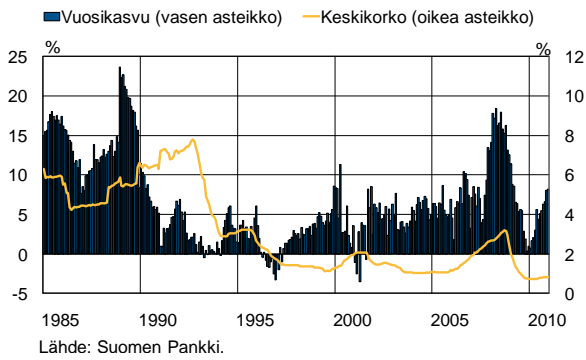
Kuvio 60. Yleisön talletukset sektoreittain

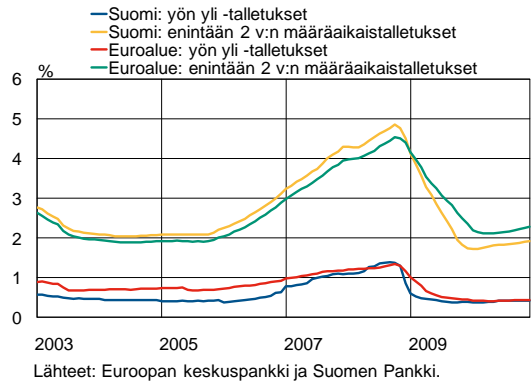
Kuvio 63. Yleisön talletuskannan keskiporot viitekoron mukaan

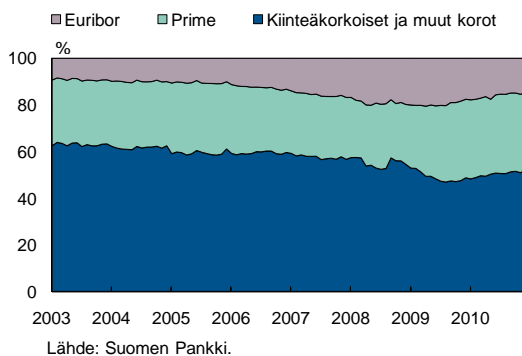
Kuvio 61. Yleisön talletusten vuosikasvu ja keski-korko

Kuvio 64. Kotitalouksien talletusten keskiporkoja Suomessa ja euroalueella

Kuvio 62. Yleisön talletuskannan jakauma viiteko-ron mukaan

Kuvio 65. Suomalaisen yritysten talletuskannan vuosikasvu vaateittain

